

MATEO

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Mateo

Yám bombøta ra Jesucristo

¹ Guehna n'da ra søcuą i ja ua im ma to'o yú ngurpa bøta ra Jesucristo. Nu'a n'da ra Abraham ne man'da ra David ne xun ngu mi'da gátho yú ngurpa bombøta ɸ.

² Nu ra Abraham bim 'bɸ a n'da rá ts'unt'ɸ ngue ra Isaac. Nu ra Isaac xø bim 'bɸh rá ts'unt'ɸ, ra Jacob a. Ne nu ra Jacob xø bim 'bɸh yú ts'unt'ɸ. Nu'a n'da ra Judá a ne'ɸ yún 'yohɸ. Ne gue'ɸ bi xandgahe ɸ dyɸ ja'i israelgáhe, dyɸ judíohe. ³ Ne nu ra Judá bim 'bɸ i yoho yú ts'unt'ɸ. N'dam'bɸi thoho yoho. Nu'a n'da ra Fares. Nu'a man'da ra Zara. Ne nu'a rá mbe ɸ rá thuhu ra Tamar a. Ne nu ra Fares bim 'bɸ a n'da rá ts'unt'ɸ ngue ra Esrom. Ne nu ra Esrom, xø bim 'bɸh rá ts'unt'ɸ, ra Aram a. ⁴ Ne nu ra Aram bim 'bɸ a n'da rá ts'unt'ɸ ngue ra Aminadab. Ne nu ra Aminadab, xø bim 'bɸ a n'da rá ts'unt'ɸ, ra Naason a. Ne nu ra Naason, xø bim 'bɸh rá ts'unt'ɸ, ra Salmón a. ⁵ Nu ra Salmón xø bim 'bɸh rá ts'unt'ɸ, ra Booz a. Ne nu ra Booz, rá mbe a ra Rahab. Ne nu ra Booz xø bim 'bɸh rá ts'unt'ɸ, ra Obed a. Ne nu rá mbe ra Obed, ra Rut a. Ne nu ra Obed xø bim 'bɸh rá ts'unt'ɸ, ra Isaí a. ⁶ Ne nu ra Isaí xø bim 'bɸh rá ts'unt'ɸ, ra David a. Ne nu ra David gue'a bin ts'ut'abi a. Ne nu ra David xø bim 'bɸh rá ts'unt'ɸ, ra Salomón a. Ne nu rá mbe ra Salomón, gue'a xí du rá ndø rá thuhu Urías.

7 Nε nu ra Salomón xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Roboam a. Nε nu ra Roboam xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Abías a. Nε nu ra Abías xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Asa a. 8 Nε nu ra Asa xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Josafat a. Nε nu ra Josafat xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Joram a. Nε nu ra Joram xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Uzías a. 9 Nε nu ra Uzías xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Jotam a. Nε nu ra Jotam xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Acaz a. Nε nu ra Acaz, xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Ezequías a. 10 Nε nu ra Ezequías xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Manasés a. Nε nu ra Manasés, xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Amón a. Nε nu ra Amón, xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Josías a. 11 Nε nu ra Josías, xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ ra Jeconías a, nε'ɥ yán 'yohɥ. Nε gue'ɥ yɥ pa bi ts'ix ɥ ma mi israelhe dyɥ judíohe bu ja ra häi Babilonia. Bi zix yán suihɥ.

12 Nε nubɥya nu ra Jeconías bin xand bu ra häi Babilonia a, nε'a rá ts'unt'ɥ ngue ra Salatiel. Nu ra Salatiel xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Zorobabel a. 13 Nε nu ra Zorobabel xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ ra Abiud a. Nε nu ra Abiud xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Eliaquim a. Nε nu ra Eliaquim xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Azor a. 14 Nε nu ra Azor xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Sadoc a. Nε nu ra Sadoc xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Aquim a. Nε nu ra Aquim xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Eliud a. 15 Nε nu ra Eliud xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Eleazar a. Nε nu ra Eleazar xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Matán a. Nε nu ra Matán xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra Jacob a. 16 Nε nu ra Jacob xø bim 'buh rá ts'unt'ɥ, ra José a. Gue'a rá ndø ra María a. Nε gue'a rá mbe ra Jesús a, ngue ra Cristo a buya, rá thahni Oja.

17 Nε gue'ɥ gätho yám bombøta ra Jesucristo ɥ. Mbudi tho ra Abraham, ná 'de'magoho a ra David.

Nε xø bim 'bʰh mi 'dɛ'magoho yám bombøta nε gue'ʰ yʰ pa bi ts'ix pʰ Babilonia. Nε xø bim 'bʰh mi 'dɛ'magoho, ná 'dɛ'magoho a ra Cristo bʰya.

Nu'a bin ja 'bʰ mim 'bʰh ra Jesucristo

¹⁸ Nε nu'bʰ mim 'bʰh ra Jesucristo, nu'a rá mbe ngue ra María bi 'yän'na ra José, nε ya in nde din thət'ui, pε nu'bʰ hin ním 'bʰhmi, ya bi hnu ngue in hət'ʰhni ra María, pεgue bi nεqui zεhε rá t'ʰhni nangue rá Hogandəhi Oja. ¹⁹ Nε nu ra José bʰya bi bɛni hanja bin hət'ʰhni a ra María. Pεgue ra hocja'i a ra José nε him mi nde di yəp'a ra María bʰ 'bʰh ra zε'mi pεgue bi bɛni da hɛtho. ²⁰ Nε nu ra José, nu'bʰ ngubʰ mim bɛni, bi 'uɪ n'da ra t'ɪ 'bʰ min əpʰ rán ngunε, bi nu rám 'bɛhni Oja bi 'yɛmbi:

—Nu'i, Hague José, rám bom'βeto i ra David, xən ho 'bʰ gam 'bʰhmi a ra xisu, nguetho nu ra 'uere dim 'bʰi, dim 'bʰi nangue rá Hogandəhi Oja a. ²¹ Nε dim 'bʰ a n'da rá ts'ʰnt'ʰ ra María, gui xip rá thuhu ra Jesús. Nu'a ra Jesús nam bøni ngue da yəni gätho yá mijudíohʰ, yʰ israel, nangue yá ts'oqui ʰ, bi 'yɛmp'a rám 'bɛhni Oja a ra José 'bʰ min əha.

²² Nguetho maya'bʰ thoho bi zän Oja a ra María 'bʰ mi man'a ra pøngahya ngue bi 'yɛna:

²³ N'da ra hmute ngue hin jam'bʰ n'dandɪ bi zo a n'da ran 'yohʰ, nε din hət'ʰhni.

Nε nu'a rá t'ʰhni dim 'bʰi da t'ɛmbi ra Emanuel, bi 'yɛn'a ra pøngahya maya'bʰ.

Nε nu'a ra Emanuel in nde da ma: “Dí 'bʰhmbʰ Oja.”

²⁴ Janangue'a nu'bʰ mi hyax bʰya a ra José, bi 'yøt'e 'bɛ'a bi xi a rám 'bɛhni Oja, nε 'bɛx bi zin'a ra María. ²⁵ Pε him 'bɛxque njuəntho bim 'bʰhmi, ja

gue'bu bim 'buh rá ts'ant'u ra María. Ne nu ra José buya bi xih rá thuhu ra Jesús a ra t'uhni bim 'bui.

2

Nu'u 'da yun 'yohu bi dande ra Jesús 'bu min 'uere

¹ Ne nu ra Jesús bām 'buru ra hnini Belén guepu ra häi Judea. Ne min ts'ut'abi bu ja a ra xequi a ra Herodes, ne mí zam bu ra dahnini Jerusalén. Ne bi zom bu Jerusalén 'da yun 'yohu ngue yá 'befi mí hand yu sɔ. Ne nu'u bí nɛxpɛ mbe ní bɔx ra hyadi u. ² Ne nu'bu mi zom bu Jerusalén bi 'yän'du 'buru:

—Hapu i 'buca a rá hmuts'ut'abi yu judío ja bim 'bui, bi 'yɛn'u. Nguetho dán nuhe n'da ra sɔ njam'bu dá nuhe n'dandɪ. Ne gue'a ra hmɛpya bi 'yurcahe ngue ya bim 'bui, ne bá ɛhmbe ya ga thandehe a, bi 'yɛn'u bi nu ra sɔ.

³ Ne nu ra ts'ut'abi Herodes, nu'bu mi sifi 'be'a bi man'u yun 'yohu bi zom bu, bi hyonya thoho nangue a ram hma ngue bim 'buh man'da ra ts'ut'abi. Ne gätho 'buru Jerusalén bin su nguetho im bɛni: “Masque i ja 'be'a din ja ya,” ɛn u. ⁴ Ne nu'a ra ts'ut'abi Herodes buya bi zon'du yu hmumbäjä ne'u yu xänbate nijä, bi 'yänni hapu im man yá sɔcuä yu pɔngahyä dim 'bu a rá hmuts'ut'abi yu judío, ngue ra Cristo. ⁵ Ne nu'u bi 'yɛmbi:

—Guepu Belén ra häi Judea dim 'bui, nguetho gue'a bi man ra pɔngahyä 'bu maya'bu 'bu mi hma ngue,

⁶ Nu ra hnini Belén bu ra häi Judea, ra t'uhnini a, pɛgue din ja tengu n'da ra dahnini nguetho guepu dim 'buru ra Hmu di jamansu ma t'uhni yu jä'i israel,

i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra pɔngahya maya'bu, bi 'yɛn u yu mbäjä.

⁷ Nu'bu mi mbenc'u yu mbäjä ne yu xänbate nija, nu ra Herodes bi zon'du bi nu ra sɔ, pe njon mi ndepe da nu 'bu mam bá ts'i. Ne nu'bu mam bá ts'i bu 'buh ra Herodes, bi 'yänni:

—Ma njam'bu bi nequi a ra sɔ, bi t'emp'u.

⁸ Ne nu'bu mi xifi, nu ra Herodes buya bi 'yemp'u bi nu ra sɔ:

—Ní mbähä bu Belén, gui hyomhbu haru bim 'bu a ra 'uere, ne nu'bu gá t̄mhbu haru i 'bui, gua ɛhmbu gui xij, necä ga mba ga thande a, bi t'emp'u bi nu ra sɔ. Pe hinga gue'a mim bɛn a.

⁹ Ne nu'u yun 'yohu buya bi mba da hyoni haru bim 'bu a ra 'uere, ne xɔ bi nequi mahɔn'a a ra sɔ xpí nu bu yá häi. Ne i 'bet'o a. Ne nu'bu mi zom bu Belén, bin säya a ra sɔ bu din 'yɛ't'ui a ra ngu nubu mí 'bu a ra 'uere. ¹⁰ Ne nu'u yun 'yohu 'bu mí nu bin säya a ra sɔ, bin johya yá mbui buya. ¹¹ Ne bi yat'ambo, bi nu a ra 'uere ne ra María rá mbe. Ne bin danyahmu, bi dande a ra 'uere. Ne 'bexque bi xo't' yá 'bɛni bá tu, ne bi un yun t'unni a ra 'uere ngue ɛmme xun ngu di muui. Bi unna n'da ra oro, ne rá ndega ra za bi unni, ne n'da ra 'yɛthi yuman'u. ¹² Ne nu'bu min ɔ u yun 'yohu ngue bi nu ra sɔ, Oja bi 'yut'a n'da ra t'ɪ ngue nu'bu bi mbengui hin dí mba bu bi 'buh ra Herodes. Janangue'a n'danni n'da ra 'yu bi hyax 'bu mi mbeng bu yá häi buya.

Ra Jesús bi ts'ix bu Egipto

¹³ Ne nu'bu mí mba u yun 'yohu buya, n'da rám 'bɛhni Oja bi xi a ra José 'bu min ɔha:

—Dami ndants'i. Dami six'a ra 'uere ne a rá mbe. Gui' dahmbu, ni mbähä bu ra häi Egipto ne gam 'buhmbu bu 'da yu pa. Ne him 'bex gua pengüi, jague'bu dá xi'auí gua pengüi. Nguetho nu ra Herodes da hyon'a ra 'uere, ne nu'bu da ðini da hyo, bi 'yemp'a rá m 'behni Oja a ra José.

¹⁴ Ne 'bex bi ndanc'a ra José a ra xui a. Bi zix a ra María ne rá t'uhni, ne bi mba bu ra häi Egipto. Him bi dø'mi 'be da hyats'i. ¹⁵ Ne bäm 'bu ru Egipto jague'bu mi du ra Herodes, ja bá penc'u buya. Ne bin ja 'be'a bi man Oja maya'bu, bi 'yena: “Gan zohn'na ma t'uhni bu Egipto,” i en Oja, bi 'yen'a rá pøngahya.

Ra ts'ut'abi Herodes bi manda dí ho yu t'uhni

¹⁶ Ne nu ra Herodes emme bin cue gue ya bi thät'i, nguetho nu'u yun 'yohu bi nu ra sø hin í mbeng bu 'bu mi ðin'a ra t'uhni. Janangue'a bi mben'ndu yá dofai gue da hyo yu 'uere bu Belén ne yu hnini i hänbu. Ne gätho u yu t'uhni hinga na pe'ts'a nyojeya gätho bi hyo. Nguetho bi man u yun 'yohu, ya mbe má nyojeya ya bi nequi a ra sø. ¹⁷ Ne nu'a bin ja, maya'bu thoho bi man a ra pøngahya ra Jeremías gue ngubu din ja 'bu mi 'yena:

¹⁸ Bin ja n'da ran ts'oni bu ra hnini Ramá, nts'edi bi mbah yá xisu yu judío, bin zoni ne him bi 'yø a bi xi u bi hyurpa yá mbui, nguetho emme im ben'u yá t'uhni bi thopi, bi 'yen'a ra Jeremías 'bu maya'bu.

¹⁹ Ne nu'bu mi du ra Herodes buya bi 'uñ man'da rá m 'behni Oja a ra José 'bu min xui, bu ra häi Egipto.

20 —Dami ndants'i. Dami six a ra t'uhni ne a rá mbe. Dami penj_u b_u ra häi Israel, nguetho ya bi du_u mí nde xtá hyo a ra t'uhni, bi t'emp'a ra José.

21 Ne nu ra José b_uya bi hyax ra 'yu ní mba b_u ra häi Israel 'b_u mi hyats'i, ne bi zix a ra t'uhni ne'a rá mbe ra t'uhni bi zits'i, xna xtán zøm b_u ra xequi Judea. 22 Pe nu'b_u mí 'yø a ra José ngue in ts'ut'abi b_u ra Arquelao, bi zu da zøm b_u mahøn'a, nguetho nu ra Arquelao rá ts'unt'_u ra Herodes a. Ne'a xí 'uì xø bi bøm b_uya, ngue'a hin da mba b_u Judea. Janangue'a í mba b_u ra xequi Galilea b_uya. 23 Ne bi mba dim 'b_up_u ra hnini Nazaret. Janangue'a bin ja 'be'a xmán t'o't'i b_u ja yá søcuä yá pøngahyá Ojä, gue nu ra Jesús da t'emb_i ra mængu Nazaret.

3

Bi man rá m hma Ojä b_u ja ra dapo ra Xuua Nxixyá

1-2 Ne nub_uya nu ra Xuua Nxixyá bi d_u'mi bi xih y_u jä'i ne bi 'yena:

—Dami päh nin 'yomfɛnih_u nguetho ya mi ts'utho di manda ua rá ts'edi Ojä, bi t'emb y_u jä'i.

Ne mí 'b_up_u ja ra dapo b_u ra xequi Judea 'b_u min yäh_u y_u jä'i a ra Xuua.

3 Ne nu a ra Xuua gue'a bi man ra pøngahyá Isaías maya'b_u ngue bi ma ba xhe, 'b_u mi 'yena:

N'da ra jä'i dín yá b_u ja ra dapo ne da 'yena:

“Damin säh_u ga simhb_u ra Hmu mi ts'utho da zøcuä,

dami hoc ni mbaih_u ga tømhb_u xən ho,” da 'yena, bi 'yən a ra Isaías maya'b_u.

4 Nu yá he ra Xuua ám 'be yá xingu y_u camello, ne midín güt'_u y_u xifani, ne mi sa y_u t'axi ne mi si y_u t'afi t'asa dapo. 5 Ne nu'b_u mi d_u'mi bi man rá m

hman a ra Xuua, bi mba ɯ yɯ mɛngu bɯ Jerusalén, bi zøm bɯ 'bɯh ra Xuua, nɛ yɯ mɛngu bɯ ra xɛqui Judea, nɛ'ɯ mi 'bɯpɯ hãnbɯ ra dɔthe Jordán, ngue nde da 'yøde 'bɛ'a da man'a ra Xuua. ⁶ Nɛ nu ra Xuua bi xixyɔba ɯ to'o bi 'yømanho 'bɛ'a bi ma, nɛ bin juɔnni nangue yú ts'oqui. Nɛ xɯn ngu bi xixyɔba bɯ ja ra dɔthe Jordán.

⁷ Nɛ xɯn ngu ma ngɯrpihe dyɯ israelhe, dyɯ judíohe, bi zøm bɯ mí 'bäh ra Xuua ɛna din xixyɔ ɯ. Nu'ɯ 'da yɯ fariseo ɯ, nɛ ɯ 'da yɯ saduceo ɯ. Nɛ nu ra Xuua bɯya bi 'yɛmp'ɯ:

—Nu'ahɯ tengu'bɯ ni mɛnihɯ yɯ pozɯ nguetho gyɯ tontohɯ. To'o bi xi ahɯ gua ɛhmbɯ ua ngue gua 'dahmbɯ bɯ ja ran ɯnbi xɯn ɯ tho, bi 'yɛna. ⁸ Ha guím bɛmhɯ da zä gan yɔmhɯ 'bɯ hin gui 'yøthɯ a rán säui ɯ to'o bi päh yú mbɯi, bi t'ɛmp'ɯ ma ngɯrpihe. ⁹ Pɛ hin din ja ran 'yɛts'i ni mbɯihɯ ngue gui 'yɛmhɯ: “Nugähe yú t'ɯhnigähe ra Abraham, ya hin gan nuhe ran ɯnbi,” hingui sä gui 'yɛmhɯ, nguetho nɛhya yɯ do i 'bongua da zä din ja'i ngue da 'yɛmbi yú t'ɯhni ra Abraham 'bɯ gue'a da nde Oja da 'yøt'e, bi 'yɛn'a ra Xuua. ¹⁰ Nɛ nu'a ra aza ya mahoqui xɯn ho ngue da 'yɛx ɯ yɯ za hingui ho yún dät'ä, nɛ da thøspɯ ja ra sibi din zø. Nɛ nu'ahɯ tengu'bɯ gyɯ zahɯ ngue hingui ho yún dät'ä, bi t'ɛmp'ɯ yɯ fariseo nɛ yɯ saduceo.

¹¹ Nɛ xø bi xi ɯ mi'da:

—Nugä dí xixyɔ ahɯ nangue ra dehe 'bɯ ya gá päh ni mbɯihɯ, pɛ nu'a man'da ba ɛhɛ, di hoc'ahɯ nangue rá Hogandɔhi Oja tengu'bɯ n'da ra sibi. Nɛ nu'a, man'da i ja rá ts'ɛdi xinda guecä. Hin dí sɯcä tengu a, i ɛn a ra Xuua. ¹² Nɛ da 'yøt' ran juɔnbi,

tengutho 'b_u i pa ma hoqui y_u j_u, ngue n'danni i pa m'be'ts'i _u y_u j_u nε n'danni da t'εn _u yá häi. Nε nu _u yá häi da t'up_u ja ra sibi njam'b_u i huεt'i, bi 'yεmb y_u ja'i a ra Xuua.

Bin xixya ra Jesús

¹³ Nε nub_uya bi nεxp_u ra häi Galilea ra Jesús, bi zøm b_u ja ra dæthe Jordán guerp_u ja ra dæpo bí 'b_uh ra Xuua. Bi zøm b_u ngue bi nde din xixya a ra Jesús. ¹⁴ Pε nu ra Xuua him mi ndehma di xixya_u bi ra Jesús, nε bi 'yεmbi:

—Pε nu'i guí εna ga xixya i, pε go man sä'be go gui xixya_ugui, bi 'yεn'a ra Xuua.

¹⁵ —Pε nuya x_un ho 'b_u gui xixya_ugui, nguetho i jatho ga øth_u 'be'a bi man Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

—Da nde 'b_u, bi 'yεn'a ra Xuua b_uya.

¹⁶ Nε nu'b_u mi gua a bin xixya ra Jesús nε bi bøx b_u ja ra dehe, 'bex bi nu ngue bi xoh mahεts'i, nε bi nu bá çah rá Hogandæhi Oja tengu n'da ra t'az_u, bi zøp_u mí 'bä a ra Jesús. ¹⁷ Nε 'bex bi t'ø a n'da ra nde bí 'yεh mahεts'i, bi 'yεna:

—Nuna guehna ma Ts'ant'ægä na, ngue εmmε dídi huεcä nε dí numanho, bi 'yεn Oja.

4

Bi mba nts'ä a ra Jesús nangue ra zithu

¹ Nε nu rá Hogandæhi Oja b_uya 'bex bi zixp_u ja ra dæpo, in ndepe da mba nts'ä a ra Jesús nangue ra zithu.

² Nε nyote pa nε nyote nxui bim 'bup_u ja ra dæpo, nε him bin sihmε, nε εmmε bin tumanthuhu maha.

³ Nε nub_uya, bi zøm b_u a ra zithu ngue da zäp rá mb_ui ra Jesús. Nε bi 'yεmbi:

—Nu'bu majuani rá Ts'unt'u i Oja, dami japi dim hme yu do i 'bongua ne gui si, bi 'yɛn'a ra zithu.

⁴ Nu ra Jesús bi dāti:

—Hin ga øt'ä a, bi 'yɛna. Nguetho mán t'o't'i bu ja rá m hman Oja, hinga hønt'a ra hme dám 'buh yu ja'i pɛ ne a gátho i ma Oja, bi t'ɛmp'a ra zithu.

⁵ Nu ra zithu xø bi zixpu Jerusalén a ra Jesús, ne bi 'yɛxpɛ magats'i rá 'bet'e ra danija. ⁶ Ne bi 'yɛmbi:

—Nu'bu majuani gue'e rá Ts'unt'u i Oja, damin säqui ne gui so nu häi,

Ne Oja ba pehn yúm 'behni mahets'i ngue da mbäx'i'i ne da bent'i i,

ne hin hapu gui 'uaqui nanguue yu do,

tengutho im mam bu ja rá m hman Oja, bi 'yɛn'a ra zithu, bi t'ɛmp'a ra Jesús buya.

⁷ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Haha, gue'a i hmam bu, pɛ ne a i hmam bu, ngue “Nu Oja ma Hmuhu njongui sä da zä a ngue da ba 'bu majuani da 'yøt'a im man'a,” bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁸ Ne xø man'dandj buya, bi zix mahøn'a ra zithu a ra Jesús bu rá nyä n'da ra t'øhø xun hets'i, ne bi 'yuti gátho na ndoho ra ximhäi ne gátho 'be'a xun ho i ja bu ja yu hnini. ⁹ Ne bi 'yɛmbi:

—Gátho ga 'da a ya 'be'a dá ut'i i 'bu gan danyahmu gui thandegui, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra zithu.

¹⁰ Ne bi dah mahøn'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá zithu, dami 'dagui nanguecä, nguetho nu rá m hman Oja i ɛna: “Hønt'a Oja ra Hmu ga thandehu ne ga ørpahu rá 'befi a,” bi 'yɛn'a ra Jesús.

11 Nε nubɿya bi 'da'a ra zj̄thu bɿ 'bɿh ra Jesús, nε bá εh yám 'behni Oj̄a bi zɿpɿ mí 'bɿ a ra Jesús bɿ d̄apo nε bi 'ūjn a.

Ra Jesús bi dɿmp rá 'bɿfi bɿ ra xεqui Galilea

12 Nε bi bɿm bɿ ja ra d̄apo a ra Jesús bɿya. Nε nu'bɿ mí bɿm bɿ, bi 'yɿde ngue bi jot'a f̄adi ra Xuua nxixȳa. Janangue'a bi mbengda bɿ ra häi Galilea. Guepɿ ra hnini Nazaret bim 'bɿpɿ mahɿn'a. 13 Pε hinga nya'a bim 'bɿpɿ nε bi mba bɿ ra hnini Capernaum, nubɿ ra ndend̄adehe guepɿ ra xεqui yá häi mam bombɿtahe ra Zabulón nε mam bombɿtahe ra Neftalí. 14-15 Nu'bɿ mi zɿm bɿ a ra Jesús bin ja 'be'a bi 'yo't'a ra p̄ongahȳa Isaías maya'bɿ ngue din ja bɿ ra häi Zabulón nε ra häi Neftalí, i h̄anbɿ ra d̄adehe, 'danguadi ra d̄athe Jordán, ngue nε a i t'εmbi Galilea, guepɿ 'bɿ ɿ i th̄ande yá oj̄azεε. Nε bi 'yεn'a ra p̄ongahȳa ngue:

16 Nu yɿ j̄a'i mi 'bɿpɿ tengu'bɿ i bɿpɿ ja ra 'bexui, nε i ja bɿ ran d̄ate,
pε nuya bi nεqui n'da ran nεqui ngue di yot'i,
bi 'yεn'a ra Isaías 'bɿ maya'bɿ. Nε gue'a bin ja 'bɿ mi zɿm bɿ ra Jesús.

17 Nε nu ra Jesús bi dɿ'mi bi mam bɿ r̄ám hma nε bi 'yεna:

—Dami p̄ah nin 'yomfεnihɿ nangue yɿ ts'oqui, ngue da z̄a di manda ua rá ts'edi Oj̄a bi zɿcua guí 'bɿhmbɿ, bi 'yεmb yɿ j̄a'i a ra Jesús 'bɿ mim 'bɿpɿ.

Goho yɿ mbahuq bi dεn'na ra Jesús

18 Nε n'da ra pa mí 'yo bɿ ja ra ndend̄adehe a ra Jesús nubɿ ra häi Galilea, nε bi nu yoho yɿn 'yohɿ din 'yohɿ zεεɿ. Nu'a n'da ra Simón, gue'a ra Pedro a. Nε nu man'da ra Andrés. Nε nu'ɿ yɿ mbahuq ɿ,

nε mi enxit'a b# ja ra d#dehe. ¹⁹ Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'#:

—Ba tεngau, gui xihmb# y# ja'i da 'yεc'yεigui, tengu thoho b# gní theui y# hu# guí øt'ui, bi 'yεmp'#:.

²⁰ Nε 'bex bi hyεp# y# xit'a nε bi den'na ra Jesús.

²¹ Nε bi thop#ya bin 'yo mi ts'# a ra Jesús, nε bi nu mi yoho y#n 'yoh# din 'yoh# zεhε #, nε nu n'da ra Jacobo, nε nu man'da ra Xuua, g#tho yoho y# ts'ant'# ra Zebedeo #. Nε mín 'yoh# a rá ta mi hu b# 'ben y# mbosa, mí 'uet y# xit'a. Nε xø bi xi # da den'ni mahø'n'a. ²² Nε 'bex bi zop# rá ta nε'# y# mbosa, 'bex bi den'na ra Jesús b#ya.

Ra Jesús bi x#nbi x#n ngu y# ja'i

²³ Nε nu ra Jesús mí 'yo g#tho ra häi Galilea nε mí x#nba # y# ja'i b# ja y# nij# nε bi ma 'bεp# dí manda ua rá ts'edi Oja. Nε midí hoc y# hyεnni ngue 'bε'a g# ní gεhε mí hεmp'a n'da ngu n'da.

²⁴ Nε g#tho y# ja'i b# ra xεqui Siria bi 'yøde 'bε'a øt ra Jesús, nε bá thunba # y# hyεnni ngue 'dahma 'dan'yo y#n # mí hεmbi nε'# mín 'yoh# y# zı̄thu, nε'# z#nt'a mi s#nd#te 'da y# ora, nε'# xí ts'a rá ja'i, nε g#tho bi hoc'a ra Jesús. ²⁵ Nε x#n ngu y# ja'i bi den'na ra Jesús. Mın numanho da den'noho y# ja'i nanguε 'bε'a bi 'yøt'e. Nu'# 'da y# mεngu b# ra xεqui Galilea, nε # 'da y# mεngu b# ra xεqui Decápolis, nε'# 'da mí 'b#p# Judea, nε'# 'da mí 'b#p# 'danguadi ra d#the Jordán, nε'# 'da mí 'b#p# ra hnini Jerusalén. G#tho bi zøm b# mi 'b# a ra Jesús.

5

Ra Jesús bi mba b# ja ra nyuni

¹ Nε nu ra Jesús 'bη mi nu yη ja'i εmmε xηn ngu bi zōpη, nε bi ndex bη ja ra nyuni nε mi hupη. Nε'η yá xádi bηya bi zōm bη mí hudi, 'darpη mi huhmbη.
² Nε bi xānba η.

Nu'η i hq̄n rán j̄q̄pi Oj̄q̄

³ Nε bi 'yεmp'η yá xádi ra Jesús:

—Nu'η to'o p̄ase hingui ho yá mb̄i bη na nu Oj̄q̄ nε da hyon Oj̄q̄ di zedi, nu Oj̄q̄ da zimanho bη di manda rá ts'edi, janangue'a maj̄q̄pi η bηya.

⁴ Nε nu'η tu yá mb̄i, Oj̄q̄ da hyurpa yá mb̄i, janangue'a maj̄q̄pi η.

⁵ Nε nu'η im b̄eni i cose häi, da hyq̄n a ra hogahäi bi man Oj̄q̄ di unni, janangue'a maj̄q̄pi η.

⁶ Nε nu'η i humbi da 'yōt' ran ho, Oj̄q̄ di j̄api da 'yōt'e xηn ho, janangue'a maj̄q̄pi η.

⁷ Nε nu'η di huεc yá mij̄q̄'ihη, xin di huεc Oj̄q̄ η, janangue'a maj̄q̄pi η.

⁸ Nε nu'η n'dat'a im b̄eni, dim 'b̄hmbη Oj̄q̄ η, janangue'a maj̄q̄pi η.

⁹ Nε nu'η øt' ran hocpate, nu Oj̄q̄ da 'yεmbi yá t'ηhni η, janangue'a maj̄q̄pi η.

¹⁰ Nε nu'η i nu ran ηnbi nangue ran ho i øt'e, da yurpη di manda rá ts'edi Oj̄q̄ η, janangue'a maj̄q̄pi η, i εn'a ra Jesús.

¹¹ Nε gan johyahη 'bη i η'ts'ahη yη ja'i nε i then'nahη nε i xi ahη yη fehni 'bη guí tεngahη, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹² Nε da hyu ni mb̄ihη, gan johyahη, guim bεmh̄bη ngue 'dat'a ran ηnbi guín nuhη η yη p̄ongahȳ mam 'bet'o, nε i ja 'be'a din 'da ahη ngue am 'be'ts'i mah̄ts'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra η ua ja ra ximhäi

13 —Nu'ah_u gy_u u_h hap_u 'b_uh y_u ja'i, nguetho nu'a ra u di hoqui 'be'a i pa njapi, ne ngutho ah_u guídí hoj_u y_u ja'i, i en a ra Jesús. Pe nu'b_u bi 'be'h rá ts'edi ra u, ya hin'y_u 'be'a sä dí hoqui, janangue da mba ma bunt'i thoho b_u häi. Dami jamansuh_u hin din ja b_u gui 'yøth_u tengu a, bi 'yemp'_u yá xädi ra Jesús.

Ran nequi ua ja ra ximhäi

14 Ne bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu ah_u gy_un nequih_u b_u 'b_uh y_u ja'i, bi 'yemp'_u yá xädi. Dami jaf_u da hnu a ran nequi. Teng_u n'da ra hnini i ja b_u ja rá ny_u ra t'øhø, am 'batho x_un ho ngue hin'y_u 'be'a i juti. 15 Ngutho n'da ra sibi, hingui sä da mba ma c_ut'i b_u ja ra huada 'b_u da mba ma søque, i jatho da t'exp_u m'batho, janangue'a di yot'i gätho 'b_urp_u. 16 Ne ngutho gui 'yøth_u ngue tengu'b_u gy_u sibih_u emme di hyärp_u i 'b_uh y_u ja'i. Janangue'a da hnut'ah_u x_un ho nin t'øt'eh_u, ne u da 'yɛspa Oj_u ma Tah_u 'b_urp_u mahɛts'i u b_uya, bi 'yemp'_u yá xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yurcah_u 'be'a nam bøn'_u yün t'ɛdi ra Moisés

17 Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guím bɛmh_u ngue ga 'becä y_un t'ɛdi bi man ra Moisés ne 'be'a bin xänbate u y_u pøngahy_u, pe bá ɛcä ngue ga ut'ah_u 'be'a majuani nam bøn u. 18 Majuani dí xi ah_u, gätho 'be'a nt'o't'i b_u, ne xinga n'da u ngue hin din ja, 'b_u guexta'a i jatho ra ximhäi ne mahɛts'i. 19 Janangue'a madí ts'utho maha a ram hma ngue hingui nde da 'y_urp_u ra güenda n'da, ne i xi u mi'da ngue din jab_u da 'yøt'e, pe zi ts'utho rá ts'edi di nequi b_u bí ja rá ts'edi Oj_u b_u

mahɛts'i 'bɥ. Pɛ nu'ɥ di ja'ts'i gätho ɥ mam bɥ ja rá m hma Oja, nɛ i xi ɥ mi'da ngue din ja bɥ da 'yøt'e, nɛ man'da xɥn ngu rá ts'ɛdi di nɛqui bɥ bí ja rá ts'ɛdi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁰ Nɛ gue'a dí xi ahɥ a, nde'bɥ man'da xɥn ho gui 'yøthɥ xinda gue ma ngurpihɥ yɥ fariseo nɛ yɥ xänbate nija. Nguetho nu'bɥ hin gui 'yøthɥ xɥn ho, njəm'bɥ da zä gui cɥthɥ hapɥ di manda rá ts'ɛdi Oja, bi 'yɛmp'ɥ yɥ xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ra cue

²¹ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Gue'bɥ go maya'bɥ bi sih mam bombøtahɥ ran t'ɛdi ngue im ma: “O guí hɛcpahɥ rá te ni mijä'ihɥ, nɛ nu to'o da hyɛcpa rá te rá mijä'iui, i jatho da ts'änba rá muui a bi 'yøt'e,” bi t'ɛmp'ɥ. ²² Pɛ i jagä man'da ga xi ahɥ, ngue nu'bɥ 'bo'o di cuɛp rá mijä'iui nangue'a bi 'yørpe, ngue im bɛni di co'ts'i, guehma da nu ran ts'ɛmbi. Nɛ nu'a to'o da xih ra ts'ore bɥ ja rá hmi rá mijä'iui, da ts'ixpɥ 'bɥh yɥ ngurpi da ts'ɛmbi. Nɛ nu to'o ɛmmɛ then rá mijä'iui dí mba bɥ ja ran ts'ɛmbi ngue ra sibi njəm'bɥ i huɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Janangue'a nu'bɥ guí pähä bɥ ja ra nija ngue guí ɛna gui thəndehɥ Oja, pɛ nu'bɥ gá sømhbɥ bɥ nɛ 'bɛx gá bɛmhɥ 'bɛ'a xquín xihmi ni mijä'ihɥ, ²⁴ gua peng thohɥ nɛ 'bɛ gui mba bɥ i 'bɥ a ni mijä'iui gam punbau, ja da zä gui thəndehɥ Oja bɥya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁵ Nɛ nu'bɥ guí pəhmbɥ ja 'bɛ'a guidín xihmbɥ n'da ni mijä'ihɥ, pɛ gan hocpa zɛhɛhɥ, nɛ hin gui tømhbɥ da ts'ix ahɥ bɥ 'bɥh yɥ ts'ut'abi. Nguetho nu'bɥ gui sømhbɥ bɥ, ²⁶ guehma da jo ahɥ nɛ hin da hyɛc'a thohohɥ ra zɛ'mi jague'bɥ gui unhdɥ ra

mbeti hangu da 'yä ah_u, ne xínga n'da centavo da nde gui 'yεspah_u, bi 'yεn a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yεna hingui ho ran 'yomt'εni

²⁷ Ne man'da bi xih yá xädi ra Jesús:

—Nu man'da ran t'εdi maya'b_u i εna: “O guí øth_u ran 'yomt'εni.” ²⁸ Pe i jagä man'da ga xi ah_u, ngue nu'b_u n'da ran 'yoh_u da hyant'a n'da ra xisu, ne im bεn'a n'da ran 'yomfεni x_un ts'o nangue a, madague'b_u bi bεntho, tengu'b_u ya bi 'yøt' ran 'yomt'εni b_u rá mbui a buya, bi 'yεn a ra Jesús.

²⁹⁻³⁰ Janangue nu'b_u i ja a i ut'ah_u ra ts'oqui, pe gui samzehe ni mbuih_u madague'b_u guím bεmh_u εmmε x_un u 'b_u gui 'yesh_u. Tengu'b_u xquí hyä'a n'da ni däh_u ne xquí 'yεmh_u b_u ma'ueni ne xquí n'dadä thohoh_u, uague tengu'b_u xquí hyε'a nin 'yεih_u ne xquí 'yεmh_u b_u ma'ueni ne xquí n'da'yε thohoh_u. Pe man'da x_un ho guin nuh_u nangue gá 'bεhm_u y_u ts'oqui, xinda gue'b_u xquí 'yøth_u y_u ts'oqui ne xquí 'bεhm_u ran ho mazai b_u ja ra sibi.

Ra Jesús bi 'yεna hin da hyeh rá xisu n'da ran 'yoh_u

³¹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yεna:

—Ne a bi mam 'b_u maya'b_u gue: “Nu'b_u n'da ran 'yoh_u in nde da hyeh rá xisu, i jatho da 'yøt'a n'da ra søcuä din xummi.” ³² Pe i jagä man'da ga xi ah_u, ngue hingui sä da hyeh rá xisu n'da ran 'yoh_u gue'b_u hingui øt' ran 'yomt'εni a ra xisu. Nguetho nu'b_u bi hyeh rá xisu n'da ran 'yoh_u, di japi da 'yøt' ran 'yomt'εni a ra xisu 'b_u bi hyεgui ne dim 'b_uhmi man'da ran' yoh_u. Ne 'b_u n'da ran 'yoh_u

dim 'bʰm̩i n'da ra xisu bi thegui, ra 'yomt'ɛ̃ni a, bi 'yɛ̃n a ra Jesús.

Nte ga ndønbahʰ rá thuhu, bi 'yɛ̃n'a ra Jesús

³³ —Nɛ guí pʰmbʰ ran t'ɛ̃di mí hmam 'bʰ maya'bʰ ngue i ɛ̃na: “Pɛ nu'bʰ gá ndønbahʰ rá thuhu Oja, guehma gui ja'ts'a gá mamhbʰ.” ³⁴ Pɛ nuya i jagä man'da ga xi ahʰ, bi 'yɛ̃n'a ra Jesús. Hin'yʰ 'bɛ'a i sä gui ndønbahʰ rá thuhu 'bʰ ja a guí xihmbʰ ni mijä'ihʰ ngue guín ndefʰ da 'yɛ̃c'yɛ̃i a guí xihmbʰ. Hingui sä gui ndømhbʰ Oja, pɛ ngutho hingui sä gui ndømhbʰ mahɛ̃ts'i, nguetho nu bʰ mahɛ̃ts'i bi ja bʰ rá ts'edi Oja. ³⁵ Nɛ xíngui sä gui ndømhbʰ ra ximhäi, nguetho nɛ̃cua i ja ua rá ts'edi Oja. Nɛ xíngui sä gui ndømhbʰ ra hnini Jerusalén, nguetho rá hnini rá Thahni Oja a. ³⁶ Nɛ xíngui sä gui ndømhbʰ ni yʰhʰ, nguetho 'dat'a Oja bi zän'na, nɛ xínga n'da ni xtʰhʰ sä gui sänzɛhɛhʰ gue'bʰ xʰn t'axi o gue xʰm pothi da gohi. ³⁷ Pɛ nu'bʰ ja a guí xihmbʰ ni mijä'ihʰ, “da zä,” ga ɛ̃mhʰ 'bʰ da zä, “hin da zä,” ga ɛ̃nthohʰ 'bʰ hin da zä. Pɛ gätho mi'da yʰm hma bí nɛ̃xpʰ ja rán 'yomfɛ̃ni ra zɪ̃thu, bi 'yɛ̃n'a ra Jesús.

Bi 'yɛ̃n'a ra Jesús hin ga cos'hʰ 'bʰ ja a da t'ørcahʰ

³⁸ Nɛ xø bi 'yɛ̃n'a ra Jesús:

—Nu'ahʰ gá 'yøhbʰ 'bɛ'a bi sih mam bombøtahʰ ngue: “Nu'bʰ n'da ra ja'i di ts'onba rá dä rá mijä'iui, pɛ nɛ a da mba ma ts'onbi rá dä. Nɛ nu'bʰ rá ts'i da 'yøcpe, ngutho nɛ'a xin da t'øcpa rá ts'i.” ³⁹ Pɛ nuya i jagä man'da ga xi ahʰ ya, ngue nu'bʰ 'bʰ a n'da in nde di ʰn'nahʰ, pɛ o guí sʰhbʰ a. Nɛ nu'bʰ 'bo'o da mbɛp'ahʰ 'danguadi ni hmihʰ, gui unhdʰ

man'da nguadi da mber'ah. ⁴⁰ Ne nu'bu 'bo'o da zix ah bu 'buh ra ze'mi ngue da gan'na ni pahni, pe ne a ni cotoh gui unhd. ⁴¹ Ne nu'bu i si ah gui tuspah rá 'beni n'da ra ja'i n'da ora, xun ho 'bu nyo ora gui tuxh a rá 'beni. ⁴² Ne hont'a go to'o da 'ya ah 'be'a i honi, dami unhd. Ne nu'bu 'bo'o da mip'ah bu ja a gui pes'h, pe xun ho 'bu gui unhd, bi 'yen'a ra Jesús.

Ga huɛc man saih, bi 'yen'a ra Jesús

⁴³ —Ne a n'da ram hma maya'bu i ɛna: “Dami huɛc ni amigoh ne gui ucra nin saih,” mí t'ɛn'ah. ⁴⁴ Pe i ja man'da ga xi ah, ngue gui huɛc nin saih, gan yamanhoh u man yu ts'ore nangué ah, ne gui 'yorpah ran ho to'o di uc'ah. Ne dami 'yāfu rá mate Oja u to'o i numan'ah ne u di un'nah, bi 'yen a ra Jesús. ⁴⁵ Ne nu'bu ngub gui 'yoth, 'da'angu gá 'yoth a ma Tah bu mahɛts'i ngue bá penh ra 'ye ne ra hyadi. Pe hinga hōnbu 'bu u yu hocja'i gue i so ra 'ye ne ra hyadi, pe nepu i 'buh yu ts'om'bäi, bi 'yena. ⁴⁶ Pe nu'bu hont'u to'o di huɛc'ah guidi huɛj, 'be'a gue gá tahmbu 'bu ngub gá 'yoth. Pe ne n'dat'a gá 'yoth u yu ziyate hyacahäi. ⁴⁷ Pe ha gui emhb xun ho gui othu 'bu hont'u ni cuh guidi zenguah. Nu'bu guin jah bu, 'da'angu gui othu u i thande yu oja zeh. ⁴⁸ Pe nde'bu xun hotho gui 'yoth, nguetho xun hotho Oja ma Tah bi bu mahɛts'i, bi 'yemp'u yu xädi ra Jesús.

6

Hin ga othu ran 'yets'i 'bu di othu yun t'ot'e xun ho

¹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yemp'u mi bu:

—Pε nu'b_u guí øth_u rá 'bεfi Ojå, hin gui 'yøth_u da 'yεs'a ni mijå'ih_u, nguetho hin te di 'da ah_u ma Tah_u 'b_up_u mahεts'i 'b_u din jab_u gui 'yøth_u, bi 'yεn'a. ² Nε nu'b_u guín nde gui fåxh_u n'da ra hyoya, hin gui 'yøth_u ngue da nu ah_u y_u jå'i, tengu øt'_u di yorpa a im bεni 'b_u di un'na n'da ran t'unni y_u hyoya, ngue di um b_u ja y_u nijå o guerp_u ja y_u 'yu ngue in nde da 'yεspa y_u jå'i 'bε'a i øt'e. Majuåni dí xi ah_u, ya hønt'a ran 'yεts'i bi dåha 'b_u ngub_u i øt'e, bi 'yεna. ³ Pε nu'b_u i ja a guí nde gui unhd_u n'da zi hyoya, nde'b_u hin gui xihmb_u _u mi'da 'bε'a gá 'yøth_u. ⁴ Nε man'da x_un ho 'b_u hin njon da nu 'bε'a guídí unhd_u, pε go da nu Ojå ma Tah_u, nε i ja 'bε'a din 'da ah_u b_uya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hingui yoho guim bεmh_u 'b_u guí yåh_u Ojå

⁵ Nε man'da dí xi ah_u:

—Nu'b_u guí yåh_u Ojå, o guí øth_u tengu i øt'_u di yorpa a im bεni, bi 'yεn'a ra Jesús. Nu'_u, i 'båp_u ja y_u nijå nεp_u ja y_u xo'y_u, εna i yåh_u Ojå pε hønt'a ran 'yεts'i im bεni. Majuåni dí xi ah_u, hønt'a ran 'yεts'i bi dåha nangue 'bε'a i øt'e. ⁶ Nε nu'b_u guí yåh_u Ojå gui mbåhå b_u njon da nu ah_u, pε Ojå ma Tah_u go i nu ah_u nε di 'da ah_u 'bε'a guí åf_u a, i εna.

⁷ Pε hinga guexta'a ram hma gui mamhb_u ngue nte ní mba tho 'b_u guí yåh_u Ojå, tengu i øt'_u tεn yå ojå zεhε. Nε så im bεni i ø'a Ojå 'bε'a im ma 'b_u x_un ngu i xifi. ⁸ Nε o guí øth_u tengu i øt'_u, nguetho nu Ojå ma Tah_u ya i pådí 'bε'a gåtho guí homhb_u gue'b_u hinga ná åf_u, i εna. ⁹ Pε guim bεmh_u 'b_u guí yåh_u Ojå 'da y_um hma tengu dí xi ah_u ngue: Nuya ma Ta ahe guí 'b_up_u mahεts'i. Da hnumansu ni thuhu.

10 Nε dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'edi ngue di manda ua.

Nε da t'øt' ua ni pähä ua ja ra häi tengu tho i t'ørpυ mahęts'i.

11 Nε dami 'daje ran ts'ihmε dí homhbe ra pa i jabυ ya.

12 Dami punga ma ts'oquihe, tengu thoho bυ na punbahe υ i ørcahe ran ts'o.

13 Nε o guí hęgahe da daje ran ts'o, pε dami yąnje nangue ran ts'o.

Nguetho nu'i gra hmuts'at'abi, gä di manda ua ja ra häi ni ts'edi, nε i ja ni ts'edi mixte njam'bυ da guadi gätho yυ pa maząi.

Nε hønt'a dí xi'ahe ya.

14 Nguetho nu'bυ gadí punbahυ yú ts'oqui ni mija'ihυ, ngutho da 'yøt'ahυ Oją ma Tahυ 'bυpυ mahęts'i, di pun'na ni ts'oquihy. 15 Pε nu'bυ hin gadí punbahυ ni mija'ihυ, nε ahυ hin di pun'nahυ Oją ma Tahυ 'bυpυ mahęts'i 'bυ, bi 'yęn'a ra Jesús.

Hin gui 'yuhmbυ 'bυ guí εt' yυn ts'ihmε 'bυ guín yąhυ Oją

16 —Nε nu'ahυ, nu'bυ guí nde gui 'yεt' nin sihmehυ n'da ora ngue guim bęmhby Oją, o guí øthυ tengu øt'υ di yorpa a im bęni. Nu'υ i ut yυ ją'i 'bε'a øt'e, nde'a dí hnumanho, pε hønt'a ran 'yęts'i bi dąha nangue 'bε'a bi 'yøzεhε, bi 'yęn'a ra Jesús.

17 Pε nu ahυ, 'bυ guí εt' nin sihmehυ ngue guim bęmhby Oją, pε gan 'yomanhohυ tengu'bυ ya gán sihmehυ. 18 N'dahma njon da bądi 'bε'a gá 'yøthυ gue gá 'yεt' nin sihmehυ, nε hønt'a Oją ma Tahυ i nu ahυ 'bε'a gá 'yøthυ, nε i ja 'bε'a di 'da ahυ bυya, bi 'yęn'a ra Jesús.

Gui hyomhb_u 'be'a dí nɛcmanho b_u mahɛts'i

¹⁹ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Hin gui muns'h_u 'be'a gdám mɛmbɛtih_u ua ja ra ximhäi, nguetho nuua i 'b_uh y_u zu'uɛ ngue di ts'oni 'be'a gätho guí pɛs'h_u, nɛ ja'b_u da boxjua, nɛ ja'b_u da bɛ ah_u y_u bɛ. ²⁰ Pɛgue gui hyoni gui x̄anth_u 'be'a dí hnumanho ah_u b_u mahɛts'i. Nguetho hin te dim 'bɛp_u, hin da y_urp_u y_u bɛ ngue da bɛ ah_u 'be'a guí pɛs'h_u b_u, nɛ hin da boxjua, nɛ njo'o b_u y_u zu'uɛ ngue di ts'oni. ²¹ Nguetho h̄onb_u i ja ním pɛ'ts'i n'da im bɛn rá mb̄u i n'da. Nu'b_u guecua ja ra ximhäi i ja 'be'a i pɛ'ts'a n'da, h̄ont'ua im bɛn a n'da, nɛ nu'b_u guerp_u mahɛts'i, guerp_u im bɛn a n'da 'b_u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran nɛqui ní mb̄u i n'da

²² Nɛ x̄o bi 'yɛna:

—Nɛ nu'b_u h̄ont'a x̄n ho guím bɛmh_u nɛ guí øth_u, din ja ah_u tengutho 'b_u n'da ra ja'i x̄n ho rá dā, i handi x̄n ho ran nɛqui, din jab_u ni mb̄u i h_u. ²³ Pɛ nu'b_u hinga gue'a guím bɛmh_u, sä guí ɛmh_u i ja ah_u ran nɛqui, pɛgue x̄m 'bɛxui thoho ni mb̄u i h_u, tengutho 'b_u n'da ra ja'i ngue hingui ho rá dā, nɛ x̄m 'bɛxui thoho b_u i handi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hin di yoho yá hmu n'da

²⁴ Nɛ x̄o bi 'yɛna:

—Nɛ hingui sä dim 'b_u i yoho yá hmu n'da ra 'yɛhɛ. Nguetho nu'b_u yoho yá hmu i 'b_u a n'da, nu'a n'da da numanho, nɛ nu'a man'da hin da numanho. Uague nu'a n'da da hyumbi dim pɛhmi a, pɛ nu'a man'da da zocpa thoho rá 'bɛfi a. Janangue'a hingui sä yoho yá hmu da dɛn'na n'da.

Hingui sä da 'yεmp Ojå rá Hmu 'bη i numanho η yη mbeti, nguetho tengu'bη rá hmu a ra mbeti, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ojå di jamansu yη 'yεc'yεi

²⁵ —Janangue'a dí xi ahη, hin go guim bεnsehη 'be'a gui sihη ngue gdám 'bahmbη, ne xín guim bεmhbη 'be'a gui hyehη. Pε guim bεmhbη ngue man'da di muui ni tehη xinda gue η nin ts'ihmehη, ne man'da di muui ni ja'ihη xinda gue η ni hehη, bi 'yεn'a ra Jesús. ²⁶ Dami nuhη yη doja i 'yo hɔnbη go hapη, ne hin'yη yá huāhi, ne xín te i pε'ts'i, pε dí xi ahη, nu Ojå ma Tahη bí 'bηpη mahεts'i gātho i 'uñ η. Ne nu ahη, man'da di mu ahη xinda gue η yη doja, bi 'yεn'a ra Jesús. ²⁷ Ne ha guím bεmhbη man'da nya'a gam 'bahmbη ua ja ra ximhäi 'bη εmme guím bεndumbaiη 'be'a gātho guidí 'behmbη.

²⁸ Ne hanja εmme go guím bεnsehη nangue ni hehη. Xøgue ts'atho guí εc'yεihη, bi 'yεn'a ra Jesús. Pε dami nuhη yη dɔni i ja bη dapo, ne nu'η hingui dim pεfi ne xíngui di hoc yá he. ²⁹ Pε dí xi ahη, man'da mahotho yη dɔni xínda gue a rá he ra ts'at'abi Salomón ngue mí he 'bη mi ja rá ts'edi, bi 'yεn'a ra Jesús. ³⁰ Ne ngubη bi 'yɔt'a Ojå nangue yη dɔni, mahotho nám pa ya, ne nixudi da mba nts'εqui ne da t'udi. Janangue'a guim bεmhbη, man'da xηn ho da 'yɔt'ahη Ojå xinda gue η yη dɔni, bi 'yεn'a. ³¹ Janangue o guí εmhbη: “Bε'a hmaha ga sihη.” Uague: “Bε'a hmaha ga hehη.” ³² Nguetho nu'η i thānde yá ojå zehε, gue'a zai i hon'η, pε nu'ahη i 'bηpη ni Tahη bη mahεts'i, ne i padi 'be'a gā guidí 'behmbη, bi 'yεn'a ra Jesús. ³³ Janague'a nu ahη, m'bet'o thoho gan umhbη di manda ahη rá ts'edi

Oja, ne gui hyomhb_u n'da ra hogamb_ui nangue rá pähä Oja, ne nub_uya di 'da ah_u 'be'a gätho gui hyomhb_u. ³⁴ O guím b_undumb_uih_u, o guí _umh_u: “Be'a da zä ga øth_u 'b_u nixudi.” P_uegue gui tømhb_u, 'be nixudi ja gui p_uhmb_u b_uya 'be'a da zä gui 'yøth_u. N'da pa ngu n'da pa i ja 'be'a din ja, bi 'y_un'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi ma hingui ho ran yaqi

¹ —“Nuna bi 'yøt' y_u ts'oqui,” hin gui 'y_umh_u, n'dahma hinga gue'a dí ts'ep'ah_u a, bi 'y_ungähe ra Jesús. ² P_u nu'b_u guídi y_uf_u _u mi'da ngue guím b_umh_u hønse ah_u x_un ho ah_u, p_u Oja hin da numanho ah_u 'b_u. Ne 'da'ingu da 'yøt'ah_u Oja tengu gá 'yørpah_u _u gá y_uf_u, bi 'y_una. ³ Hanja bi zä gá nurpah_u ra zi häi i o rá dä ni mijä'ih_u, ne hin go guí p_uhmb_u i o ra xecza ni däh_u. In jab_u ní nequi ni ts'oquih_u. ⁴ Ne ha da zä gui xihmb_u ni mijä'ih_u: “Mba ga h_up'a ra häi o ni dä,” sä gui 'y_umf_u, ne go man'da x_un ndoho ra xecza i o ni däh_u. ⁵ _umm_u guidí yorpah_u a guí øth_u. P_u nde'b_u m'bet'o gan hoj_u nangue y_u ts'oqui guídi hoseh_u, janangue'a da zä gui hy_ump'ah_u ra häi o rá dä ni mijä'ih_u, bi 'y_un'a ra Jesús.

⁶ O guidí unhd_u a x_un ho _u y_u fo'yo, ndetho da za ah_u. O gue'b_u guidí unhd_u a di muui _u y_u ts'adi, ndetho da ne**m** b_u häi, bi 'y_un'a ra Jesús.

Nu'b_u ja da t'äp'a Oja di uni

⁷ Ne xø bi 'y_ump'ä:

—Dami 'y_uf_u Oja 'be'a guí homhb_u, ne nu'a di 'da ah_u. ⁸ Nguetho nu'a to'o da 'yädi, Oja di un'na bi

'yäpi. Nε nu'a to'o ja a i honi, di und Ojä a i honi. Nε nu'a to'o da hyoni da socpa n'da ra goxthi njut'i thoho, Ojä da xocpa a, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁹⁻¹¹ Pε nu'ahε madague'bε gyá ts'om'bäihε, xínga n'da ahε guidí unhdε ra do ni t'uhnihε 'bε i ä'ahε ra hmε, nε xíng ra c'εyá guidí unhdε 'bε i ä'ahε ra hua, pε hønt'a xεn ho guidí unhdε ni t'uhnihε. Ha maguet'a Ojä ma Tahε 'bεpε mahεts'i ngue hin di 'da ahε xεn ho 'bε ja a guí äfε, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹² Nε nu'bε guí nde da 'yøt'ahε ran ho ni mijá'ihε, nde'bε guí 'yørpahε ran ho. Gue'a nam bøn'a rán t'εdi ra Moisés nε rá m hma yε pøngahyá maya'bε, bi 'yεn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti nangue ra goxthi nε yε 'yu

¹³⁻¹⁴ Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yεna:

—Nu'a ní yεt'a n'da bε ja ra te mazäi, tengu'bε n'da ra goxthi xεn ts'it'i, uague n'da ra t'ε'yu, nε hingui ngu yε jä'i i numanho da thopε. Pε dami hyomhbε guí cεthε bε. Nguetho nu'a ra goxthi xεn ndoho nε ra dā'yu ní zix a n'da bε ja ran εnbi mazäi, nε xεn ngu ε yε jä'i i numanho da thopε, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nda'a ε yε hyäte pøngahyá

¹⁵ —Pε gam fähmbε nangue yε hyäte pøngahyá. Nu'bε i søm bε guí 'bεhmbε, sä øt'e tengu'bε yε dε'yo ngue xεn ho, pε nu yá mbui tengu'bε n'da ra zate. ¹⁶ Nε da zä guí pähmbε yε hyäte pøngahyá nangue yún t'øt'e i øt'e, tengu thoho yε za da bā a n'da nangue yún dät'ä i zεpε. Nguetho hin din zεpε ja n'da ra za n'da ran dät'ä 'bε hinga gue'a rá za a. ¹⁷ Pε nu ra za xεn ho i zεh yún dät'ä xεn ho, nε ngutho ra za hingui ho i zεh yún dät'ä hingui ho.

18 Nguetho nu'a ra za xən ho hin da zä din zəpə yán dät'ä ngue hingui ho, ne ngutho a ra za hingui ho hin njəm'bə da zä din zəpə yán dät'ä xən ho. 19 Ne nu yə za hingui ho ɛ yán dät'ä, da mba nt'ets'i ne da t'udi. 20 Janangue'a da zä gui pəhmbə ɛ yə hyäte pəngahyə nangue 'bɛ'a da 'yət'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nda'a ɛ di manda rá ts'edi Ojq

21 Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Ne sä ɛna yə hmujə ɛ 'da, pɛ hin da yərpə di manda rá ts'edi Ojq ɛ. Pɛ hont'ɛ majuaɲi i øt' rá pähä ma Ta mahɛts'i da yərpə ɛ. 22 Ne nu'bə bi zøn ra pa ran juənbi 'bə rán zɛgui, xən ngu da mbarqui da 'yɛngui: “Ma Hmu, nugähe dá mamhbe a nim hma, ne nangue ni thuhu dá hømhbɛ thi yə zɪthu, ne nangue ni thuhu xən ngu yən t'øt'e mixte dá øthe,” da 'yɛngui. 23 Pɛ nugä ga ɛmp'ɛ: “Njəm'bə dá pə ahɛ. Dami 'uehmbə ua ja ma hmigä, gyə ts'om'bäihɛ,” ga ɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hønt'a go to'o in nde da 'yø a dí m ma, bi 'yɛn'a ra Jesús

24 —Pɛ nu'a to'o i øh ma nde ne i øt'a ma pähägä, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohə ngue mí ja rán 'yomfɛni ne bi hyø a n'da rá ngu bə ja n'da ra dongu xən juəni. 25 Ne bin ja n'da ra də'ye, ne ɛmme xən ngu yə dehe bi 'yugui, ne bá ɛh ran dəhi xən ndoho mí nde xtí yøt'a ra ngu. Pɛ him bi yøt'a, nguetho nu'a ra ngu mí høpə ja ra dongu xən ho. 26 Pɛ nu'a to'o i ø'a dí ma ne hingui ɛrpa ra güenda a, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohə ngue ra 'yəmbui, ne bi hyøh rá ngu bə mí ja n'da ra 'bomu. 27 Ne bin ja n'da ra də'ye ngue bi 'yuh yə dehe, ne ran dəhi xən

ndoho, ne bi yøt'a rá ngu. Ne εmmε nts'utho bin ja baya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nu yu ja'i bi numanho rán xädi ra Jesús

28-29 Ne nu'b_u mi gua a bi ma ra Jesús 'b_u mí hyup_u ja ra nyuni, nu yu ja'i mi huhmb_u b_u bi hyonya _u.

—Haguen ja i xänbi x_un ho, ne hinga ngub_u i xängah_u ma xänbateh_u b_u ja ra nija, bi 'yεn'_u yu ja'i.

Nguetho nu'b_u mi xänba ra Jesús, bi 'yuti ngue mi ja rá ts'edi x_un ho a.

8

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh_u mi hεmb ra t'axca'ya

¹ Ne nu'b_u mi gua a bi man ra Jesús, ne bi gar_u ja ra nyuni baya, ne εmmε x_un ngu yu ja'i mí numanho da denthoho mahøn'a. ² Ne bá ε'a n'da ran 'yoh_u ngue mi hεmb ra t'axca'ya. Bin danyahmu b_u mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'yεmbi:

—Gra Hmu, nu'b_u ni pähä, da zä gui 'uec'i ts'_u ran _u dí hεmbi.

³ Ne nu ra Jesús baya bi uat rá 'yε bi dädi ne bi 'yεmbi:

—I jagä ra pähä ngue 'bex da zä i. Dami yäni.

Ne nu'b_u mí 'yεmbi, 'bexgue bi yän'a ran 'yoh_u.

⁴ Ne nu ra Jesús baya bi hεcpa a ran 'yoh_u njon da xifi to'o a bi japi bi yäni, ne bi 'yεmbi:

—Ní mba b_u 'b_uh yu mbäjä da nu i ngue ya bi yän i, ne gui un'na n'da ra 'bøts'e tengu i man yän t'edi ra Moisés, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ne ja bi thop_u ra hnini Capernaum baya.

Ra Jesús bi hocpa rá 'yɛhɛ n'da ra hmudofɛi

⁵ Nɛ nu'bɛ mí zøm bɛ ra hnini Capernaum a ra Jesús, 'bex bá ɛ a n'da ra hmudofɛi ra mɛngu bɛ Roma, nɛ bin c'at'ui nɛ bi 'yǎp ra mate, ⁶ bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá Hmu, nu n'da ma 'yɛhɛ i 'bɛm bɛ ja ma ngu, i ts'a rá ja'i, hingui sä di 'yǎni, ɛmmɛ xɛn 'doni, bi 'yɛmbi.

⁷ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ga mba bɛ ga hoqui.

⁸⁻⁹ Pɛ nu ra hmudofɛi bɛya bi 'yɛmbi:

—Hingui jatho gui mba bɛ ja ma ngu, grá Hmu, nugä hin dí sɛcä tengu e nɛ hin drá judiógä. Pɛ dí pǎdi ngue i ja ni ts'ɛdi zɛhɛ, ngue nu'bɛ guim ma da yǎni, nɛ 'bexgue da yǎni, bi 'yɛna. Tengu thohogä bin 'dac'i ts'ɛ man t'ɛdi, nɛ nu'bɛ i ja 'bɛ'a dí xi ɛ ma dofɛi nɛ'ɛ ma 'yɛhɛ, 'bexgue 'dahmantho in ja. Nɛ ngutho i, da zä guim mantho ua nɛ 'bexgue da yǎm bɛya, bi 'yɛn'a ra hmudofɛi.

¹⁰ Nu'bɛ mí 'yøh ra Jesús 'bɛ'a bi man a ra hmudofɛi, bi hyonya thoho nɛ bi xi ɛ min 'yohɛ:

—Majuǎni dí xi ahɛ, njǎm'bɛ xtá tǐngä n'da ma mɛnguhɛ yɛ ja'i israel dɛɛ judióhɛ ngue xtám bǎdi i ja ma ts'ɛdi xɛn ho tengu na ran 'yohɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹¹ Guim bɛmhɛ a dí xi ahɛ, xɛn ngu yɛ ja'i ngue gǎtho ná ndoho ra ximhäi, ngue him ma mijudióhɛ, da 'yɛc'yɛigui nɛ da yǎrpɛ di manda rá ts'ɛdi Oja, 'darbɛ dim 'bǎmhɛ ma ngǎrpa bombøtahɛ ra Abraham, nɛ ra Isaac nɛ ra Jacob. ¹² Pɛ xɛn ngu ma mijudióhɛ ngue yún sähɛ xtán yǎrpɛ, pɛ man'da go da t'ɛntpɛ ja ra 'bɛxui ɛ, nɛ din zom bɛ nɛ din guxpɛ yá ts'i, bi t'ɛmp'ɛ yɛ ja'i 'bɛ mi 'yɛn'a ra Jesús.

13 Nε nubaya bi t'εmp'a ra hmudofai:

—Ní mba ni ngu, ya bin ja a gám ma nguetho gá 'yεc'yεi i ja ma ts'edi, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nε 'bexgue bi yañ a rá 'yεhe baya.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Pedro

14 Nε nu'bη mí mbenc'a ra hmudofai baya, xø bi tho a ra Jesús, bi zøm bη rá ngu ra Pedro. Nε bi nu 'bem bη rá oi a rá suto ra Pedro, mi hεmb ra pa.

15 Nε nu ra Jesús baya bi bendba rá 'yε, nε 'bex bi bøn a ra pa mi hεmbi. Nε bi ndanc'a ra xisu baya, bi hyonba ra hμε a ra Jesús nε η mín 'yohη, nguetho ya bi yañ'a ra xisu baya.

Xηñ ngu yη hyεñni bi hoc'a ra Jesús

16 Nε nu'bη mín xui baya xηñ ngu yη ja' i bá ts'i bη mi 'bηh ra Jesús ngue mín 'yohη yη zīthu. Nε hønt'a n'dare bi man ra Jesús, 'bexgue gätho bi hyøn a thi η yη zīthu, nε bi hoc'η yη hyεñni. 17 Gätho bin ja 'bε'a bi man a ra pøngahyā Isaiás maya'bη ngue din ja 'bη mi 'yεna: “Da du zεhe 'bε'a gätho xηñ hεi dín nuhη, nε da nuse 'bε'a gä man η dí hεmfη,” bi 'yεn'a ra Isaiás 'bη maya'bη.

Yoho yηñ 'yohη εna da den'na ra Jesús

18 Nε nu'bη mín nu ra Jesús ngue εmme xηñ ngu yη ja' i mi 'bäpη, bi 'yεmp'η yη xädi:

—Masque xηñ ho 'bη ga thohmbη 'danguadi ra dādehe, bi 'yεna.

19 Nε nu n'da ra xänbate nijā bi 'yεmbi:

—Xänbate i, dín nde ga ten'ni i hønba go hapη gui mba, bi 'yεmp'a ra Jesús.

20 Nε bi dā a ra Jesús nε bi 'yεmbi:

—Pε nu y_u haho i ja y_u ngu nε y_u doja i ja hap_u da 'yoi. Pε nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin'y_u ma ngungä ua, bi 'yεmthoho ra Jesús.

²¹ Nε xø bi 'yεn'a man'da ra ja'i min 'yoh_u b_uya:

—Ma Hmu, dami tøcpi ts'ε, 'bε ga äcä ts'ε ma ta nε ga ten'na b_uya, bi 'yεmbi.

²² Bi dā'a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Tεnga maha, nu'ε x_un du da 'yä ε 'b_up_u, tengu'b_u nε ε x_un du ε, bi 'yεna.

Ra Jesús bi säyaba ran dāhi nε ra t'øthe

²³ Nε nu'b_u mi gua'a man ra Jesús b_uya, 'bex bi hyu b_u ja ra mbosa nε bi mbähä yä xädi, dí mba b_u 'danguadi ra dādehe. ²⁴ Nε bi mb_u'a n'da ran dāhi ts'edi bi 'yεn ra dehe, nε εmme di thoni y_u t'øthe, bi dons i ts'ε ra dehe a ra mbosa. Pε nu ra Jesús mí āha, him bi 'yεrpa ra güenda 'bε'a midí ja ra dehe.

²⁵ Nε bi 'yä ε yä xädi nε bi 'yεmbi:

—Gra Hmu, dami nuhu, guin yānje, nguetho ya in nde ga tonth_u mbo ra dehe, bi 'yεmbi.

²⁶ Nε nu ra Jesús bi dādi:

—Hanja, ha εmme zi ts'εtho guí εc'yεigah_u ngue i ja ma ts'edi, nε guin suh_u.

Nε nub_uya bi ndanc'a ra Jesús nε bi xi a ran dāhi ngue din hε nε ra dehe, nε 'bexgue bin hε b_uya.

²⁷ Nε nu'ε y_un 'yoh_u b_uya bi hyonya thoho 'bε'a bi 'yøt'a ra Jesús.

—'Bε'a di 'yεt'ui na ran 'yoh_u, nguetho nε ran dāhi i ø'a i xifi, nε ra dehe i ø'a i xifi, bin 'yεmzεhε ε.

Ra Jesús bi hoc'i yoho y_un 'yoh_u min 'yoh_u y_u zīthu

²⁸ Nε nub_uya bi zøm b_u 'danguadi ra dādehe b_uya, nguεp_u ra xεqui Gadara. Nε 'bex bá εp_u yoho

yən 'yohəŋ gue min 'yohəŋ yə zɪ̥θu, nə mán ts'utho ə, tengutho ə yə zate. Mí 'bɛrə ja yən 'yägwi ə, janangue'a nu yə jə'i i su da thopə hən̄bə ja ran 'yägwi. Nə 'bex bá ɛ'ə yən 'yohəŋ bin c'athə a ra Jesús, nə bi mbafi:

²⁹ —'Bɛ'a gní 'yɛcua gra Jesús, rá Ts'unt'ə i Ojə. Ha cpí 'yɛɛ guí ʉngahe, nə hinga na sɔn ra pa guí ʉngahe, bi 'yɛn yə zɪ̥θu min 'yohəŋ ə yən 'yohəŋ.

³⁰ Nə hinga yatho bə mi 'bə i 'da yə ts'adi. ³¹ Nə nu'ə yə zɪ̥θu bəya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Nu'bə guín nde guí hyɔn̄je thi, dami 'daje ran t'ɛdi ga cəthe nə 'yo yə ts'adi, bi 'yɛn'ə:

³² —Ni mbähä, dami cəthə nə, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nə nu yə zɪ̥θu bəya bi bɔm bə ja rá mbai ə yən 'yohəŋ, nə 'bexgue bi yərpə 'bəh yə ts'adi. Nə nu yə ts'adi bəya bin tihi nə bi gəpə ja ra nguani, him bi zä bin säya, nin uɛm bə ja ra dehe, bim 'bɛpə. ³³ Nə nu'ə mi fä ə yə ts'adi bəya, 'bexgue bi mba n'dihi bə ja ra hnini, nə nu'bə mi zɔm bə, bi mam bəya ngue 'bɛ'a bin ja nangue ə yən 'yohəŋ min 'yohəŋ yə zɪ̥θu, nə nangue ə yə ts'adi. ³⁴ Nə bá ɛh yə mɛngu bə ra hnini bəya, bi zɔpə 'bäh ra Jesús, nə nts'edi bi 'yäp ra mate ngue da mbengui, nguetho him bi numanho 'bɛ'a bi 'yɔt'a.

9

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohəŋ xí ts'a rá jə'i

¹ Nə nu ra Jesús bəya, xɔ bá hu mahɔn'a ra mbosa, bá peng bə 'danguadi ra dədehe. Bi zɔm bə ra hnini mi 'bai. ² Nə bá thunba bə man'da ra hyɛnni mahɔn'a, ngue n'da ran 'yohəŋ bá 'yox ra 'beza nguetho midí ts'a rá jə'i. Nə 'bexgue mí pə a

ra Jesús mí εc'yεi ɱ ngue i jase rá ts'εdi, janangue'a bi 'yεmp'a ra hyεnni:

—O te guím bεni n'yø, nguetho ya dá pun'na ni ts'oqui, bi 'yεn'a ra Jesús.

³ Nε nu'ɱ 'da yɱ xānbate nijā bɱya, nu'bɱ mi 'yøde 'bε'a bi man ra Jesús, 'bex bi bεn ɱ:

—Nuna ran 'yohɱ hingui ho i øt' na, ha hinga hønt'a Ojā sä di punba n'da, mi εnse ɱ.

⁴ Pε nu ra Jesús 'bex bi bādi 'bε'a mim bεn'ɱ yɱ xānbate nijā, nε bi 'yεmp'ɱ:

—Hingui ho guím bεmhɱ mbo ni mbɱihɱ, ngue guí εmhɱ hingui ho 'bε'a dá øt'ä, bi 'yεna. ⁵⁻⁶ Ha guím bεmhɱ nte ní mbatho dá xicā ran 'yohɱ, ngue rá ts'oqui ya dá punbi. Ha guím bεmhɱ man'da xquí pāhmbɱ i ja ma ts'εdi 'bɱ ga xifi da ndants'i, dín 'yo. Pε nuya ga ut'ahɱ ngue i ja man t'εdigä ua ja ra häi ga punba yú ts'oqui yɱ jā'i, nugä ngue dán jā'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yεmp'ɱ.

Nε xø bi 'yεmp'a ran 'yohɱ i ts'a rá jā'i bɱya:

—Dami ndants'i, cax ni fidi, ní mba ni ngu, bi 'yεmbi.

⁷ 'Bex bi ndanc'a ran 'yohɱ mi ts'a rá jā'i, bi mba rá ngu. ⁸ Nε nu'bɱ mín nu yɱ jā'i 'bε'a bi 'yøt'a ra Jesús, bin su nε bi 'yεspa Ojā nangue a n'da ra jā'i bin t'un'na ran t'εdi ngue di punba yú ts'oqui yɱ jā'i.

Ra Mateo bi den'na ra Jesús

⁹ Nε nu'bɱ mi bøm bɱ ra Jesús, bi thopɱ mi hucä bɱ dí hęcä ra renta, drá hyaçahäigä ngue drá Mateo, nε bi 'yεngui:

—Dami tεngui.

Nε nubɱya dá ndangui nε dá tenni.

10 Nε nubaya 'darbη dán sihmεgähe ra Jesús yú xädigähe a ya. Nε bi zøm bη xηn ngu yη ziyate hyaçahäi nε yη ts'om'bäi, 'darbη dá huhmbe bη dán sihmεhe. 11 Nε nu yη fariseo bηya, ngue im bēni hønse xηn ho, 'bη mi nu 'bε'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yängähe ngue yú xädigähe bηya:

—Hanja in jabη ni xänbatehη 'darbη i sihmεhη yη ziyate hyaçahäi nε yη ts'om'bäi, bi 'yēn'η.

12 Nu'bη mí 'yø'a ra Jesús 'bε'a bi man η, bi 'yēmp'η:

—Hingui honi to'o da mbäx η im bēnse xηn zaqui tengu ahη, pε hønt'η i pāse xηm bøca i honi to'o da mbäx η tengu ya i nde da dengui, bi 'yēmp'η.

13 Ní mbähä bán xähmbη bη ja ni søcuahη 'bε'a nam bøn'a rām hma Oja ngue i εna: “Pε nugä man'da dí numanho 'bη gui 'yøthη ran huεcate xinda gue η yη 'bøts'e guidí 'dajη,” i εn Oja, i εm bη ja yú søcuä Oja, bi 'yēn'a ra Jesús. Nε nugä him bá εcä gan zon'dη im bēnse xηn ho, pε bá εcä gan zon'dη i paði hingui ho, janangue da zä di päh yún 'yomfēni, bi 'yēn'a ra Jesús, bi 'yēmp'η yη fariseo.

Ra Jesús bi ma nda'a ní pa da 'yε't' yún sihmε yú xädi

14 Nε n'da ra pa bηya bi zøm bη 'bηh ra Jesús yú xädi ra Xuua Nxixyā, nε bi 'yänni:

—Hanja dí ε't'ähe man ts'ihmε, nε yη fariseo, pε nu ni xädi hingui ε't' yún ts'ihmε η, bi t'ēmp'a ra Jesús.

15 Ra Jesús bi man'a n'da ran t'uti 'bη mi dādi, bi 'yēmbi:

—Pε nu'η i 'bηpη ja ran thāti hin da du yú mbui, nguetho 'bηpη a ran 'yohη din thāti. Pε da zøn ra

ora da ts'ispa a ran 'yoh_u, nε ja da 'yε't' yán ts'ihmε b_uya, bi 'yεn'a ra Jesús.

16 Pε nu'a din xä _u ma xädigä hin da bōmanho 'b_u nε'a ram hma maya'b_u da dεn ya, bi 'yεna. Tengutho'b_u n'da ra 'ya'bø't'e 'b_u dí 'bø't'a ra 'bø't'e ma'da'yo, hin da bōmanho, nε nu'a ra 'bø't'e ma'da'yo di ts'on a ra 'ya'bø't'e. 17 Nε tengutho i øt' y_u jā'i 'b_u da xit' ra gui'uva ma'da'yo b_u ja ra 'yambot'asεi, da fø'a nε dim fäni. Janangue i xit'a ra gui'uva ma'da'yo b_u ja ra mbot'asεi ma'da'yo, nε hin da føgue nε hin dim fäni, bi 'yεn'a ra Jesús, bi 'yεmp'_u yä xädi ra Xuua.

Ra Jesús bi xoxa n'da ra hmute xí du, nε bi hoc'a n'da ra xisu mi hεmb ra mbäji

18 Nε nu'b_u mí yāh_u _u, 'bexgue bi zøm b_u n'da ra ngurpi b_u ja ra nijā, nε bin danyahmu b_u mí 'bäh ra Jesús nε bi 'yεmbi:

—Bi du n'da ma t'ixu, 'yørqui ts'_u ra mate ga mbe gui cäx ni 'yε, nε da dāmbεni.

19 'Bex bi mba a ra Jesús, bi dεn'na bi du rá t'uhni. Nε gätho dá mbäcähe dy_u xädigähe. 20 Nε nu'b_u má mbähmbe b_u 'yu, hin da ná sømhbε b_u ja rá ngu a ra ngurpi, bi zäje n'da ra xisu ngue ná 'dε'mayo njeya min 'youi ra mbäji. Bi hyän b_u rá xätha ra Jesús nε bi dārpa rá nyāni rá pahni. 21 Nguetho mí εnse ra xisu: “Go høntho ga thārpa rá pahni, ya da yāngui.” 22 Nε nu'b_u mi dārpa rá pahni ra Jesús a ra xisu, 'bex bi nyε a ra Jesús, bi nu a ra xisu nε bi 'yεmbi:

—Damin johya gra xisu, ya bi yān i nguetho gá 'yεc'yεi i ja ma ts'edi, bi 'yεmbi. 'Bexgue gue'a ra ora bi yān'a ra xisu b_uya.

23 Nε bi tho a ra Jesús bɥa, dá sɔngähe bɥ rá ngun'a ra ngɥpi, nε mí 'bɥpɥ yɥ mbε'bida nε xɥn ngu yɥ ja'i mi 'bɥpɥ ngue mí εna xtá 'yäh ra hmute xí du. 24 Nε bi 'yεn'a ra Jesús:

—Dami pɔmhɥ thi, nguetho nuna ra hmute him bi du, nε i ɥtho, bi 'yεmbi.

Pε bin thetho ɥ yɥ ja'i 'bɥ mi 'yɔ a bi xifi, nguetho mi pɥ ɥ ya xí du ra hmute. 25 Nε nu'bɥ mi bɔn'ɥ yɥ ja'i bɥa, bi thopɥ mbo mi 'bεn a ra hmute ra Jesús, nε bi bεndba rá 'yε 'bex bi ndanc'a n'dihi ra hmute. 26 Nε gätho na ndoho ra xεqui bɥ bi 'yɔ ɥ yɥ ja'i 'bε'a bin ja.

Yoho yɥ xädä bi hoc'a ra Jesús

27 Nε bi bɔm bɥ rá ngu ra ngɥpi a ra Jesús. Nε bi dεnni yoho yɥ xädä, nε i mba't' bɥ ní mba:

—Dami huεgä'be, gram bom'beto i ra David, bi 'yεmbi.

28 Nε bi zɔm bɥ ja ra ngu a ra Jesús, bi dεn'ndɥ yɥ xädä. Nu ra Jesús bi 'yänni:

—Ha guí εc'yεiui i ja ma ts'εdigä ngue ga xoc'a ni däui, bi 'yεn a ra Jesús.

—Dí εc'yεi'be ngue i ja ni ts'edi, gra Hmu, bi 'yεn ɥ yɥ xädä.

29 Nu ra Jesús bɥa bi därpa yá dä nε bi 'yεmbi:

—Din ja tengu a gá 'yεc'yεiui, bi 'yεmbi.

30 Nε 'bex bi xo ɥ yá dä. Nε nu ra Jesús bɥa bi hεcpa ɥ yɥn 'yohɥ, bi 'yεmbi:

—Njon guí xihmi 'bε'a dá øt'auí.

31 Pε hɔntho bi bɔm bɥ yɥ xädä, 'bex bi xih yɥ ja'i 'bε'a bi 'yɔrpa ra Jesús.

Ra Jesús bi xocpa rá nde n'da ra gore

32 Nu'bu mi bøn u yu xädä, xø bá ts'inba man'da ran 'yohu a ra Jesús. Midí goreba n'da ra zĩthu min 'youi. 33 Nu ra Jesús buya bi hyønba thi ra zĩthu min 'youi a ra gore, 'bex bi nyä a buya. Nu yu ja'i buya bi hyonya thoho 'bu mi nu a bin ja, ne bi 'yena:

—Hinjãmb'bu xtá nuhu ua ja ma häihu ra Israel tengu dí nuhu ya, bi 'yẽn u.

34 Pẽ nu u yu fariseo sä i ena:

—Nuna ran 'yohu i høn a thi yu zĩthu nanguẽ rán t'ẽdi bi un'na rá hmu yu zĩthu, sä i en u.

Bi huẽc yu ja'i ra Jesús

35 Nẽ nu ra Jesús nzãi mi pa bu ja yu hnini ne min xãnbate bu ja yu nija, ne mim mam bu ran ho ma'da'yo ngue 'beru ní manda rá ts'edi Oja. Nẽ midí hoqui hõnt'a go man u mi hẽmb yu ja'i. 36 Nẽ bi huẽc' u yu ja'i a ra Jesús nguetho mi 'bui tengu'bu yu de'yo 'bu njon midí jamansu, i 'yodumbui thoho. 37-38 Nẽ bi 'yengãhe ngue yu xädigãhe:

—Majuãni dí xi ah u, xun ngu yu ja'i i 'bui ngue di dãp rá mbui Oja 'bu 'bo'o da xifi nanguẽ'a, pẽ hingui ngu i 'bui ngue da xifi. Nde'bu gui 'yãfu Oja di un ra 'bẽfi mi'da da mbãx'a rá 'bẽfi. Tengu'bu i ja n'da ra huãhi xu 'yot'i, ne hingui ngu yu mbẽfi, ne da 'yãp'a ra mẽhuãhi mi'da yu mbẽfi 'dahma da xoc'a n'dihi, bi 'yẽn'a ra Jesús.

10

Nu ra Jesús bi zãnni 'de'mayoho yu xädi

1 Nẽ nu ra Jesús buya bi zãngahe dí 'de'mayoho gãhe yu xädigãhe, ne bi 'daje rán t'ẽdi ga hõmhbe thi yu zĩthu ne ga hoje 'be'a gã nín u i hẽmb yu ja'i.

² Nε nugähe 'de'mayoho bi zängahe, m'bet'o ra Simón, gue'a ra Pedro, nε'a ra Andrés rán 'yoh_u a ra Pedro. Nε ra Jacobo nε a ra Xuua rán 'yoh_u a ra Jacobo, ngue gätho yoho yú ts'unt'_u ra Zebedeo _u.
³ Nε ra Felipe, nε ra Bartolomé, nε ra Tomás, necä dra Mateogä ngue min haçahäigä, nε ra Jacobo rá ts'unt'_u ra Alfeo, nε ra Lebeo ngue gue'a rá thuhu ra Tadeo; ⁴ nε ra Simón t'εmbi ra cananista; nε ra Judas Iscariote, gue'a xí dä a ra Jesús. Nε guēcähe 'de'mayoho bi huangähe ra Jesús.

Bi mbεn'd_u yú xädi da mamp'a räm hma

⁵ Nε nu'b_u mí zängahe dí 'de'ma yohogähe bi 'yεnje:

—Nuya hin gui mbähä b_u i 'b_u _u him ma mijudíoh_u, dy_u israelh_u. Xínga guerp_u ra xεqui Samaria gui mbähä. ⁶ Pε nuya gui mbähä b_u 'b_u _u ma mεnguh_u y_u israel. Nu'_u i 'b_ui tengu y_u de'yo bi 'bεh ra 'yu in nde xtán donsp_u ja ran däte. ⁷ Nε nub_u hap_u gui mbähä gui 'yεmf_u: “Damin umhb_u ya ngue di manda ah_u rá ts'edi Oja,” bi 'yεngähe ra Jesús. ⁸ Gui hoj_u _u i hεmp'a ra t'axca'ya, nε hønt'a go man _u i hεmb y_u ja'i, nε gui xoxh_u _u xøn du, nε gui hyømhb_u thi y_u zĩthu in 'yoh_u 'da y_u ja'i. Nε nu'b_u gui 'yøth_u _u, hin gui 'yäh nin zäbih_u, nguetho hin dá pä ah_u a ma ts'edigä, bi 'yεngähe ra Jesús.

⁹ Nε hin te ma mbeti gui hyaxh_u 'b_u gá mbähä, bi 'yεngähe. ¹⁰ Nε xín ni tu'døza gui tuxh_u, nε hønt'a ni he gui heh_u nε hønt'a ni thĩxfani gui 'yath_u, nε hin'y_u 'be'a gui hyaxh_u, nguetho nub_u gui sømhb_u i ja nin t'εdi ngue da zimanho ah_u _u.

¹¹ Nε nu'b_u gá sømhb_u b_u ja yú hnini ma mi israelh_u gui 'yänhd_u hap_u 'b_u a n'da ran 'yoh_u ngue

ra hocja'i ne nu'a gätho yu ja'i i numansu a. Ne guepu gam 'buhmbu bu, jague'bu gui thohmbu bu man'da ra hnini mahon'a, bi 'yengähe ra Jesús. ¹² Nu'bu ga sömhbu bu ja rá ngu, gui zenguahu, gui 'yäfu rán japi Oja nangu'e'a. ¹³ Ne nu'bu rán säui a da 'yot'ahu u yu mengu bu hapu gui sömhbu, Oja di un rán japi ga 'yäfu buya. Pe nu'bu hin'na, tengutho 'bu nte gami 'yäfu. ¹⁴ Ne nubu hapu gui sömhbu, nu'bu hin da zimanho ah u ne hingui nde da 'yomanho a gui xihmbu, dami pömhbu bu ne gui huaju yu böhäi ni guahu. Nu'a nam bö'n'a gui sohmbu bu u. ¹⁵ Ne majuani dí xi ah u, nu yu mengu bu i ja n'da ra hnini hin da zimanho ah u, pe nu'bu bin ja ra pa ran juanbi, man'da emme xun u tho da nu, xinda gue'u mí 'bupu maya'bu bu ja ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yenje a ra Jesús.

Yun unbi da nu yá xädi ra Jesús

¹⁶ Ne xø bi 'yena:

—Nuya hönbu go hapu ga pen'nah u, emme di un'nah u 'bupu, tenguthoho yu zate di unba yu de'yo. Damim fähmbu tengu yu c'eya ne gui 'yøthu tengu øt' yu t'azu, hønt'a ran ho gui 'yøthu. ¹⁷ Ne gam fähmbu, nguetho nu yu ja'i di dä ah u bu 'buh yu ngurpi bu ja yu nija, ne da mber'ahu. ¹⁸ Ne da zix'ahu bu 'buh yu ze'mi ne yu ts'ut'abi, nguetho gui ec'y eigahu, pe hinga ndetho da zix ah u bu. Nguetho nu'bu da zix ah u bu, da zä gui xihmbu yu ze'mi ne yu ts'ut'abi nangu'e ma thuhugä, n'dahma ne u yu judío ne u i thande yá oja zeh e da 'yøde nanguecä. ¹⁹ Ne nu'bu da ts'ix ah u bu 'buh yu ts'ut'abi, o gui hädumbuihu 'be'a guim mamhu o gue'bu da zä gan yahu uague hin'na, nguetho Oja di 'da ah u ran

'yomfɛni 'bɛ'a gui mamhbɯ 'bɯ bi mba ma juɔn'ni ahɯ. ²⁰ Nguetho hinga guesɛ ahɯ gan yaɣɯ 'bɯ bi mba ma juɔn'ni ahɯ, pɛ gue'a rá Hogandɔhi Ojɔ ma Tahɯ din ya, bi 'yɛngähe ra Jesús.

²¹ Nɛ dim 'bɯ i 'da di däsɛ yɔn 'yohɯ da mba ntho. Nɛ nu'ɯ 'da di däsɛ yú ts'unt'ɯ bɯ 'bɯh ra zɛ'mi da tho. Nɛ dim 'bɯ i 'da yɯ ts'unt'ɯ di yaɣ zɛhɛ yú ta ngue da tho. Nɛ din jabɯ da t'ørpa ɯ i ɛc'yɛigui, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²² Nɛ gätho na ndoho ra ximhái da ts'an ahɯ nangue gui tɛngahɯ, pɛ nu'bɯ gui hyäthɯ gue'bɯ go ran zɛgui, gui tɔha gan yaɣmhɯ bɯya, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²³ Nɛ nu'bɯ n'da ra hnini di ɯc'ahɯ, dami 'dahmbɯ bɯ, nɛ gui mbähä bɯ man'da ra hnini bɯya. Nɛ majuaɣni dí xi ahɯ, hin gní täthɯ gätho yɯ hnini Israel gui xihmbɯ ráɯ hma Ojɔ nɛ gui 'dahmbɯ, 'bɯ bá pengä.

²⁴⁻²⁵ Nɛ tengu thoho n'da ra xädi hin da t'ɛmbi xɯn ho 'bɯ him bi t'ɛmbi xɯn ho rá xänbate; nɛ hin da hnumanho n'da ra 'yɛhɛ 'bɯ him bi hnumanho rá hmu. Nɛ din jabɯ da 'yøt'ahɯ, hin da numanho ahɯ yɯ ja'i, tengu thohogui him bi hnumanhogui, nɛ i t'ɛngui drá zɪthu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hønt'a Ojɔ da ts'u

²⁶ —Janangue'a hin gui suhɯ 'bɛ'a da 'yøt'ahɯ yɯ ja'i, guehma gui mamhbɯ a dí xi ahɯ. Hin gui cømhɯ a. ²⁷ Nu'a dí xi ahɯ ua njonguin nu, dami mamhbɯ bɯ 'bɯh yɯ ja'i, nɛ nu'a dí xi ahɯ njongui øde, dami mbahmbɯ bɯ ja yɯ hnini, da t'ørpɯ 'bɛ'a gätho dá xi ahɯ ya, bi 'yɛngähe ra Jesús. ²⁸ Nɛ o gui suhɯ ɯ in nde da hyo ahɯ, hin'yɯ yú ts'ɛdi nɛ'a ni mbɯihɯ di juat'ahɯ. Man'da xɯn ho 'bɯ gui suhɯ a

Oja, ne hont'a i sä di un'na ni ja'ih_u ne ni mb_uih_u bu ja ran unbi mazai, bi 'yengähe ra Jesús.

²⁹⁻³¹ Janangue 'yo guí hädumb_uih_u, guim b_umhb_u y_u doja i 'bä bu ja y_u tai, hingui ngu di muui, pe nu'_u xinga n'da da du 'bu hin rá pähä Oja da du. Janangue'a guim b_umhb_u, hin'y_u 'be'a din ja ah_u 'bu hin rá pähä Oja din ja. Nguetho man'da di mu ah_u bu na nu Oja xinda gue_u y_u doja, ne i pađi gätho nangue ah_u. Janangue'a hin gan suh_u, bi 'yengähe ra Jesús.

Da ma to'o ten ra Jesús

³² —Ne gätho to'o da mam bu 'b_uh y_u ja'i ngue i tengä, necä gam ma bu 'b_uh ma Ta nub_u mah_uts'i nangue_u. ³³ Pe nu'a to'o din cöm bu i 'b_uh y_u ja'i nanguecä, necä xin ga cöm bu bí 'b_uh ma Ta bu mah_uts'i, bi 'yengähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da ts'uu to'o da denni

³⁴ —Ne hin guim b_umhb_u ngue bá ecä da zeh y_u sui, pe man'da din ja y_u sui nanguecä. ³⁵⁻³⁶ Nu y_u 'y_uc'y_uei da ts'up_u ja rá nguse, nu'bu hing y_u 'y_uc'y_uei 'b_up_u. Nu y_un 'yoh_u din suhmb_u yú ta, ne nu y_u xisu buya din suhmb_u yú mbe ne_u yú cä, nangue_u hingui ec'y_ueigui, bi 'y_una.

³⁷ Pe nu'bu n'da ra ja'i man'da im b_uen'a rá ta ne rá mbe xinda guecä, hin ga embi ngue rá hmugui. Ne nu'bu n'da ra ja'i man'da im b_uen'a rá ts'unt'_u ne rá t'ixu xinda guecä, ngutho_u hin da zä ga embi ngue rá hmugui, bi 'y_un'a ra Jesús. ³⁸ Pe nu'bu 'bo'o xna i tengui ne hingui hä't' y_un unbi da t'ørpe, necä xin ga embi rá hmugui. ³⁹ Ne nu'a to'o da zu da thäcpa rá te nanguecä, da mba ma unbi bu ja ran däte rá

te a, pε nu to'o hin da zu da thaçpa rá te nanguecä, hin da mba ma unbi bε ja ran däte a, bi 'yεngähe ra Jesús.

Ra Jesús i man yun t'unni

⁴⁰ Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu'a to'o da zimanho aη, nεcä xin bi zimanhogui, nε'a bá pεngä xim bi zimanho a. ⁴¹ Nε nu'a to'o da zimanho n'da rá pøngahyå Ojå nanguε a ra 'bεfi i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a ra pøngahyå. Nε nu'bε 'bo'o da zimanho n'da ra hocjå'i nanguε a ran hocjå'i i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a. ⁴² Nε nu'bε n'da ra jå'i i ja 'bε'a di un'na n'da ma xädigä ngue'a i tεngui, madague'bε hønt'i ts'ε ra dehe di unni, pε nε a i ja 'bε'a din t'unni ngue man'da xun ho, bi 'yεn'a ra Jesús.

11

Ra Xuua Nxixyå bi manda dí änni to'o a ra Jesús

¹ Nu'bε mi gua a man ra Jesús bεya, bi mbεngähe dí 'dε'mayohogähe. Nε n'danni bi mbεε ra Jesús bεya. Bi mba bin xänbate bε mi'da yε hnini bε ra häi Galilea.

² Nε mi ofädi ra Xuua Nxixyå, nε bi sifi 'bε'a gätho bi 'yøt'a ra Cristo, jananguε'a bi mbεn'ndε yoho yú xädi a ra Xuua. Nε nu'bε mi zøm bε 'buh ra Jesús,

³ bi 'yänni:

—Ha gue'e gra Cristo, gra Thahni i Ojå, ngue mi hma ba εhe, uague ga thoqui ga tømhbε, bi 'yεn'ε yú xädi ra Xuua.

⁴⁻⁵ Nu ra Jesús bεya bi 'yεmp'ε yú xädi ra Xuua:

—Ni mbε bε, gui xihmi a ra Xuua 'bε'a gätho guí øhmi, bi 'yεmbi. Dami xihmi 'bε'a guín nuui, ngue

nu yu xädä bin zø yú dä ya, ne'u yu dogua i 'yo, ne'u mi hemb ra t'axca'ya ya bi yañ u, ne'u yu gogu ya i øhnaħyā ya, ne'u 'da xøn du i pa nsots'i, ne yu hyoya i si a ram hma ngue 'bepu dí m pø u. ⁶ Majari u to'o hin di u't' yú mbui nanguecä, bi 'yæn'a ra Jesús 'bu mi 'yemp'u yú xädi ra Xuua.

⁷ Ne nu'bu mi mbenc'u yú xädi ra Xuua, nu ra Jesús bi xih yu ja'i 'be'a øt' ra Xuua, ne bi 'yembi:

—'Be'a guí mbähä guin nuhu bu ja ra dapo 'bu mi 'bepu ra Xuua. Ha gá mbähä gbá nuhu n'da tengu ra xithi i en ran dahi. ⁸ Uague gá mbähä gbá nuhu n'da ran 'yohu mahotho rá he mí he. Pe guí pahmbu to'o mahotho yú he i 'bepu ja yu ngunts'ut'abi u. ⁹ Uague gá mbähä gbá nuhu n'da rá pøngahyā Oja. Majuani ngue gán nuhu n'da rá pøngahyā Oja, ne nu'a, man'da xun hets'i rá ts'edi a xinda gue'u gá mi'da yu pøngahyā. ¹⁰ Nguetho gue'a ra Xuua a mí hmam bu ja rá m hman Oja maya'bu 'bu mí 'yena: M'bet'o ga pehna n'da ran 'yohu ngue mam 'behni da xih yu ja'i ngue da dør'e'e xun ho, bi 'yæn Oja, bi 'yæn'a ra Jesús.

¹¹ Majuani dí xi ah, njon mí 'buh man'da ran 'yohu man'da xun hets'i nanguie a rá 'befi bin t'unni xinda gue a ra Xuua. Pe hønt'a go to'o din uni ngue di manda rá ts'edi Oja, madague'a hingui hets'i rá 'befi din t'unni, pe man'da xtán hets'i bu dí nequi, xinda gueru ni nequi a ra Xuua ya, bi 'yena.

¹² Asta gue'bu mi damp' rá 'befi ra Xuua ne guehya, i honi da yaru di manda rá ts'edi Oja yu ja'i. Ne nu'u i humpi i honi, da daha da yaru, bi 'yæn'a ra Jesús. ¹³ Ne gue'a bi man u yu pøngahyā maya'bu u bin ja, ne mí em bu ja yán t'edi Oja, ne gue'u mí

man ɯ 'bɯ hín nim 'bɯh ra Xuua. ¹⁴ Nɛ nu'bɯ guí ɛc'yɛi a dí xi ahɯ, gui pɔhmbɯ ngue tengu'bɯ da gue a ra Elías a ra Xuua, ngue gue'a ra Elías guí tɔmhɯ ngue mí 'bɯh maya'bɯ. ¹⁵ Nɛ nu'bɯ 'bo'o i ja rá zagu dí jamansu a dí m mangä ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶ Ga xi ahɯ 'be'a guí ɔthɯ ya, ngue nte guí ɯrpahɯ ra güenda. Guí ɔthɯ tengu i ɔt' yɯ t'ɯhni 'bɯ in ɛni. Din sɯɛ ɯ, nɛ i xih yú mit'ɯhniɯ: ¹⁷ “Dá pixt' mam 'bixt'i pɛ hin gá 'yɯrpahɯ ra güenda, nɛ hin gán nɛhmbɯ,” i ɛn'ɯ 'da. “Pɛ nugähe dá pɛ'be n'da ra 'bei ngue tengu'bɯ xɔn du n'da, pɛ nte gá bɛmhɯ nɛ hin gán zomhɯ,” i ɛn'ɯ mi'da yɯ t'ɯhni. ¹⁸ Nɛ ngutho guí ɔthɯ, hin gá 'yɯrpahɯ ra güenda a ra Xuua, ngue him mi ho yún sihmɛ nɛ him bi zi ra vino, pɛ gá 'yɛmdahɯ in 'youi ra zıthɯ. ¹⁹ Pɛ nugä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, xɯn ho man ts'ihmɛ 'bɯ n'dandı nɛ ma ts'ithegä, pɛ xınga guecä guí ɯrchɯ ra güenda. Pɛ guí xijɯ yɯ fehni, guí ɛnjɯ: “Nuna ran 'yohɯ ran zäthɯ nɛ ra mihni na, nɛ yú amigo yɯ ts'om'bäi nɛ yɯ ziyate hyaçahäi,” guí ɛnjɯ. Pɛ Oja i pɔdi 'be'a xɯn ho da 'yɔt'e ngue bi zänga'be, bi 'yɛn a ra Jesús.

N'da ram hma nanguie ran ɯnbi da nu yɯ ja'i him bi päh yú mbɯi

²⁰ Nɛ man'da ram hma bi man ra Jesús nanguie yɯ hnini bɯ bi 'yɔt'e xɯn ngu yún t'ɔt'e mixte. Nguetho nu yɯ ja'i bɯ, njam'bɯ bi nde bi päh yú mbɯi, madague'a bi nu yún t'ɔt'e mixte. Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

²¹ —Huɛhi maha ahɯ gyɯ mɛnguhɯ bɯ ra hnini Corazín nɛ ra hnini Betsaida, nguetho nu'bɯ xcá ɔt'ä yún t'ɔt'e xcá ut'ahɯ bɯ ja ra hnini Tiro nɛ ra

hnini Sidón, xtán du yá mbúi nangue ran ts'o mí øt'ɥ nɛ xti päh yá mbúi ɥ. ²² Janangue'a nu'bɥ bi zøŋ ra pa ðin ja ran juaŋbi, man'da xɥn ɥ tho ran ɥnbi gui nuhɥ xinda gue ɥ 'bɥpɥ Tiro nɛpɥ Sidón, bi 'yɛmbi. ²³ Ngutho ahɥ gyɥ mɛnguhɥ ra hnini Capernaum. Masque guí ɛmhɥ man'da xɥn hɛts'i rá ts'edi ni hninihɥ xinda gue ɥ mi'da. Pɛgue hin'na, guehma da mba ma juadi ahɥ. Nguetho nu'bɥ xcá øt'ä yɥn t'øt'e mixte bɥ ra hnini Sodoma tengu dá ørpɥ ja ni hninihɥ, hin xtán guadi nangue ra sibi, nguetho xtím päh yán 'yomfɛni yɥ mɛngu bɥ, nɛ guexta'a di jat'a ra hnini ya. ²⁴ Pɛ guehma majuani dí xi ahɥ, 'bɥ bin ja ran juaŋbi, man'da xɥn ɥ tho ran ɥnbi gui nuhɥ, xinda gue a da nu yɥ mɛngu bɥ ra hnini Sodoma, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús i hurpa rá mbúi n'da

²⁵ Nɛ nubɥya nu ra Jesús bin yaui Ojã nɛ bi 'yɛna:
—Ma Ta i, gra Hmu mahɛts'i, nɛ gra Hmu ua ja ra häi, jamadi ya ngue gá japi him bi ba'a ram hma nangue ni ts'edi ɥ im bɛnsɛ ja yán 'yomfɛnisɛ, pɛ gá japi bi baði nangue'e ɥ i hon'a'i, tengu yɥ t'ɥhni ngue hin te i paði. ²⁶ Nɛ gue'a gá 'yøt'e ma Ta i, ngue gue'a gá numanhosɛ guí øt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɥ min yaui Ojã rá Ta.

²⁷ Nɛ xø bi 'yɛmp'ɥ yɥ ja'i bɥya:

—Gätho 'bɛ'a i ja, bi 'dacä ma Ta. Nɛ njon da baqui xɥn ho, hinda hønt'a ma Ta i paqui. Nɛ njon da baði xɥn ho ma Ta, hinda høngdä ngue rá Ts'ɥnt'ɥgui dí paçä a, nɛ ɥ ngue ma pähä ga japi da baði, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁸⁻³⁰ Nɛ nu'bɥ gá yähmbɥ nɛ gán xømbuihɥ nangue 'bɛ'a gätho guí øthɥ, ba ɛhmbɥ gui tengahɥ, nɛ nugä ga hut'a ni mbuihɥ. Nɛ nu'a ra 'bɛfi dí 'da

ah_u hingui h_ei a, tengu'b_u dí huth_u ran thuya_u dín hyanbah_u ya. Ne nugä dí set ma mb_ui ne hin'y_u ran 'y_ets'i ma mb_ui, ne ga xän'nah_u ngue njab_u gui 'y_oth_u, ne ga hut'a ni mb_uih_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi 'yuti nda'a man'da x_un ho xtá 'y_ot'_u y_u fariseo

¹ Ne nu'a n'da ra pa mi 'yo a ra Jesús b_u ja y_u huq_uhi. Ne cähe dá mbähmbe y_u xädigähe a, 'b_u ra pa ran ts'äya. Dá ndehm_ehe ne dá t_uje 'da y_u trigo. Dá t_ent' ma 'y_ehe _u y_u trigo ne dá sahe. ² Nu y_u fariseo bi nu 'be'a dá øthe ne bi 'y_emp'a ra Jesús:

—Nu ni xädi bi 'y_ot'a hin xtá 'y_ot'e, nguetho bi 'y_ot'a n'da ra 'be_fi ra pa ran ts'äya, 'b_u mi d_uc y_u trigo.

³ Ne bi d_u'a ra Jesús, bi 'y_embi:

—Ha hin gán nuh_u b_u ja ni s_ocuq_uh_u, ngue ne a ra David bi mbesta a rán t'ëdi Oj_u 'b_u mi mbähä _u 'da, ne bin tumanthuhu, má hin'y_u 'be'a da zi _u. ⁴ Janangue'a bi y_urp_u ja rá ngu Oj_u, bi zi _u y_u 'b_oxthuhm_e him mi sä da zi _u, p_e h_ont'_u y_u mbäjä mi si _u. P_e hin guí _emhb_u bi 'y_ot' ra ts'oqui ra David, bi 'y_en'a ra Jesús. ⁵ Uague hin guím b_emhb_u 'be'a mam b_u ja rán t'ëdi ra Moisés nangue y_u mbäjä 'b_urp_u ja ra nij_u, ngue ne 'b_u ra pa ran ts'äya i øt' y_u 'be_fi. P_e hing ra ts'oqui a i øt'e, nguetho guerp_u ja ra nij_u dim p_efi. ⁶ Ne nugä dí xi ah_u, man'da x_un h_ets'i ma ts'edigä xinda gue ra nij_u, hanja guí _emhb_u bi 'y_ot' ra ts'oqui ma xädigä, bi 'y_embi. ⁷ P_e nu ah_u hin guí p_uhmb_u 'be'a nam b_on'a im ma b_u ja rám hman Oj_u ngue i _ena: “Nugä man'da dí nde din ja

nin huɛcatehɯ, xinda gue gui hyohɯ yɯ zu'uɛ ngue gui pøscahɯ,” i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús. Nu'bɯ xquí pãhmbɯ 'bɛ'a nam bøn'a, hin xcamí yãfɯ ɯ hin'yɯ yú ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁸ Nɛ nugã guecã dán ja'igã ua ja ra ximhäi, drá hmu, nɛ i ja man t'ɛdi ga mangã 'bɛ'a da 'yøt' yɯ ja' i ra pa ran ts'äya, bi 'yɛmbi.

N'da ran'yohɯ ra mbɛdi rá 'yɛ bi hoc'a ra Jesús

⁹ Nɛ bi thoh pɯya nɛ bi yɯrpɯ ja ra nija. ¹⁰ Nɛ nu yún sɯihɯ a ra Jesús mi nde xtán dɪnba n'da ra ts'oqui ngue mi sä xtí yãpi, nɛ bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—Ha da zã da mba ma hoqui a ra pa ran ts'äya n'da ra hyɛnni, uague hin'na, bi 'yɛn'ɯ. Nguetho mí 'bɯrpɯ n'da ran 'yohɯ ngue ra mbɛdi rá 'yɛ.

¹¹ Nɛ bi dã'a ra Jesús:

—Ha i 'bɯ a n'da ahɯ ngue nu'bɯ ni dɛ'yohɯ da dãrpɯ ja ra hyãhäi gue'bɯ ra pa ran ts'äya, ha hin gui jɯxhɯ. ¹² Ha má guet'a n'da ra ja' i ngue hin da zã da t'ørpa ran ho 'bɯ ra pa ran ts'äya. Nɛ nu'a, man'da di muui xinda gue yɯ dɛ'yo, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³ Nɛ nubɯya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami juãn ni 'yɛ, bi t'ɛmp'a ran 'yohɯ.

Nɛ bi juãn bɯya. Nɛ 'bex bi gohi xɯn ho tengu man'da rá 'yɛ xɯn ho. ¹⁴ Nɛ nu yɯ fariseo ɛmmɛ bin cuɛ bɯya. Bi bøm bɯ ja ra nija, bi nyãɛ ɯ 'bɛ'a dí zã da hyo ra Jesús.

Maya'bɯ bi hma 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Jesús

¹⁵ Nɛ nu'bɯ mi bɛn'a ra Jesús 'bɛ'a mi nde xtá 'yørpa ɯ yɯ fariseo, bi bøm bɯ bɯya, bi mba n'danni, nɛ ɛmmɛ xɯn ngu yɯ ja' i bi numanho da dɛnthoho. Nɛ gãtho midín hyɛnni bi hoc'a ra Jesús. ¹⁶ Nɛ bi xi ɯ njon da xifi to'o a bi hoqui. ¹⁷ Nɛ nu'a bi 'yøt'a

ra Jesús ngue njon bi ndepe da xifi, bin thɛui a mi hma maya'bɥ 'bɥ mi 'yɛn'a ra pɔngahya Isaiás:

18 Nuna guehna ma 'yɛhɛgä dá huahni

ngue ɛmmɛ didí huɛcä nɛ i hurca ma mbɥi,

ga un ma Hogandahi

ngue da xi ɥ i thɛnde yá oja zɛhɛ, nangue ran juɔnbi ga ɔt'ä 'bɥ ran zɛgui ra pa.

19 Nɛ hin din sɛte a nɛ xín dim mbatho, nɛ hingan ts'ɛdi din ya hapɥ din 'yo.

20 Nɛ nu'ɥ in ja tengu'bɥ ra xithi bi domp' ran dahi, da xots'i mahɔn'a.

Ngutho ɥ in ja tengu n'da ra sibi mi ts'ɛtho da huɛzɛhɛ, di japi ngue da dɛ xɥn ho mahɔn'a, asta gue'bɥ bi zɔni dim hmu xɥn ho ua ja ra ximhäi, nɛ din jabɥ da 'yɔt'e.

21 Nɛ gätho yɥ ja'i 'dahma 'dan'yo bɥ na ya da dɔmp' ran ho da 'yɔrpa ɥ, i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Isaiás maya'bɥ.

Gue'a bi ma nangue ra Cristo rá Thahni Oja.

Bi t'ɛmbi n'youi rá ts'ɛdi ra zithu a ra Jesús

22 Nɛ n'da ran 'yohɥ min 'youi ra zithu nɛ mi xädä nɛ mi gore, bi ts'ixpɥ 'bɥ a ra Jesús, ngue di hoqui. Nɛ 'bɛxgue bin zɔ yá dä, nɛ bi nyä bɥya. 23 Nu'ɥ gätho bi nu 'bɛ'a bi 'yɔt'e bi hyonya thoho ɥ, nɛ bi 'yɛna:

—Masque guehna mi man ɥ yɥ pɔngahya, ngue rá m bom'bɛto ra David, ngue rá Thahni Oja, bi 'yɛn'ɥ yɥ ja'i.

24 Nɛ nu yɥ fariseo 'bɥ mi 'yɔde 'bɛ'a i man yɥ ja'i, bin cue ɥ, bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohɥ na i hɔn a thi yɥ zithu nguetho in 'youi rá ts'ɛdi a yá hmu, sä ɛn'ɥ.

25-26 Nε 'bex bi bə'a ra Jesús 'be'a mim bεn'ɥ yɥ fariseo nε bi 'yεmp'ɥ:

—Pε him majuani guí mamhbɥ, nguetho nu ra zɪthu hin da zä din səsεhɥ yám fäts'ihɥ. Nu'bɥ din səsε din juasε yá ts'edi ɥ 'bɥ, tenguthoho 'bɥ n'da ra ts'ut'abi din heque nε din tunhdɥ ɥ yám fäts'ihɥ, di 'bεsε yá ts'edi 'bɥ. Nε ngutho n'da ra hnini o gue n'da ra ngu 'bɥ din heque, pε gä dim 'bε ɥ. ²⁷ Nu'ahɥ guí ɛmhɥ dín 'yo'be rá ts'edi ra zɪthu, janangue'a i sä dí høn a thi yɥ zɪthu, sä guí ɛmhɥ. Pε xi'bɥ da gue'a dí øt'ä, ha in jabɥ ɥ guí xänbahɥ 'bɥ i høn a thi yɥ zɪthu ɥ. Nε guesε ɥ i ut'ahɥ ngue him majuani a guí mamhbɥ, bi 'yεn'a ra Jesús. ²⁸ Pεgue rá Hogandahi Oja dá høn a thi yɥ zɪthu nε dá ut'ahɥ ngue ya di manda rá ts'edi Oja ua guí 'bɥhmbɥ, bi 'yεmp'ɥ.

²⁹ Nε tenguthoho n'da ran 'yohɥ 'bɥ i 'bɥpɥ ja rá ngu, hin njongui sä da yɥrpɥ 'bɥ hinga m'bet'o da mba nthurpi yá 'yε, nε nuya sä da yɥrpɥ nε da hyäspi 'be'a gätho i ja bɥ. Dín jagä bɥ, him mí sä xcá mispa yɥ zɪthu 'bɥ hin xcá tɔpä ɥ yá hmu, bi 'yεn'a ra Jesús.

³⁰ Nε nu'a to'o hingui numansugui, man sai'be a. Nε nu'a to'o hingui øt' ma 'bεfi i di japi dim 'bε ɥ mi'da, bi 'yεn'a ra Jesús.

³¹ Janangue'a dí xi ahɥ, hønt'a go má ts'oqui nε hønt'a go má ts'ore da man a n'da, i sä da mba ma punbi, pε nu'bɥ i man ra ts'ore nangue rá Hogandahi Oja n'da, ya hin da zä da mba ma punbi n'da 'bɥ. ³² Pε dí xi ahɥ, nu'bɥ 'bo'o da man ra ts'ore nanguecä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, pε i sä da mba ma punbi a. Pε nu'a da man ra ts'ore nangue rá

Hogandahi Oja, pe hin jam'bu da mba ma punbi a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'da'anguui a rá mbui n'da a rán t'ɔt'e n'da

³³ —Pe nu'bu xun ho ran t'ɔt'e ngue dá hɔn a thi u yu zithu, nde'bu gui numanhoju 'bu, nguetho gui 'yɛmfu xun ho ra za gue'bu xun ho rán dät'ä. Pe nu'bu hingui ho yún dät'ä gui 'yɛmfu hingui ho ra za 'bu. Nguetho nu yún dät'ä i zɛpu da ba a n'da nda'a ní za a, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁴ Nu ah, tengu'bu yú meni ah u pozu. Hague dán zä gui mamhbu n'da ra nde xun ho 'bu xun ts'otho ah. Nguetho nu'a i yupu rá mbui n'da, gue'a i pɔn rá nde n'da, bi t'ɛmp'u yu fariseo. ³⁵ Nu'a ran 'yohu i yuh ran ho rá mbui, hɔnt'a xun ho im ma, pe nu'a ran 'yohu xun ts'o, hɔnt'a im ma, nguetho xun yuh ran ts'o rá mbui. ³⁶ Ne dí xi ah ngue nu'a ra pa din ja ran juanbi, gátho yu ja' i da mba ma juanbi nanguue a him bin 'yomfɛni 'be'a í mba a bi man u. ³⁷ Ne nanguue yu hma gá mamhbu dí ts'än'nahu ran unbi 'da ah ne dí mba ma thøgue 'da ah, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús nte ma hmɛpya bi 'yu 'bu mi t'äp yu hmɛpya

³⁸ Ne nubaya, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛmp'u 'da ma ngurpihe yu fariseo ne yu xänbate nija:

—Gra xänbate, dami 'yurcahe n'da ra hmɛpya ngue'bu majuani Oja bi 'da'a ni ts'edi.

³⁹ Bi da'a ra Jesús:

—Nu'u xø 'uegue nanguue Oja ne xun ts'o yú mbui, gue'u i äh yu hmɛpya u. Pe hin da t'ut yu hmɛpya u, pe hɔnt'a n'da ra hmɛpya da t'uti, tengu bi 'yɔt'a ra Jonás. ⁴⁰ Ngue tengu thoho ra Jonás, hyu pa ne hyu

xui bi 'yo b_u mbo rá foho n'da ra d_hua, n_e ngutho din jacä guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hyupa n_e hyu xui ga o b_u 'b_u u x_un du, bi 'y_en'a ra Jesús 'b_u mi 'y_emp'ü. ⁴¹ N_e dí xi ah_u, nu'ü mí 'b_up_u ra d_hh_unini Nínive 'darb_u gam 'bähmb_u u 'b_u bin ja ran ju_unbi 'b_u ran z_egui, n_e da 'yut'ah_u i ja ni ts'oquih_u. Nguetho nu'ü 'bex bi päh yá mb_ui 'b_u mí 'yø a bi man a ra Jonás, p_e nu ah_u xø hin guín nde gui päh ni mb_uih_u nangue'a dí mangä. N_e nugä, man'da x_un h_ets'i ma ts'edi xinda gue ra Jonás, bi 'y_en'a ra Jesús. ⁴² N_e'a ra xisu min ts'ut'abi b_u Sur, 'darb_u gam 'bähmb_u a 'b_u bin ja ran ju_unbi 'b_u ran z_egui. N_e da 'yut'ah_u ngue i ja ni ts'oquih_u. Nguetho nu'a yatho bá _eh_e ngue mi nde da 'yø a 'be'a bi man a ra ts'ut'abi Salomón nangue ran 'yomf_eni bi un Oj_a, p_e nu'ah_u hin guí nde gui 'yøhmb_u a dí mangä. P_e nugä man'da i ja rá ts'edi mam hmangä xinda gue ra Salomón, bi 'y_emp'ü y_u fariseo a ra Jesús.

Nu rá mb_ui n'da da yut' ra z_ithu mahøn'a 'b_u hin da b_en Oj_a

⁴³ —P_e nu'a ran ts'o guidí hoh_u, din ja ah_u tengu bi 'yøt'a n'da ra ja'i min 'youi n'da ra z_ithu. N_e bi bøn a ra z_ithu, bin 'yo b_u ja ra 'yönhäi, mí honi hap_u din säya p_e him bi d_ini hap_u din säya. N_e bi mbeng b_u ja rá mb_ui ra ja'i b_u bá nets'i. ⁴⁴ “Man'da x_un ho 'b_u ga peng b_u bá nets'i,” bi 'y_ense a ra z_ithu. N_e nu'b_u mi mbeng b_uya, bi zøm b_u ja rá mb_ui a ra ja'i mahøn'a, n_e bi nu tengu'b_u n'da ra ngu ngue mán joqui b_u rá mb_ui, n_e njom mí 'b_up_u nguetho him bin z_am b_u rá m hman Oj_a. ⁴⁵ N_e xø bi mba b_uya bá si mí yoto yá minz_ithuh_u ngue man'da _emm_e x_un ts'o i øt'e, n_e bi y_ur_p, bin säya b_u rá mb_ui a ra ja'i. N_e man'da

εμμε χυν ts'o bi 'yøt'a ra ja'i baya. Ne gan jahu bu, bi 'yemp'u yu ja'i a ra Jesús.

Nda'a u i din cuhu ra Jesús

⁴⁶ Ne nu ra Jesús mi yahu yu ja'i 'bu mi zom bu a rá mbe ne yun 'yohu. Bi zom bu ja ra ngu mí 'bui. Pe him bi yurpu, bim 'bätho bu thi, mi nde xtín yaui a rá ts'unt'u. ⁴⁷ Ne nu'u 'da baya bi xi a ra Jesús:

—I 'bäcua thi ni mbe ne nin 'yohu, ne in nde gan yahu 'na, bi t'emp'a ra Jesús.

⁴⁸ Ne bi da a ra Jesús:

—Ga xi ahu to'o a ma mbe ne to'o u man 'yohu.

⁴⁹ Ne bi 'yut'u yu xädi baya:

—I 'bäcua ya ma mbe ne ma cu, bi 'yena.

⁵⁰ Nguetho hont'a go to'o i øt' rá pähä ma Ta bí 'buru mahets'i, gue u man 'yohu u, ne gue'u man ju u, ne gue'u ma mbe u, bi 'yena'a ra Jesús.

13

Rán t'uti ra mbomhmudä

¹ Ne nubaya bi bon'a ra Jesús bu ja ra ngu mí 'bui, ne bi mba nin hupu ja ra ndendeja. ² Ne εμμε bim peti bu yu ja'i, janangue'a nu ra Jesús bi ndexpu ja n'da ra mbosa ne bi hyu bu. Pe hingui 'yo a ra mbosa, bá copu ndenthe. ³ Ne bi xänba u yu ja'i, bi xi i 'da yun t'uti. Ne nu'a n'da ran t'uti bi mam bu, bi 'yena:

—N'da ra mbomhmudä bi mba bu huahi. ⁴ Ne nu'bu mi mbon yu hmudä, nu'u 'da bi zo bu ja ra 'yu, ne bá xh yu doja bi za u. ⁵ Ne nu mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu 'bodo, 'bexgue bi bøts'e nguetho hingui pidi ra häi. ⁶ Pe nu'bu mambá pøx ra hyadi 'bexgue bi 'yot'u nguetho him mi ja yu 'yu

xən ho. ⁷ Nε nu mi'da y_u hmudä b_uya bi zo b_u ja y_u 'bo'u_ini, nε bi b_ox' _u y_u hmudä. Pε nu'b_u min te y_u 'u_ini b_uya bi go'mi, nε bim 'bεdi. ⁸ Pε nu' _u 'da bi zo b_u ja ra hogahäi, nε bin ja xən ho _u. Nu 'da bi ndø'a n'da ciento, nε nu' _u 'da bi ndø'i hyäte, nε 'däte ma 'dε't'a bi ndø _u 'da. ⁹ Pε nu'b_u i ja ni zaguh_u, dami jamansu 'bε'a dí xi ah_u, bi 'yεmp' _u y_u ja' i a ra Jesús.

I ä'n'd_u y_u xädi ra Jesús hanja i xih y_un t'uti y_u ja' i

¹⁰ Nε dá xihmbe ra Jesús b_uya, dá εmfe:

—Hanja gní xänba y_un t'uti y_u ja' i, nε hingui p_u _u 'bε'a nam bøn _u, dá εmfe.

¹¹ Nε nu ra Jesús bi darcähe b_uya, nε bi 'yεnje:

—Nu ah_u bin ja ah_u gá p_uhmb_u a njom mi p_uh mam'bet'o 'bεp_u ní manda rá ts'edi Oja, pε nu' _u mi'da, him bin japi da b_udi, bi 'yεngähe ra Jesús.

¹² Nε tengu tho ho a ram hma i εna: “Nu'a i ja, man'da xən ngu din t'unni, nε nu'a zi ts'ütho i ja, nε'a i ja da thänba a,” gan jah_u b_u. Nu' _u i honi da b_udi, man'da xən ngu da b_udi. Pε nangue _u hingui honi da b_udi, nε a zi ts' _u mi p_udi da thänba _u. ¹³ Janangue'a y_un t'uti tho ho dí xi _u, nguetho i øde pε εna gue'b_u him bi 'yøde, nε i nu pε tengutho 'b_u hin te xtá nu; him bi y_ut' y_u mb_ui a dá xifi, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹⁴ Nε majuani i man'a ra pøngahya Isaiás nangue _u 'b_u mi 'yεn'a:

Gui 'yøhmb_u pε hin gui p_uhmb_u 'bε'a gá 'yøhmb_u.

Nε gui nuh_u pε hin gui p_uhmb_u 'bε'a nám bøn'a guin nuh_u.

¹⁵ Nguetho nu ni mb_uih_u εmme x_um mεtho,

nε njam'b_u gui 'yøhmb_u, tengu'b_u njot'i ni guh_u,

nε njam'b_u gui nuh_u, tengu'b_u guidí ts'ant' ni däh_u,

nε hin jam'bu i sä da bεn ni mbuihu ngue dim pädi
nangue ran ts'o, ngue ga nyañ ahu,
i εn Oja, bi 'yεn'a ra pøngahya Isaias 'bu maya'bu, bi
'yεn a ra Jesús.

16 Pε nu'ahu majapi ahü nguetho i nu ni dähü nε
i øh ni guhü, bi 'yεngähe ra Jesús. 17 Majuani dí
xi ahü εmme xun ngu yá pøngahya Oja nε xun ngu
yü ja'i ngue 'dat' Oja mim bεni, mí nde xtá nuna
gätho guí nuhü ya, pε him bi zä bi nu; nε εmme mí
nde xtá 'yøhna guí øhmbü ya, pε him bi zä bi 'yøde,
nguetho him mí zøn ra ora xtám baði, bi 'yεngähe
dyü xädigähe ra Jesús.

'Be'a rán theui a ran t'uti ra mbomhmudä

18 —Nε nuya ga xi ahü 'be'a nam bøn'a rán t'uti
a ra mbomhmudä, bi 'yεngähe ra Jesús. 19 Nε nu'a
to'o bi sih ram hma ngue di manda ua rá ts'edi
Oja, nε him bi baði 'be'a nam bøn'a, in ja tengü ü yü
hmudä bi zo bu ja ra 'yu, nε 'bex bá ε'a ra zïthu bi
hyaχ a ra hmudä bi thupü ja yá mbuiü. 20 Nε nu'ü yü
hmudä bi zo bu ja yü do, tengü'bu n'da ra ja'i εmme
di johya 'bu ja bi 'yø a ram hma, pε maxøts'e thoho.
21 Nε hinga gätho mbo yá mbui, nguetho hin'yü yá
'yü xun ho, nε go zi ts'ü din unbi nangue a ram hma,
'bexgue da 'uegue. 22 Nε nu'a ra hmudä dá xi ahü
bi zo bu ja yü 'uñi, nam bøni tengü n'da ra ja'i bi
'yø a ram hma, pε hønt'a εmme im bεn ra ximhäi
nε ra mbeti ngue i hä't'i, janangue'a bi japi bim 'be
a nε hin te bin ja rá 'befi Oja nangue'a ra ja'i tengü
a. 23 Pε nu'a ra hmudä dá ma ngue bi zo bu ja ra
hogahäi, nam bøni tengü ü i ømanho a ram hma nε
i paði 'be'a yán thehü a, nε din te xun ho ü nε da
ndøgue tengütho yü hmudä, ngue nu'ü 'da bi ndø'a

n'da ciento, ne'u 'da bi ndø a hyate, ne u 'da bi ndø a 'däte ma 'det'a.

Rán t'uti ra hmudä xæn ho ne a hingui ho

²⁴ Ne nu ra Jesús baya bi xih mi'da yan t'uti u yu ja'i, ne bi 'yembi:

—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'at'abi Oja, in ja tengutho 'bu n'da ra ja'i bi du a n'da yu hmudä xæn ho bu ja rá huahi. ²⁵ Pe nu'bu mín xui ne gätho bin aha, bi mba a rán suiui ne 'darbu bi duhmi a n'da yu hmudä hingui ho bu ja rá huahi, ne bi mba baya. ²⁶ Ne nu'bu mí bøx baya, bi bøx'u xæn ho ne u hingui ho, 'darbu bi bøts'e. ²⁷ Ne nu'u yá 'yehε baya bi mba bi xi u yá hmu: “Nu yu hmudä gá tupu ja ra huahi, xæn ho 'bu gmi tuhu, hapu bi nequi u yu hmudä hingui ho,” bi 'yembi. ²⁸ Ne nu u yá hmu baya bi 'yembi: “Ne masque n'da man sui'be bá εε bi ts'onga ma huahi,” bi 'yena. “Ha ga xathu u yu paxi hingui ho,” bi 'yεn'u yá 'yehε baya. ²⁹ Ne nu yá hmu bi 'yembi: “Hin'na, hin da zä gui mbähä gui xathu u yu paxi hingui ho, nguetho xøhma ts'urpu tho ho ne u xæn ho gui xathu. ³⁰ Man'da xæn ho gui hyethohu 'darpu din te, ja gue'bu bin ja ran sofo. Ne nubaya ga xi u yu mbe fi ngue nu'u hingui ho di peti ne da 'yudi, ne nu u xæn ho baya da mbe'ts' bu ja ma ngu,” bi 'yεn u yá hmu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ne guehna man'da ran t'uti bi mam 'bu mi xi u yu ja'i.

Rán t'uti rá hmudä ra mostaza

³¹ Ne man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús ne bi 'yena:

—Ne tengu n'da rá hmudä ra mostaza bi dupu ja rá huahi n'da ra ja'i. Ne zi ts'utho a, εmme man'da

zi ts'ɥ xínda gue ɥ mi'da yɥ hmudä. ³² Pɛ nu'bɥ bin te nɛ man'da xɥn ndoho bɥ ni nɛqui, madague'bɥ ra c'ani thoho, pɛ i te tengu'bɥ n'da ra za guepɥ da zä da 'yøt' yú 'bafi yɥ doja bɥ ja yú 'yɛ. In jabɥ rá ts'ɛdi Ojɔ bɥ ni nɛqui ngue di manda ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti rá íxi ra hocɥni

³³ Nɛ man'da ran t'uti bi ma ra Jesús nɛ bi 'yɛna:
—Nɛ tengu ra íxi 'bɥ din jap'a ra hocɥni, nɛ gätho bi nden a ra jɥni bɥya. In jabɥ rá ts'ɛdi Ojɔ bɥ ni nɛqui ngue di manda ua, bi 'yɛna.

Maya'bɥ bi ts'änni da man yɥn t'uti a ra Jesús

³⁴ Nɛ ngubɥ bi 'yøt'a ra Jesús, hønt'ɥ yɥn t'uti bi 'yut'ɥ yɥ jɔ'i 'bɥ mi xänbi. ³⁵ Nɛ gue'a bi man'a ra pøngahyɔ maya'bɥ ngue din ja 'bɥ mi 'yɛna:
Ga utä yɥ jɔ'i yɥn t'uti,
Ga xänba a njon mi pɔdi asta gue'bɥ go mi mbɥh ra ximhäi,
i ɛn Ojɔ, bi 'yɛn'a ra Isaías 'bɥ mim pøngahyɔ.

'Bɛ'a rán theui a rán t'uti ra hmudä xɥn ho nɛ'a hingui ho

³⁶ Nɛ nubɥya bi xi ɥ yɥ jɔ'i a ra Jesús ngue da mbengui. Nɛ nu'bɥ gätho mí mba ɥ, bi mba ra Jesús bɥ ja ra ngu. Nɛ dá tendähe bɥya. Nɛ nu'bɥ mí hyupɥ ja a ra ngu, dá änhde:
—Dami xije ts'ɥ 'bɛ'a nam bøn'a ran t'uti gá ma nangue ra hmudä hingui ho bi dupɥ rá huɔhi a ran 'yohɥ, dá ɛmfɛ.

³⁷ Nɛ bi 'yɛngähe ra Jesús bɥya:
—Nu'a nam bøni ngue yɥ hmudä xɥn ho ɥ dí tucä, guecä dán jɔ'igä ua ja ra ximhäi. ³⁸ Nɛ nu

a ra huḡhi nam bōni gue'a ra ximhäi. Ne nu'a ra hogahmudä nam bōni gue'ḡ di manda rá ts'edi Oja ḡ. Ne nu'a ra hmudä hingui ho nam bōni yḡ ja'i ngue rá mbeti ra zḡthu. ³⁹ Ne nu a rán suiui a rá mbeti ra huḡhi ngue bi dupḡ yḡ hmudä hingui ho, gue'a ra zḡthu a. Ne nu'a ran sofo nam bōni rán zegui ra pa. Ne nu'ḡ yḡ mbefi da xoqui nam bōni ngue yúm 'behni Oja mahḡts'i. ⁴⁰ Ne tengu thoho ḡ yḡ hmudä bi bōts'e ngue hingui ho ne bi mba ma munts'i ne bi mba nt'udi, din ja bḡ 'bḡ ran zegui ra pa. ⁴¹ Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, 'bḡ rán zegui ra pa ga pen'dḡ mam 'behni di peti gätho nangu yḡ ja'i ra ximhäi. Ne gätho ḡ bi 'yōt' ran ts'o da thōn a thi, ne ḡ gätho midí parpa yú mija'ihḡ da 'yōt' yḡ ts'oqui. ⁴² Ne da thōspḡ ja ra sibi njam'bḡ i huḡt'i, guepḡ din zoni ne din guxt' yú ts'i bḡ. ⁴³ Ne nubḡya, nu'ḡ to'o i ōt' rá pähä Oja, di nec thoho tengu ra hyadi bḡ di manda rá ts'edi ma Tahḡ mahḡts'i. To'o gätho ja yú zagu, di jamansu a díḡ mangä ya, bi 'yēngähe ra Jesús.

Rán t'uti a ra mbeti man t'agui

⁴⁴ Ne man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu n'da ran 'yohḡ bi dḡn'a n'da ra mbeti bḡ mbo ra häi ngue ḡmmḡ di muui a. Ne bi gārḡ mahōn'a. Ne midí johya, ne bi mba bḡya da mbä 'be'a gätho mi pe'ts'i guepḡ bi zä bi dän'a ra xequi a guepḡ bi dḡn'a di muui, ngue mi paḡi man'da da ḡpi bḡ. Ne dḡn jabḡ gui 'yōthḡ ngue ḡmmḡ gui hyomhbḡ ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yēn'a ra Jesús.

Rán t'uti a ra do ḡmmḡ di muui xḡm hmadi

⁴⁵ Ne xō bi 'yēna:

—Nu n'da ra pøhø ngue mi honi da dän y_u do i thim b_u mbo ra dehe x_um hmadi di muui. ⁴⁶ Ne nu'b_u mí d_in a n'da man'da mahotho xinda gue'x_u gä min nu mam'bet'o, bi mbä 'be'a gätho mí pe'ts'i ne bi dän'a emme mahotho b_uya. Ne din jab_u gui 'yøth_u ngue emme gui hyomhb_u ngue di manda rá ts'edi Oj_a, bi 'y_en'a ra Jesús.

Rán t'uti n'da ra xit'q án t'ei b_u ja ra d_ad_adehe

⁴⁷ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'y_ena:

—Nu'a ní 'yøt' ran ts'ut'abi Oj_a, in ja tengu n'da ra xit'q ngue i pa nt'ei b_u ja ra d_ad_adehe, ne i the hønt'a go ní hu_a i 'b_up_u mbo ra dehe. ⁴⁸ Ne nu'b_u ya bi yu'a y_u xit'q y_u mbahua, da g_ux b_uya, da mba nín hup_u ja ra ndenthe ne da huan'd_u y_u hu_a x_un ho da 'y_ur_u ja y_u 'bøts'e ne nu'x_u hinguí ho b_uya di b_unt'i. ⁴⁹⁻⁵⁰ Ne din jab_u 'b_u rán zegui ra pa, 'darb_u dim 'bähmb_u x_u y_u ts'om'bäi x_u x_un ho bi 'yøt'e. Ne nu y_um 'behni Oj_a mah_ets'i da huan'd_u y_u ts'om'bäi ne da 'y_ent_u ja ra sibi nj_am'b_u i hu_et'i, nguep_u din zom b_u x_u ne din guxt p_u y_u ts'i, bi 'y_engähe ra Jesús.

Mahyoni a mi pez_ehe ne'a xø bi d_im ma'da'yo

⁵¹ Ne nu'a ra Jesús b_uya bi 'y_engähe y_u xädigähe:

—Ha guí p_ahmb_u a dí xi ah_u ya.

—H_aha, ma Hmu, ya dí p_ahmbe a guím ma, dá _embähe a.

⁵² Ne xø bi 'y_engähe b_uya:

—Nu'x_u midín xäh ram hma maya'b_u, ne a ram hma ma'da'yo da hyumbi din xädi, ngue 'b_ep_u ní manda rá ts'edi Oj_a, hin te di 'beh rán xädi x_u b_uya, ne da zä da xänba x_u mi'da. Din ja tengu'b_u n'da ra ja'i i ja 'be'a i pe'ts'i ngue gä mahyoni. Ne'a bi zocpa

yám bombøta ne'a bi dñnsɛ. Janangue'a hin te di 'bɛ
 ɱ 'bɱpɱ ja rá ngu, bi 'yɛngähe ra Jesús.

*Yɱ mɛngu bɱ rá hnini zɛhɛ him bi 'yɛc'yɛi rá ts'ɛdi
 ra Jesús*

⁵³ Nɛ nu'bɱ mi gua'a bi man ra Jesús bɱya bi bøm
 bɱ. ⁵⁴ Nɛ bi mba bɱ rá hnini zɛhɛ ngue Nazaret.
 Nɛ bin xäpɱ ja ra nijä, nɛ nu yɱ jä'i bɱya bi hyonya
 thoho 'bɛ'a bi 'yøt'a, nɛ bi 'yɛna:

—Hapɱ bí hyä rán 'yomfɛni na, ngue da zä da
 'yøt'a i øt'e. ⁵⁵ Ha hinga guehna rá ts'unt'ɱ ra yaxi
 na, ngue i 'bɱcua rá mbe í María. Nɛ nu yún 'yohɱ
 ra Jacobo nɛ ra José nɛ ra Simón nɛ ra Judas. ⁵⁶ Nɛ ɱ
 yún ju dí 'bɱhmbɱ ua. Pɛ hapɱ bí hyä a ran 'yomfɛni
 na, bi 'yɛn ɱ yú mɛnguhɱ. ⁵⁷ Nɛ him bi numanho a
 ra Jesús. Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɱ:

—Gätho yɱ jä'i in jabɱ. Nubɱ ja yú hnini zɛhɛ hin
 da hnumanho n'da rá pøngahyä Ojä, xínga gue'ɱ i
 'bɱpɱ rá ngu da numanho, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵⁸ Janangue'a hingui ngu yun t'øt'e mixte bi
 'yøpɱ, ngue him bi 'yɛc'yɛi ɱ 'bɱpɱ.

14

Ra Xuua Nxixyä bi thecpa rá 'yɱga

¹ Nɛ min ts'ut'abi bɱ ra xɛqui Galilea a ra
 Herodes. Nɛ nu'bɱ mi sifi 'bɛ'a gä bi 'yøt'a ra Jesús
 'bɱ min 'yo bɱ, bi 'yɛn'a:

² —Masque ra Xuua Nxixyä a, bi dambɛni bɱ 'bɱ
 ɱ xɱn du, janangue'a i ja rá ts'ɛdi xɱn ho i øt' yun
 t'øt'e mixte, bi 'yɛm bɱya.

³⁻⁵ Nguetho guesɛ a ra Herodes bi hyo a ra Xuua
 Nxixyä. Bin cue a ra Herodes 'bɱ mi sifi ngue
 hingui ho a bi 'yøt'e ngue bi zinsɛ a rá 'bɛpo, nu'a ra

xisu mi 'b̄hmi a ra Felipe 'b̄ mi sin'a ra Herodes. Ne nu'a ra xisu, ra Herodías a. Ne bi 'ȳn'a ra Xuua: “Hingui ho gá 'ȳt'e ngue gá sinba rá xisu a nin 'yoh̄,” bi t'ɛmp'a ra Herodes. Bin cuetho ra Herodes b̄ya bi got'a fädi a ra Xuua ne bi manda dí tu't'i con ȳ cadena. Ne mim b̄ni xta hyo a ra Xuua, p̄e him bi hyo nguetho mi su din cue ȳ ja'i, ngue nu ȳ ja'i mi p̄adi rá p̄ongahȳ Oja a ra Xuua. ⁶ P̄e nu 'b̄ mi z̄n ra pa bin ja rá ngopa a ra Herodes 'b̄ mi dät ra j̄ya mah̄n'a, bi 'ȳt'a n'da ran ts'ihme ne bin ne a rá t'ixu a ra Herodías. Ne bi numanho a ra Herodes a ran h̄ni bi 'ȳt' b̄ya. ⁷ Ne bi 'ȳmp'a ra hmute: “Dami 'ȳadi 'b̄e'a gätho guínde gui 'ȳäqui. Majuani dí xi i, ga 'da i 'b̄e'a gätho gui 'ȳäqui,” bi 'ȳn'a ra Herodes. ⁸ Ne nu'a ra hmute b̄ya bi 'ȳ a rá ȳ ra Xuua Nxixȳ ngue di o ra mbohi, nguetho gue'a xí xi a rá mbe a da 'ȳp'a.

⁹ Ne bi du rá mb̄i a ra Herodes b̄ya, him mi ndehma da hyo a ra Xuua, p̄e hin'ȳ 'b̄e'a sä da 'ȳt'e nguetho ya xí xifi di unni 'b̄e'a gä da 'ȳäpi, ne ya xí 'ȳh̄ ȳ ja'i di unni 'b̄e'a gätho da 'ȳäpi. ¹⁰ Ne bi manda b̄ya ngue da mba ba thecpa rá ȳ ra Xuua Nxixȳ b̄ ja ra fädi, ne ba jät'a n'da ra mbohi din t'un'na ra hmute. ¹¹ Ne nu 'b̄ min t'unni bi den a ra mbohi bi un'na rá mbe b̄ya.

¹² Ne nu ȳädi ra Xuua b̄ya, bá tunba a rá nḡoc'ȳei b̄ ja ra fädi, bi 'ȳägui. Ne bi mba b̄ya bá xi a ra Jesús ngue ya bi du ra Xuua.

Bi 'ūn'i cat'a mahuq̄hi ȳn 'yoh̄ ra Jesús

¹³ Ne nu ra Jesús 'b̄ mí 'ȳde bi du ra Xuua, 'bex dá mb̄hmbe dá huhe b̄ ja ra mbosa mí nde xcá s̄mhbe b̄ 'danguadi, mi ξna xcám 'b̄s̄ehe n'da zi

ora. Pε nu'bμ mi pα μ yμ jα'i ngue dá mbähmbe bμ a ra Jesús, nε μ bá nεxpμ ja yá hnini bi dεngähe, bin 'yogua thohe gätho bμ ja rá nyani a ra dādehe. ¹⁴ Nε nu'bμ má çähmbe bμ ja ra mbosa a ra Jesús, xμn ngu μ yμ jα'i xí zøm bμ. Nε εmmε bi huεc'μ bμya nε bi hoqui hønt'a go to'o mí μ. ¹⁵ Nε nu'bμ min de bμya dá εmbähe a ra Hmu:

—Ya bin de ya, nε njongui 'bμcua ja ra xεqui ua, dami xih yμ jα'i da mba bμ ja yμ hnini nε da dām bμ 'bε'a da zi, dá εmbähe a.

¹⁶ Nε bi 'yεn'a ra Jesús:

—Pε hingui jatho da mba, pε guesε ahμ dami 'uimhbμ, bi 'yεngähe.

¹⁷ Nε dá thähmbe bμya:

—Pε hin'yμ 'bε'a da zi, nε hønt'i çät'a yμ hmε i ja ua nε yoho yμ huα, dá εmfε bμya.

¹⁸ —Bá çhμ ua, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹⁹ Nε bi xih yμ jα'i ngue din säya bμ ja yμ t'ei, nε bi hyän μ çät'a yμ hmε nε yoho yμ huα. Bi ndøs' mahεts'i nε bi 'yär rán japi Ojα, nε bi xεm bμya nε bi 'däcähe dá darpähe yμ jα'i. ²⁰ Gätho bin sihmε μ yμ jα'i nε bin niyα nε bi bong mi'da yμ xεqui bi yu'i 'dε'ma yoho yμ 'bøts'e. ²¹ Nε nu'μ gätho bin sihmε í jua'i çät'a mahuāhi μ yμn 'yohμ, nε hin njon bi mbēh yμ xisu xinga gue yμ t'uhni.

Bin 'yo maxøts'e ra dādehe a ra Jesús

²² Nε nubμya, bi xije ga mbähmbe ngue ga 'daxhe ra dādehe mahøn'a. Dá huhe a ra mbosa dá mbähmbe bμya. Go bi gosε bμ a ra Jesús, bin 'yεhmbμ yμ jα'i. ²³ Nε nu'bμ mi mba μ yμ jα'i bi ndezεhe bμ ja ra nyuni nε bi nyāui bμ Ojα. Bá hazεhe bμ a. ²⁴ Nε nu'bμ má mbähmbe ngue dá

huhe ra mbosa, 'b_u mi z_om made ra dehe, bi z_eh ran d_ahi ne ξ mm ϵ bin ja y_u t'_othe, ne ts'_edi midí cos'a ra mbosa. ²⁵ Ne nu'b_u ya mbe mí ts'utho da hyats'i, ne 'yo a ra Jesús b_u max_ots'e ra dehe ngue da z_u'a ra mbosa. ²⁶ Ne nu'b_u mambá ξ p_u ra Jesús, ne i 'yo b_u max_ots'e ra dehe dá handähe b_uya, ba ξ p_u ne hin dí p_ahmbe ngue gue'a. ξ mm ϵ dán suhe ne dá mbahmbe:

—Ba ξ hn_u n'da ra ánima, dá ξ mhbe.

²⁷ Ne bi d_arcähe a ra Jesús:

—Dami hyuth_u nzamb_ui, o guín suh_u, guecä, bi 'y ϵ ngähe.

²⁸ Ne bi d_at'a ra Pedro b_uya:

—Nu'b_u gue'e ma Hmu i, dami jaqui ne cä dan 'yo max_ots'e ra dehe ne ga s_om b_u guí 'bäi, bi 'y ϵ n'a.

²⁹ —Ba ξ cua, bi 'y ϵ n'a ra Jesús, bi t' ξ mp'a ra Pedro b_uya.

Ne nu'a ra Pedro b_uya bi g_ap_u ja ra mbosa ne bi d_u'mi bin 'yo max_ots'e ra dehe ngue in nde da z_om b_u bí 'bä a ra Jesús. ³⁰ Pe bi nu ngue ξ mm ϵ nts'_edi ran d_ahi ne 'bex bin su b_uya, ne bi d_u'mi bi dont'a mbonthe. Ne nts'_edi bi mbah p_uya:

—Ma Hmu, dami y α ngui, bi 'y ϵ na.

³¹ Ne 'bex bi b ϵ ndba rá 'y ϵ a ra Jesús b_uya.

—Hanja ts'utho guí ξ c'y ϵ i ngue i ja ma ts'_edi ne 'bexgue gá su 'b ϵ 'a gán nu, bi 'y ϵ mp'a rá hmu.

³² Ne nu'b_u mi hyu ra mbosa a ra Pedro ne ra Jesús b_uya, 'bex bin h ϵ a ran d_ahi. ³³ Ne nugähe mí huhmbe b_u mbo ra mbosa dán d_anyahmuhe b_u mí 'bä a ra Jesús ne dá ξ mfe:

—Maju α ni maha, gue'e rá Ts'unt'_u i Oj α , dá ξ mfe.

Bi hoc'u y_u hy ϵ nni b_u ra hnini Genesaret a ra Jesús

34 Ne dá thohmbe b_uya dá s_omhbe b_u 'danguadi ra dehe b_u mi ja ra x_equi Genesaret. 35 Ne nu' _u y_u ja' i mi 'b_up_u, 'b_u mi nu bi z_om b_u ra Jesús, 'bexgue bi mb_enh ra nde h_onb_u go hap_u ja y_u hnini ngue ya mí 'b_up_u ra Jesús. Ne bá ts'inbi g_atho y_u hy_enni b_u mi 'b_uc_ahe a ra Jesús. 36 Ne bi 'y_ah ra mate _u ngue bi d_arpa rá ny_ani rá pahni ra Jesús, ne 'bex bi y_an _u b_uya.

15

Ra Jesús bi ma 'be'a di ts'onba rá mb_ui n'da

1 Ne nub_uya bá ξ i 'da ma ng_urpihe ngue y_u fariseo ne y_u x_anbate nija. Bá n_exp_u Jerusalén _u, ne bi 'y_an'na ra Jesús:

2 —Hanja _u ni x_adi hingui t_en y_an t'_ot'e mam bomb_otah_u ne him 'be i x_ut'y_e 'b_u i sihm_e, bi 'y_en' _u.

3 Bi d_a a ra Jesús ne bi 'y_em_bi:

—P_e ne ah_u guí festhohoh_u rán t'_edi Oj_a 'b_u guí homhb_u gui 'y_ot' nin t'_ot'e z_eh_eh_u, bi t'_emp'_u y_u fariseo. 4 Nguetho i mam b_u ja rá m hman Oj_a: “Gui numansu ni ta ne ni mbe.” Ne a i mam b_u ngue: “Nu'a to'o san rá ta ne rá mbe i jatho da tho,” bi 'y_en'a ra Jesús. 5 P_e nu ah_u, 'dan'yo thoho guí mamhb_u, ngue guí ξ mh_u x_un ho 'b_u di y_arpa Oj_a a mi ja ngue x_ta mb_ax'a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yoh_u. Ne hin g_a xihmb_u ngue him bi numansu rá ta 'b_u ngub_u bi 'y_ot'e. 6 G_a 'y_emhb_u nte ní mba tho y_an t'_edi Oj_a 'b_u guím b_en_se nin t'_edih_u, bi 'y_en'a ra Jesús, bi t'_emp'_u y_u fariseo. 7 P_e ξ m_me guidí yorpah_u a guím b_emhb_u, bi 'y_emp'a ra Jesús. Maju_ani bi man Oj_a b_u ja rá s_ocu_a ra Isaías 'be'a guí θ h_u ngue bi 'y_ena:

⁸ Nuya y_u ja' i ya i εsqui nangue y_u nde,
pε maxo_ts'e thoho nε hinga gätho y_u mb_ui.

⁹ Nε säti thoho 'b_u i th_undegui,
nguetho h_unt'a y_un t'εdi zεhε i xänba _u mi'da,
i εn Oja, bi 'yεn'a ra Isaías 'b_u maya'b_u, bi 'yεn'a ra
Jesús.

¹⁰ Nε nub_uya, nu ra Jesús bi zon'd_u y_u ja'i:

—Dami 'y_uhmb_u 'bε'a dí xi ah_u janangue'a gui
p_uhmb_u 'bε'a nam b_un'a. ¹¹ Hinga gue'a i ts'i di
ts'onba rá mb_ui n'da, pε gue'a ní b_um b_u rá nde
n'da, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹² Nε dá mbähmbe b_u mi 'bäh ra Jesús.

—Nu' _u y_u fariseo bi bεman' _u a gám ma, dá εmfe.

¹³ Nε bi d_uh ra Jesús, bi 'yεna:

—H_unt'a go 'bε'a ma paxi him bi 'yεzεhε ma Ta, i
jatho da mba nsat'i. ¹⁴ Nte guim bεmh_u nangue
_u nguetho tengu'b_u i xädä _u, nε εna da 'yut' ra
'yu y_u mixädäh_u. Nε nu'b_u n'da ra xädä i six'a rá
mixädäui, th_umbεni tho gätho yoho da zo b_u ja n'da
ra hyähäi, bi 'yεngähe ra Jesús 'b_u má εmfe.

¹⁵ Nu ra Pedro b_uya bi xi a ra Jesús:

—Dami xije nangue a ran t'uti gá ma mahε'b_u,
'bε'a nam b_un'a, bi 'yεmbi.

¹⁶ Nε bi d_u'a ra Jesús:

—Ha nε ah_u xingui ts' _u guí p_uhmb_u 'bε'a nam
b_un'a dí xi ah_u, bi 'yεna. ¹⁷ Ha hin guí p_uhmb_u nu
'bε'a da zi n'da, da y_ur_u ja rá nde nε da mba b_u
ja rá foho, nε hingui z_um b_u, bi 'yεngähe. ¹⁸ Pε nu
'bε'a gätho da b_un b_u ja rá nde n'da i nεxp_u rá mb_ui
nε gue'a di ts'on'a n'da. ¹⁹ Nguetho guεp_u mbo rá
mb_ui n'da ni nεx' _u y_u ts'on'yomfεni, ran thodu, ran
'yomt'εni madague'b_u bin thät'a n'da o hin gana

din thati, ne yam fe, ne ya fehni, ne yan ts'ante, ne gue'ya gätho ní nexpa rá mbai n'da ya. ²⁰ Ne gätho ya gue'ya ní ts'om'bäi n'da ra ja'i ya. Pe nu'ba bin sihme ne him bi 'yot'a ran t'ot'e ngue din xat'ye, hinga gue'a dán ts'on'a, bi 'yengähe ra Jesús.

N'da ra xisu hin rá menguha a ra Jesús bi 'yec'yei a rá ts'edi ne bi yan'a rá t'ixu

²¹ Ne nubaya dá pømhbey ba a ra Jesús dá mbähmbe ba ja rá xequi ra hnini Tiro ne ra hnini Sidón. ²² Ne dán c'athe n'da ra xisu ra mengu Canaan, hing ra israel a. Ne ts'edi bi mbafi, bi 'yemp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, rámbom'beto i ra David, din ja nin huécate nanguema t'ixu in 'youi n'da ra zithu ngue emme di unbi.

²³ Nu ra Jesús bi thotho, tengubey him bi 'yø a bi xifi. Nugähe baya dá xihmbe ra Jesús:

—Dami 'yørpa ra mate a ra xisu, janangu'e'a da mbengui, ne i mbafi i tengaha.

²⁴ Nu ra Jesús baya bi 'yena:

—Nu Oja bá pengui ga ørpa rá 'befi ngue hont'ya ma menguha ya israel ga jamansu, nguetho i 'bai tengu ya de'yo bi 'beh ra 'yu, bi 'yena.

²⁵ Pe nu ra xisu bi zøm bey 'bäh ra Jesús bin danyahmu ne bi 'yembi:

—Gra Hmu, dami zequi.

²⁶ Pe nu ra Jesús bi 'yembi:

—Hingui ho 'ba n'da ran 'yoha da hyamba rá hme ya t'ahni, go di un'da ya t'ayø, bi 'yembi.

Ngubey bi xifi nguetho hing ra israel a ra xisu.

²⁷ Bi 'yen'a ra xisu baya:

—Majuṇi guím ma gra Hmu, pɛ nɛ'ɯ yɯ t'ɯ'yo i si yɯ xɛca hmɛ 'bom bɯ ja ra 'bimɛxa ngue i hɛ ɯ yá hmu.

²⁸ Ra Jesús bɯya bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Gra xisu, ɛmmɛ guí ɛc'yɛi xɯn ho a ma mate. Janangue'a din ja a gá 'yádi, bi 'yɛmbi.

Nɛ 'bexgue gue'a ra ora bi yɯn'a rá t'ixu.

Bi hoc mi'da yɯ hyɛnni a ra Jesús

²⁹ Nɛ nubɯya nu ra Jesús bi bøm bɯ. Dá mbähmbe bɯ ja ra ndendədehe bɯ Galilea nɛ dá texhe bɯ ja ra nyuni, nɛ bi hyupɯ a ra Jesús. ³⁰ Nɛ xɯn ngu yɯ ja'i bi zøm bɯ mi hudi, nɛ bá ts'inba yɯ dogua, nɛ yɯ xädä, nɛ yɯ gore, nɛ yɯ do'yɛ, nɛ xɯn ngu mi'da yɯ mbɛdi nɛ yɯ hyɛnni bá ts'inba bɯ mi hu'a ra Jesús. Nɛ nu ra Jesús bɯya gätho bi hoc'ɯ. ³¹ Nɛ nu yɯ ja'i bi hyonya thoho 'bɯ mi nu bin yɯ yɯ gore nɛ bin 'yo ɯ mí dogua nɛ bi yɯn'ɯ mi do'yɛ, nɛ bin zø yá dä ɯ mi xädä. Nɛ nu'bɯ mi nu 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yɛspa Oja, ngue ma Ojahe dyɯ israelhe. Nɛ hyu pa dán degähe bɯ yɯ ja'i.

Bi 'uɛn'i goho mahuqhi yɯn 'yohɯ ra Jesús

³² Nɛ nu ra Jesús bi zongahe bi 'yɛngähe:

—ɛmmɛ díɱ bɛngä yɯ ja'i i 'bɯcua nguetho ya ná hyupa i 'bɯcua nɛ hin'yɯ 'bɛ'a da zi yɯ. Nɛ nu'bɯ ga xifi da mba bɯ yá ngu, masque hin da hyät'i da zøm bɯ ja yá ngu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³ Nɛ dá ɛmhbe bɯya:

—Pɛ hin hapɯ ga tɛmhɯ ra hmɛ ga unhndɯ yɯ ja'i, nguetho ɛmmɛ xɯn ngu i 'bɯcua, nɛ njongui 'bɯcua ngue ga tämfɯ ra hmɛ, dá ɛmfe.

³⁴ —Hangu guí hɯhɯ ra hmɛ thɯ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

—Yoto thoho y_u hmε ne zi yoho y_u t'uhua, dá εmfe.

³⁵ Ne nu ra Jesús bi xih y_u ja'i din säya b_u häi. ³⁶ Ne bi hya_n'_u y_u hmε a ra Jesús ne y_u hua, ne bi 'yär rán ja_pi Oja nanguε _u bi hya_ni. Nub_uya, nu ra Jesús bi xεn y_u hmε ne y_u hua ne bi dargähe ngue ga unhde y_u ja'i b_u mí hudi. ³⁷ Ne gätho _u mí 'b_ur_u bin sihmε _u ne bin niya, ne bi bongui yoto y_u 'b_uts'e 'b_u mi niya. ³⁸ Ne goho mahuahi _u y_un 'yoh_u bin sihmε, ne njom bi mbeh y_u xisu ne y_u t'uhni. ³⁹ Ne nu ra Jesús b_uya bi xih y_u ja'i da mbeng yá ngu. Ne nu'b_u mi mbeng y_u ja'i b_uya dá mbähmbe mahøn'a a ra Jesús, dá huhe ra mbosa mahøn'a ngue ga sømhbε b_u ra xεqui Magdala.

16

Y_u ngurpi y_u judío bi 'yäh mi'da y_u hmεpya

¹ Ne nu'b_u ma sømhbε b_u, bi zøm b_u 'da ma ngurpihe ngue y_u fariseo ne y_u saduceo, in nde da zäp rá mb_ui a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Yurcahe n'da ra hmεpya ngue ga pähmbe ma-juani Oja bá pεn'ni i, bi 'yεn'.

² —Pε nu'eh_u, bi 'yεn'a ra Jesús, guí nuh_u xan theni y_u güi 'b_u xøn de ne guí εmh_u b_uya ngue din hyadi 'b_u bi hyats'i. ³ Ne nu'b_u guí nuh_u ts'utho xan theni y_u güi 'b_u xudi, guí εmh_u din da'ye b_uya. εmmε guidí yorpah_u a guím bεmh_u. Hanja ngue guí pähm_u 'bε'a nam bøn'_u y_u güi guí nuh_u ne hin go guí pähm_u 'bε'a nam bøn y_u hmεpya guí nuh_u ya, bi 'yεn'a ra Jesús. ⁴ Nu ah_u guí 'b_uhmb_u ya, gue ah_u gy ts'om'bäih_u, xcá 'uehmb_u b_u rá 'yu Oja, ne sä guí ähmb_u ra hmεpya ya pε hin da t'ut'ah_u ra

hmεpya. Pε hønt'a ra hmεpya da t'ut'ah_u tengu bi 'yøt'a ra Jonás maya'b_u, bi 'yεn'a ra Jesús bi 'yεmp'_u y_u fariseo. Nε xø dá mbäcähe a ra Jesús b_uya.

Ra Jesús bi xih y_u xädi di jamansu nangue rá íxi y_u fariseo

⁵ Nε nub_uya dá penje mahønt'a 'danguadi ra dādehe a ra Jesús. Nε dá pumbεnihe a ra hmε nzai mí sihe ngue min 'youi ra íxi. ⁶ Nu ra Jesús b_uya bi 'yεngähe:

—Damim fähmb_u nangue y_u íxi y_u fariseo nε y_u saduceo, bi 'yεna.

⁷ Nε dá εnsεhe:

—I man na ya ngue him bá hāh_u ra hmε.

⁸ Nε nu ra Jesús bi bādi 'bε'a dá bεmhbe nε bi 'yεnje:

—Hanja guí εmhb_u: “Hin'y_u ra hmε ga sih_u.” Pε ts'utho guí εc'yεih_u. ⁹ Ha gá pumbεnih_u 'b_u má 'uįngä goho mahuāhi y_un 'yoh_u ngue hønt'i yoto y_u hmε nε yoho y_u t'uhua, nε bi bong thoho yoto y_u 'bøts'e y_u hmε. ¹⁰ Nε'b_u má 'uįn'i cūt'a mahuāhi y_un 'yoh_u ngue hønt'i cūt'a y_u hmε mi ja, nε x_un ngu y_u 'bøts'e bi yu 'b_u mi bongui. ¹¹ Hanja hin gá pāhmb_u 'b_u má xi ah_u nangue y_u íxi y_u fariseo nε y_u saduceo, pε hin nangue _u y_u hmε dá xi ah_u, bi 'yεngähe.

¹² Ja dá pāhmbe b_uya 'bε'a nam bøn'a bi xije ra Jesús. Dá pāhmbe ngue gue'a y_un xädi y_u fariseo nε y_u saduceo, nε hinga gue'a njuāntho ra íxi bi ma.

Ra Pedro bi ma to'o a ra Jesús

13 Nε nubɥya dá mbähmbe ra Jesús bɥ ra xεqui Ceesarea, guεɥ min ts'ut'abi ra Felipe. Nε bi 'yängähe dyɥ xädigähe ra Jesús:

—'Bε'a im bεn'ɥ yɥ ja'i ngue to'ogä, ngue guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yεna.

14 Dá thəthe bɥya:

—Nu'ɥ 'da yɥ ja'i im bεni gue'e gra Xuua Nxixya, nε nu'ɥ 'da im bεni ngue gue'e gra Elías mi 'bɥh maya'bɥ. Nε nu'ɥ 'da im bεni gue'e grá Jeremías ngue maya'bɥ xɔn du, uague man'da rá pøngahya Oja, i εn'ɥ, dá εmfε bɥya.

15 Nu ra Jesús bɥya bi 'yängähe:

—Xi'ahɥ, 'bε'a guím bεmhɥ ngue to'ogä.

16 Ra Simón Pedro bɥya bi dəti:

—Gue'e rá thahni i Oja ngue ra Cristo, rá Ts'unt'ɥ i Oja i 'bɥi.

17 Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Majapi i gra Simón, rá ts'unt'ɥ i ra Jonás, nguetho nu'a gá ma hinga n'da ra ja'i bi bεn'ni i, pεgue Oja ma Ta bí 'bɥh mahεts'i bi bεn'ni i. 18 Pε nε'a dí xi i, nu'i gra Pedro, nu'a ni thuhu nam bɔni gue ra do. Nguetho tengu 'bɥ da gue'e gra dongu guεɥ dí mbɥh rán ngu Oja, nangue'e ga dɥ'mä ga pεt'ɥ da 'yεc'yεigui. Nε hin'yɥ 'bε'a da zä di jua ɥ, xíng ran dəte, bi 'yεn'a ra Jesús. 19 Nε ga 'da a n'da nin t'εdi ngue gui xih yɥ ja'i 'bεpɥ dí yɥt'a n'da bɥ di manda Oja. Tengu'bɥ ga 'da a n'da ran sogui ngue gui xocpɥ di manda rá ts'εdi Oja. Nε nu'a gui 'yεmbi hingui ho ua ja ra ximhäi, nεpɥ mahεts'i da t'εmbi hingui ho a. Nε nguetho a gui 'yεmbi xɥn ho, nεpɥ mahεts'i da t'εmbi xɥn ho a, bi 'yεn'a ra Jesús.

20 Pε nubɥaya, nu ra Jesús bi heḡähe hin ga mamhbe bɥ 'bɥh yɥ ja' i ngue guesε a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo.

Ra Jesús bi ma da tho ne da dɔmbɛni

21 Ne nu'a ra pa a, bi dɥ'mi bi xije jatho da mba bɥ Jerusalén di ɯnba bɥ ɥ ma ngɥrpihe, ngue yɥ dɔc'yɛi ne yɥ mbäja ne yɥ xänbate nija. Ne bi xije da tho ne da dɔmbɛni 'bɥ ná hyupa. 22 Ne nubɥaya bi zixpɥ ma'ueni a ra Pedro ne bi zai, bi 'yɛmbi:

—O guidí japi da bɛnt'i i, damin yaɯi, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra Pedro.

23 Ne bi dɔ'a ra Jesús:

—Dami pøni gra zɪthu. Ní mba, nguetho guí ɛngui hin ga øt'ä a bi zän Oja. Hin'yɥ nin 'yomfɛni tengu im bɛn Oja, pε hønt'a im bɛn yɥ ja' i guím bɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'a ra Pedro.

24 Ne nubɥaya, bi 'yɛngähe:

—Pε to'o gätho in nde da dɛngui i jatho hin da bɛn'a rá pähä zɛhe ne da hyät yɥn ɯnbi madague'bɥ da tho. 25 Nguetho nu'a to'o di huɛczɛhe rá te, da mba ma ɯnbi rá te bɥ ja ran dɔte, pε nu'a to'o hingui su da thɔcpa rá te nanguecä, da dɪn'a ra te mazai a.

26 Pε nu'bɥ n'da ra ja' i, madague da 'yøt'e rá mbɛti 'bɛ'a gätho i ja ua ja ra ximhäi, pε nte ní mbatho 'bɥ him bi pøh rá te. Nguetho njo'o n'da ra ja' i da zä da guzɛhe rá te, bi 'yɛn'a ra Jesús. 27 Nguetho nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne din jagä rá ts'edi ma Ta bɥ mahɛts'i 'bɥ bá pengä mahøn'a, ne gätho yám 'bɛhni ban 'yohe 'bɥ bá ɛcä. Ne i ja 'bɛ'a ga undä nangue 'bɛ'a bi 'yøt'a n'da ngu n'da yɥ ja' i. 28 Majuɯni dí xi ahɥ, hinga gä gní tuhɥ 'bɥ bi

dɛ'mi di manda ma ts'ɛdi ua, guecä dän ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛngähe ra Jesús.

17

N'da ran t'uti bi 'yøt' ra Jesús

¹ Nɛ nu'bɛ mi tho i 'dato pa nu ra Jesús bi zix ra Pedro nɛ ra Jacobo nɛ ra Xuua, rán 'yohɛ ra Jacobo, nɛ bi mbähä bɛ ja ra t'øhø. ² Nɛ nu'bɛ mí zøm bɛ, bim pä'a ra Jesús. Nu rá hmi bi hyät'i tengu'bɛ ra hyadi, nɛ nu rá he bi t'axqui tengu'bɛ ran nɛqui. ³ Nɛ nu'ɛ ma mixädihe min 'yohɛ, bi nu bi zøm bɛ ra Elías nɛ ra Moisés, bin yəhɛ ra Jesús.

⁴ Nɛ nu ra Pedro bɛya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, xɛn ho ngue dí 'bɛhmbe ua, nɛ ga høcähe hyu yɛ t'ɛngu. Nu n'da gam 'bɛɛ, nu n'da dim 'bɛh ra Moisés, nɛ nu'a man'da dim 'bɛh ra Elías, bi 'yɛn'a ra Pedro.

⁵ Pɛ nu'bɛ mí yə ra Pedro, bi nɛqui n'da ra güi di fɛxni, ngue bi go'bɛ, nɛ bi 'yø'a n'da ra nde bin yə bɛ ja ra güi: “Guehna ma Ts'unt'ɛgä na, ɛmmɛ dídi huɛcä na nɛ dí numanho. Dami 'yøhmbɛ 'bɛ'a i xi ahɛ.” Gue'a bi man'a ra nde bi 'yøpɛ.

⁶ Nɛ nu'bɛ mí 'yø a ra nde ɛ ma mixädihe 'bɛx bin dɛnyahmu bɛ häi nɛ bi nyetho nguetho bin su ɛ. ⁷ Nɛ nu ra Jesús bɛya bi mba bɛ mín dɛnyahmu ɛ nɛ bi 'yɛmbi:

—Dami ndanjɛ, o guín suhɛ.

⁸ Nɛ nu'bɛ mi ndøx'ɛ bɛya njom bi nu, pɛ hønt'a ra Jesús mí 'bäpɛ.

⁹ Nɛ nu'bɛ mam bá ɛpɛ 'yu bɛ ja ra t'øhø bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nuya njon gui xihmbu 'be'a gá nuhu bu, jague'bu dá thambɛnigä bu 'bu u xon du, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi t'ɛmp'u.

¹⁰ Ne nu ma mixädihe buya bi 'yänni:

—Hanja i ɛn'u yu xänbate nijä ngue m'bet'o thoho ba penc'a ra Elías, ne ja ba ɛ'a rá Thahni Ojä ngue ra Cristo buya, bi 'yɛn'u.

¹¹ —Majuani im ma ngue m'bet'o ba ɛh ra Elías di hoqui gätho. ¹² Pe dí xi ahü, ya bi zoh ra Elías ne njon bi baɗi ngue gue'a. Pegue bi mba ma unbi ne bi mba ma uɕpi, ne ngutho da t'orcä ya, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³ Ja bi ba u ma mixädihe buya gue tengu'bu ra Elías a ra Xuua Nxixyã.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra sändqte

¹⁴ Ne nu'bu mi zom bu 'buh yu ja'i, bi zom bu n'da ran 'yohu bu mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'yɛmbi:

¹⁵ —Gra Hmu, dami 'yørqui ts'u ran huɛcate a ma ts'ant'u, jant'a thoho i sändqte ne hõnbu go i so 'bu xõ 'yagui. Ja'bu i so bu ja ra sibi, ne ja'bu i so bu ja ra dehe, hõnbu go hapu 'yo 'bu xon zändqte. ¹⁶ Ne bá sigä bu mi 'bu u ni xädi, pe him bi zä bi hyacpa a ran u in 'youi, bi 'yɛn'a ran 'yohu.

¹⁷ Ne bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Gyu ts'om'bäihü, hin gui ɛc'yɛihü Ojä xun ho. Hangu yu pa ga tõp'a thoho ahü ngue gui 'yɛc'yɛigahü, bi 'yɛn'a ra Jesús. Bá si ni ts'ant'u guim ma, bi t'ɛmp'a ran 'yohu.

¹⁸ Nu'bu mi zõpu buya, nu'a ra Jesús bi zu a ra zĩthu min 'youi, ne bi xifi da bõni. 'Bex bi yan'a ra ts'ant'u buya.

19 M'bejua bɔya bin yəhɔɔ ma mixädihe a ra Jesús nubɔ dám 'bɔsɛhe.

—Hanja him bi zä dá hɔngähe thi a ra zɪthu min 'youi a ra ts'unt'ɔ, bi 'yɛn'ɔ.

20 Bi dɔ a ra Jesús nɛ bi 'yɛna:

—Him bi zä gá hyɔmhɔ thi ra zɪthu, nguetho ts'utho gui ɛc'yɛihɔ. Man'da zi ts'utho ni t'ɛc'yɛihɔ xinda gue n'da rá hmudä ra c'u ngue ɛmmɛ zicue. Nɛ nu'bɔ da zɔni gui 'yɛc'yɛihɔ tengu n'da rá hmudä ra c'u, da zä gui xihmbɔ n'da ra t'øhø: “Dami 'uegue gui thən nɔ n'danni,” gui 'yɛmfɔ, nɛ da 'uegue. Hin te gui hyɛmfɔ 'bɔ majuəni gui 'yɛc'yɛihɔ. Gätho xɔn hɛi i sä gui 'yøthɔ, bi 'yɛnje.

21 Pɛ nu'ɔ 'da'ɔ yɔ zɪthu tengu min 'youi a ra ts'unt'ɔ, xɔn hɛi da hyøɔn a thi ɔ, pɛ hønt'bɔ ɛmmɛ hɔh rá mbɔi dɪn yəui Ojə nɛ da 'yɛ't' ran ts'ihmɛ n'da, da zä da hyøɔn a thi ɔ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahøɔn'a da tho nɛ da dɔmbɛni

22-23 Nɛ nu'bɔ mán 'yohe bɔ ra häi Galilea, bi 'yɛnje mahøɔn'a a ra Jesús:

—Nugä ngue dán jə'igä ua ja ra ximhäi, dan dägä bɔ 'bɔh yɔ jə'i ngue da thogä. Pɛ ga thəmbɛni 'bɔ ná hyu pa, bi 'yɛn'a ra Jesús. Nɛ ɛmmɛ bi du ma mbɔigähe bɔya.

N'da ran t'änni to'o i jut ra mbɛti nangue ra nija

24 Nɛ nu'bɔ má sɔmhbe bɔ ra hnini Capernaum a ra Jesús, bi t'ɛmp'a ra Pedro:

—Xi ni xänbathɔ, ha hingui jut'a ra mbɛti dí hɔxähe nangue ra nija, bi t'ɛmbi.

25 Bi dɔ a ra Pedro bɔya:

—Həhə i jut'i, bi 'yɛmp'ɔ.

Nε nubɛya nu'bu mi yarpɛ ja ra ngu xín säya a ra Jesús, 'bex bi t'än'na ra Pedro:

—'Bε'a guím bɛni gra Simón, ha nε'u yú t'uhni yu ts'ut'abi i jut'a ra mbeti ua ja ma häihɛ, uague hont'u yu ja'i thoho, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁶ Bi da a ra Pedro:

—Nu'u yu ja'i thoho.

—Janangue'a hin mán zähma'be ga jut'ä 'bu hingui jut'u yú t'uhni yu ts'ut'abi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁷ —Pε ni mba bu ja ra daɗehe, gui hyu'ts'a n'da ra huɔ, nε gui xemba rá nde. Gui tɪm bu n'da ra mbeti, ngue'a xot'a ga jut'ui a ra cota a ra nija, n'dahma hin da bɛman'u u i haɣ ra mbeti, bi 'yɛn'a ra Jesús.

18

Ra Jesús bi ma to'o xtán hɛts'i bu dán nu Oja

¹ Nε xø dá änhde a ra Jesús:

—Xiya, to'o man'da xun hɛts'i rán t'ɛdi bu na hnu bu di manda rá ts'edi Oja, dá ɛmfe.

² Nu ra Jesús buya bi zohna n'da ra t'uhni nε bi gats'i bi mbämp'u made, ³ nε bi 'yɛnje:

—Majuɔni dí xi ahɛ, nde'bu gui päh ni mbuihu gui cohmbu tengu'bu gyu t'uhnihɛ, nu'bu hin'na hin gui sä gui cuthɛ bu di manda rá ts'edi Oja 'bu, bi 'yɛnje. ⁴ Nε nu'a to'o da gohi tengu'bu ra t'uhni nε da 'yot'e ngue hin'yu rá ts'edi, gue'a xtán hɛts'i rán t'ɛdi bu na hnu bu di manda rá ts'edi Oja. ⁵ Nε nu'a to'o da numanho n'da ra t'uhni nangue ma thuhugä, nam bøni bi zingä buya, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Yun t'u't'ate i ja ua

6 —Pε nu'bu 'bo'o di japi da 'ue a n'da ra t'uhni ngue i εc'yεigui, xun utho ran unbi da nu. Man'da xun u xinda gue'bu da t'erpa ra dojani rá 'yuga ne da thørpu ja ra dadehe, bi 'yεn'a ra Jesús.

7 —Nhuεcate ah u nanguε yu 'bεpate xun ngu da t'ot'ahu. Guehma gui nuh u, pe í huεhi maha to'o di 'bεp'ahu, bi 'yεna.

8 Pε nu'bu gui εmhbu gue'a ni 'yεhu o gue ni guahu di 'bεp'ahu gui 'yøthu ra ts'oqui, pe xun ho 'bu gui hyεju gui 'yεmhbu bu yatho. Nguetho man'da xun ho 'bu dan 'datho ni guahu o gue dan 'datho ni 'yεhu 'bu gá mba bu ja ra te mazai, xinda gue'bu di yoho ni 'yε o gue di yoho ni gua ne gui mba bu ja ra sibi njam'bu da huεt'i. ⁹ Ne ngutho 'bu gui εmhbu gue'a n'da ni dāhu di 'bεp'ahu gui 'yøthu ra ts'oqui, pe xun ho 'bu gui hyahmbu gui 'yεmhbu bu yatho. Nguetho man'da xun ho 'bu dan 'datho ni dāhu 'bu gui cuthu bu ja ra te mazai xinda gue'bu di yoho ni dāhu ne gui mba bu ja ra sibi njam'bu da huεt'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'uti nanguε ra dε'yo bim 'bedi

10 —Dami jamansuhu a gui øthu. Hin gui 'yøthu tengu'bu nte di muui u zicue, nguetho dí xi ah nu yám 'behni Oja di jamansu u, ne zai i 'buru ja rá hmi ma Ta bu mahεtsi u yám 'behni. ¹¹ Nguetho nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bá εcä ngue ga nyanba yú te u xøm 'bedi nanguε yu ts'oqui, bi 'yεn'a ra Jesús.

12-13 —'Be'a guím bεmhbu bi 'yøt'a n'da ran 'yohu ngue mí si n'da ciento yú dε'yo. Ne bim 'be a n'da. Ha him bi hyon'a bim 'bedi. Pε bi zopu u goho 'däte ma 'dε'ma guto bu mi sapaxi u, bi mba bi

hyon'a bim 'bēdi. Ne nu'b_u mi dīni, man'da bin johya nangu'e'a, xinda gue'ᵂ mi'da ngue him bim 'bēdi. ¹⁴In jab_u ma Tah_u bí'b_up_u mahęts'i, in ndepe xinga n'da dim 'bēdi, madague'a hin te di muui b_u na hnu, bi 'yęn'a ra Jesús.

N'da ran hocpi nangu'e y_u 'yęc'yęi

¹⁵ Ne man'da ram hma bi man ra Jesús, bi 'yęngähe:

—Nu'b_u n'da ni cuh_u b_u ja ram peti, 'b_u hinga gue'a da 'yøt'e e, gui xi 'b_u guí 'b_usɛui, janangu'e'a da bādi hingui ho a bi 'yøt'e e, bi 'yęngähe ra Jesús. Ne nu'b_u bi 'yømanho a gui xifi, ya gá taha gá hocpa rá mb_ui a ni cu. ¹⁶ Pe nu'b_u hingui ɛrpa ra güenda a gá xifi, gui six man'da o gue mí yoho y_u cu din testigo nangu'e'a guí mammi. ¹⁷ Pe nu'b_u guexta'a him bi 'y_urpathoho ra güenda a guí mammi mahøn'a, gui mam b_u ja ram peti b_uya. Ne nu'b_u him bi 'y_urpa ra güenda a 'bɛ'a gá xihmb_u b_u, pęgue gui 'yøth_u tengu'b_u hin ni cuh_u a b_uya, bi 'yęngähe ra Jesús.

¹⁸ —Majuani dí xi ah_u, nu 'bɛ'a guí ɛmh_ub_u hingui ho ua ja ra ximhäi, nɛp_u mahęts'i i t'ęmbi hingui ho a. Ne ngutho a guí ɛmf_u x_un ho, nɛp_u mahęts'i i t'ęmbi x_un ho a, bi 'yęngähe ra Jesús.

¹⁹ —Ne nu'b_u guí yohmi 'b_u n'dat'a guím bęm_umi 'b_u ja a guí ähui ma Tah_u 'b_up_u mahęts'i, nu'a di 'da aui a gá 'yähui. ²⁰ Nguetho nu'b_u dim peti nangu'e ma thuhugä 'da, madague'b_u yoho o gue hyu, pęgue dí 'bä i nde b_u, bi 'yęn'a ra Jesús.

²¹ Ne bi 'yän'na ra Pedro:

—Gra Hmu, xi'b_u ja 'bɛ'a da 'yɔrca n'da ra ja'i, hangu y_u nidi ga punbi. Ha xɔt'a yoto nidi, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²² Bi dɔ̄ a ra Jesús:

—Hinga hɔnt'i yoto nidi, pɛ nde'b_u thocpa tho gui punbah_u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti a him bi punba rá mimbɛfiui

²³ —Janangue'a dí xi ah_u, nu'a nán ts'ut'abi Oja, i ɔt'e tengu bi 'yɔt'a n'da ra ts'ut'abi 'b_u mi 'yɔrpa ra güenda hangu in dupate y_um fäts'ih_u. ²⁴ Nɛ nu'b_u mi nu rá sɔcuɔ̄, 'bɛxgue bi manda ba ts'i a n'da ngue min dupate y_u millone thoho. ²⁵ Pɛ nu'a ra ja'i, hin'y_u 'bɛ'a mi ja ngue xtán zä xtán gut'a min dupate. Nɛ nu ra ts'ut'abi b_uya, mi nde xtá mbä a, nɛ yá t'uhni, nɛ rá xisu mí 'b_upa ja rá ngu, nɛ 'bɛ'a gä mi pɛ'ts'i, ngue da gut'a ndupate. ²⁶ Nɛ nu'a ran 'yoh_u b_uya bin danyahmu nɛ nts'edi bi 'yäp ra mate a rá hmu: “Gra hmu, tɔcpi ts'ɛ, jante tho ga jut'i i.” ²⁷ Nu rá hmu b_uya bi huɛc'a, nɛ bi punba a rán dupate nɛ bi thøh p_uya. ²⁸ Pɛ nu'b_u mi nɛxp_u, bin c'at'ui n'da rá mimbɛfiui xí hmit'i ts'ɛ ra mbeti. Nu'a xí mba ma thøgue b_uya, 'bɛxgue bim bɛnt'ate, bi bɛndba rá 'yuga a bin c'at'ui, nɛ bi 'yɛmbi: “Curca a ma mbeti gui tuc ya,” bi 'yɛmbi. ²⁹ Nɛ nu'a rá mimbɛfiui b_uya bin danyahmu nɛ nts'edi bi 'yäp rá mate, bi 'yɛmbi: “Tɔcpi ts'ɛ, jante tho ga jut'i i,” bi 'yɛmbi. ³⁰ Pɛ nu'a xí mba ma punbi him bi dɔ'mi, bi got'a fädi, ɛmbi din ofädi jague'b_u da gut'a in dupate. ³¹ Nɛ nu yá mimbɛfiui b_uya ɛmme bi bɛndumb_u 'bɛ'a bi 'yɔt'a xí mba ma punbi, nɛ bi mba bi xi a rá hmu 'bɛ'a bi 'yɔt'a. ³² Nu yá hmu b_uya bi manda bá ts'i a ran 'yoh_u mahøn'a nɛ bi 'yɛmbi:

“Gra ts'om'bäi, nugä dá pun'ni i 'b_u gmí 'yác ra mate, madague'a x_un ngu guí tuqui. ³³ Nde'b_u nε'e xquí huεc'a ni mimbεfiui,” bi 'yεn'a rá hmu. ³⁴ ξmmε bin cuε a rá hmu, bi manda da jot'i gue'b_u go bi gut'a gätho y_u millone min dupatesε, bi 'yεn'a ra Jesús, 'b_u mi man a ran t'uti.

³⁵ Din jab_u da 'yøt'ah_u ma Tah_u 'b_up_u mahεts'i 'b_u hin gui punbah_u ni mija'ih_u ngue gätho ni mb_uih_u, bi 'yεngähe ra Jesús.

19

Man'da ram hma nangué ran hyεgui

¹ Nε nu'b_u mi gua'a man ra Jesús, bi bøm b_u Galilea, bi hyax ra 'yu ni mba b_u ra xεqui Judea, 'danguadi ra dαthe Jordán. ² Nε x_un ngu y_u ja'i bi dεnthoho nε bi hoqui x_un ngu y_u hyεnni.

³ Nε nub_uya, bi zøm b_u'da ma ngurpihe ngue y_u fariseo, b_u mi 'bäh ra Jesús. Mí honi 'bε'a dí ya_upi, nε bi 'yεmbi:

—Ha sä da hyεh rá xisu n'da 'b_u madí ts'αtho 'bε'a da 'yøt'e, bi 'yεn'α.

⁴ Nu ra Jesús bi dαti:

—Ha hin gá nuh_u b_u ja rá_m hman Oja, ngue'b_u rá mb_udi thoho ra ximhäi bi zän Oja n'da ran 'yoh_u nε n'da rá xisu. ⁵ Nε i mam b_u: “Nu n'da ran 'yoh_u him man da dεn'na rá ta o rá mbe 'b_u dim 'b_uhmi rá xisu, pε dim 'b_uhmi da gohi tengu'b_u n'dan ja'itho,” i εm b_u ja rá_m hma Oja. ⁶ Janangué'a nu'b_u n'da ran 'yoh_u i 'b_uhmi rá xisu, pε hingui yonja'i b_u na hnu, n'datho. Nε nu'a bi zän Oja, dim 'b_ui tengu'b_u n'dan ja'itho, pε hin njon da bεni din hyεgui, bi 'yεn'a ra Jesús, bi t'εmp'α y_u fariseo.

7 —Hanja gní 'yɛnje, nɛ nu ra Moisés bi ma da t'ɔt'a n'da rá sɔcuɔ ran xuni 'bɯ da hyeh rá xisu n'da ran 'yohɯ, bi 'yɛn'ɯ yɯ fariseo.

8 Xø bi 'yɛn'a ra Jesús bɯya:

—Gue'a bi 'yo't'a ra Moisés, nguetho ɛmmɛ xɯm mɛ ni mbɯihɯ. Pɛ nu'bɯ rá mbɯdi ra ximhái him mín jabɯ. 9 Nɛ dí xi ahɯ, nu'bɯ n'da ran 'yohɯ bi hyeh rá xisu nɛ him mi 'yomt'ɛni a rá xisu, pɛ nu'bɯ bin thət'ui man'da ra xisu a ran 'yohɯ, ya i 'yomt'ɛni a bɯya. Nɛ nguetho 'bɯ n'da ran 'yohɯ din thət'ui n'da ra xisu bi thegui, nɛ a ra 'yomt'ɛni a bɯya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

10 Nɛ nubɯya, dá ɛmbähe ra Jesús:

—Nu'bɯ hingui sä da hyeh rá xisu n'da, man'da xun ho 'bɯ hin din thət'a n'da 'bɯ.

11 Ra Jesús bi 'yɛna:

—Pɛ hinga gätho da zä din jabɯ, pɛ hɔnt'ɯ bi zän Ojɔ din jabɯ. 12 Nguetho i 'bɯ i 'da ngue him bim 'bɯh rá xisu nguetho yɯ mbɛdi gue'bɯ go mim 'bɯi. Nɛ nu'ɯ mi'da yɯn 'yohɯ him bim 'bɯh yú xisu nguetho bi mbocpa ɯ yú hmu. Nɛ nu'ɯ mi'da, yú pähä zɛhɛ him bim 'bɯh rá xisu nguetho gue'a í ts'änni ngue hin dim 'bɯh rá xisu, ngue nte di hɛni nangue rá 'bɛfi Ojɔ mahɛts'i da 'yɔt'e. Nu'a to'o da bɛn'na ram hma na, gue'a da bɔ a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yäp rán jɔpi Ojɔ nangue'ɯ yɯ t'ɯhni

13 Nɛ nubɯya bá ts'inba 'da yɯ t'ɯhni bɯ mi 'bɯh ra Jesús, ngue'a mi hndepe da dospa yú yɔ yɯ t'ɯhni, nɛ da 'yäp rán jɔpi Ojɔ nangue ɯ yɯ t'ɯhni. Nugähe bɯya, dá hecpähe ɯ yú ta ɯ yɯ t'ɯhni ngue hin da thopɯ 'bä a ra Jesús. 14 Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛnje:

—O guí hecpah_u y_u t'uhni ngue him ba thocua, pɛ dami jaf_u ba thocua, nguetho nu'ʉ to'o di manda rá ts'ɛdi Oja, tengu'b_u y_u t'uhni ʉ, bi 'yɛna.

15 Nɛ bi dospa yá yá y_u t'uhni b_uya nɛ bi 'yáp rá mfäts'i Oja. Nɛ nu'b_u mi jua a bi 'yøt'a ra Jesús, dá pøngähe b_u b_uya.

N'da ra mɛmbɛti bi nyqui ra Jesús

16 Nɛ man'da ra ts'unt'ʉ bi mba b_u 'bä a ra Jesús nɛ bi 'yɛna:

—Hoga xänbate i, 'bɛ'a nin ho da zä ga øt'ä ngue ga tɪngä ra te, bi 'yɛna.

17 Ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ha guím bɛni 'bɛ'a guí ma ngue guí ɛngui x_un hogui, nguetho hønt'a x_un ho a Oja. Pɛ nu'b_u guín nde gui tɪn ra te, dami ja'ts'ʉ y_un t'ɛdi.

18 —Nda'a nín t'ɛdi, bi 'yɛn'a ra ts'unt'ʉ.

19 Bi dā'a ra Jesús:

—O guí haɥpa rá te ni mija'iuí, o guí 'yomt'ɛni, nɛ o guím pɛ, nɛ o guí man y_u fɛhni, nɛ gui numansu ni ta nɛ ni mbe, nɛ gui huɛɥ ni mija'iuí tengu'b_u da guesɛ i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

20 —Gätho ʉ xtá ja'ts'i gue'b_u go mán t'uhni, 'bɛ'a man'da di 'bɛdi ga øt'e, bi 'yɛn'a ra ts'unt'ʉ.

21 Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'b_u guí nde gui tɪn ra te, ní mba bá pä 'bɛ'a gätho i ja i, nɛ gui darpa y_u hyoya a rá muui 'bɛ'a gätho gá pä, nɛ din ja'a man'da di muui b_u mahɛts'i b_uya, nɛ nub_uya ba ɛhɛ gui tengui.

22 Pɛ nu ra ts'unt'ʉ 'b_u mí 'yø a bi xifi, ɛmmɛ bi du rá mb_ui, nguetho ɛmmɛ x_un ngu 'bɛ'a gä mi ja, nɛ bi mbeng thoho b_uya.

23 Nɛ nu a ra Jesús b_uya:

—Majuani dí xi ah_u, bi 'y_ena, x_un h_ei da y_urpu di manda rá ts'edi Oja n'da ra m_embeti. ²⁴ Dami 'y_ohmb_u mah_on'a. Man'da hingui h_ei da y_ut'a ra camello b_u ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'a n'da ra m_embeti da y_urpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'y_enje.

²⁵ Ne dá hyonya thohohe 'b_u má øhmbe bi ma ra Jesús. “To'o maha da zä din ya_{ni},” dán 'y_em zeh_ehe b_uya.

²⁶ Bi hyercähe ra Jesús ne bi 'y_enje:

—Hin da zä da 'y_ozeh_e y_u ja'i, p_e nu'a Oja hingui h_emp'a da 'y_orpa _u y_u ja'i.

²⁷ Nu ra Pedro b_uya bi 'y_emp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, nugähe dá socähe gätho 'b_e'a mí p_ets'ähe ne dá ten'nahe, 'b_e'a maha ga t_imhbe ya.

²⁸ Ra Jesús b_uya bi 'y_enje:

—Majuani dí xi ah_u, 'b_u bin ja ma'da'yo mah_ets'i ne ma'da'yo ra ximhäi, din ja ma ts'edi mixte, ga hup_u ja ma m_exa ga øt' ran ts'ut'abi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Ne ah_u guí 'd_e'mayoho ah_u, 'darb_u ga huhmb_u, ga comhb_u ma ts'edigä, ne'ah_u ga ja_unbah_u ma mi israelh_u dy_u judío_h, bi 'y_engähe ra Jesús.

²⁹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'y_ena:

—Nu'a to'o bi zoh rá ngu, o gue rán 'yoh_u o gue rán ju, o gue rá ta o gue rá mbe, o gue rá xisu o gue yá t'ahni bi zogui ngue bi dengui, o gue rá hu_uhi, da d_aha man'da x_un ngu xinda guet'a n'da ciento nidi, ne a ra te mazai da hy_uni, bi 'y_engähe ra Jesús. ³⁰ Pegue nu'_u im b_eni i 'b_et'o dim 'b_ejua _u. P_e nu'_u t'_embi i 'b_ejua, dim 'b_et'o _u, bi 'y_engähe ra Jesús.

20

N'da ran t'uti bi 'yøt'a n'da ra mε'befi

¹ Nε man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yεna:

—Nu'b_u bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, din ja tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yoh_u mí ja ra dāhuāhi. Midi 'yonba y_u mbefi 'b_u xudi thoho. ² Nε 'bex bi xifi hangu da gu't'i, nε bi mba b_u ja rá huāhi _u b_uya. ³ Nu'b_u mbe g_uto xudi, xø i 'yo b_u hnini a ra mε'befi mahøn'a, nε bi nu 'da y_un 'yoh_u mi 'yotho b_u nε bi mben b_u ja rá huāhi. ⁴ “Ní mbähä, gam p_uhmb_u, ga jut'ah_u hangu dí nde ah_u gui t_uhmb_u,” bi 'yεmbi. Nε bi mba _u b_uya. ⁵ Nε nu'b_u mi hyuxyadi, xø 'yo b_u ja ra hnini mahøn'a ra mε'befi nε bi mbenh mi'da b_u rá huāhi. Nε'b_u mi zøn'a hyu nde, xø bi mbenh mi'da. ⁶ Nε'b_u mi zøn a c_ut'a nde, xø 'yo b_u mahøn'a nε bi nu b_u mi'da y_u ja'i: “Hanja ngue xcán dethoh_u,” bi 'yεmbi. ⁷ “Nguetho njon bi xije ra ' bεfi,” bi 'yεn'ε. Nε bi 'yεmp'ε: “Ní mbähä b_u ja ma 'bεfigä gam p_uhmb_u b_u, ga jut'ah_u hangu dín ndegä ga jut'ah_u,” bi 'yεmbi. ⁸ Nu'b_u min de b_uya nu ra mε'befi bi xi a rá ng_urpa mbefi: “Dami zon'd_u y_u mbefi, m'bet'o gui jut'ε m'bejua bi zøni,” bi 'yεmp'a. ⁹ Nε nu'b_u mi mba nju't'i _u xi zøm b_u ja ra huāhi 'b_u c_ut'a nde, bin ju't'i tengu'b_u gä ra pa xtím pεfi. ¹⁰ Nε nu'b_u min ju't'ε bi mb_umxudi ra 'bεfi, bi bεni ngue man'da xtán dāha x_un ho xinda gue'ε n'da ora tho bim pεfi. Pεgue 'da'angu bi dāha. ¹¹ Janangue'a bin cue _u 'da ¹² nε bi 'yεmp'a ra mε'befi: “Hanja ngue 'da angu gá jurcahe _u m'bejua bi zøhø, nε ts'utho bim pε _u. Pε nugähe, gätho ra pa dām p_uhmb_u, madague'a x_um pa ra hyadi,” bi 'yεmbi. ¹³ Pε bi d_uti, bi 'yεmp'a n'da mí 'bäp_u: “Xi'e n'yø, nte man ts'o dá øt'e e.

Ha hinga gue'a dá xi i dá jut'i i. ¹⁴ Dami hyan'a nin zäbi, ní mba. Nugä, i ja ma pähä 'da angu ga jut'ah_u u rán zεgui bi zøhø. ¹⁵ Ha hin'y_u man t'εdi ga øt'ä a dín nde ga øt'ä nangu ma mbεti, uague guí sεya nguetho dá ørpa ran hocja' i n'da," bi 'yεn'a ra mε'befi b_uya, bi 'yεn'a ra Jesús 'b_u mi man a ran t'uti. ¹⁶ Nε ngub_u din ja 'b_u bin ts'ut'abi Oja. Nu'_u m'bejua dim 'bet'o _u, nε nu'_u 'bet'o dim 'bejua _u. X_un ngu bi zonhd Oja, pε hinga gätho bi huahni, bi 'yεngähe ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a ngue da du nε da dαmbεni ra Jesús

¹⁷ Nε nu'b_u mi ts'utho ga sømhbe b_u Jerusalén, dí 'yohe b_u ja ra nguani. Nε bi g_ugähe b_u ma'ueni ts'_u a ra Jesús, dí 'de'mayohohe, nε bi 'yεnje:

¹⁸ —Nuya ga mbähä b_u Jerusalén. Nu'b_u dá sømhbb_u b_u, da mba ma dägä b_u 'b_uh y_u hmumbäjä nε y_u xänbate nija, ngue da hyogä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁹ Nε di dägä b_u 'b_u _u him ma mijudíoh_u, nε din thengui nε da thεxcä nε di cuarcä b_u ja ra za, ga tu b_u, nε da t'ägüi. Pε nu'b_u ná hyupa ga thαmbεnigä, bi 'yεngähe ra Jesús.

Rá mbe ra Jacobo nε ra Xuua bi 'yöp rá mate ra Jesús nangu yá ts'unt'_u

²⁰ Nε nu'a rá mbe ra Jacobo nε ra Xuua, ngue yá ts'unt'_u ra Zebedeo _u, bin danyahmu b_u ja a rá gua ra Jesús, in nde 'be'a da 'yäpi. ²¹ Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—'Be'a guí nde ga øt'e e, bi 'yεmbi.

—Dami 'yørca ra mate ngue nu'b_u guí 'yøt' ran ts'ut'abi, 'da xtí hyut'_u ma t'uhni, bi 'yεn'a ra xisu.

22 Bi dą a ra Jesús:

—Pε hin guí pąđi 'bε'a nam bøn'a gá 'yăqui.

Nε bi 'yăn'na ra Jacobo nε ra Xuua:

—Ha guí ξna nε'aui gui hyăt'ui gui nuui ran ɯnbi tengu gan nugă, bi 'yξn'a ra Jesús.

Nε bi dą ɯ bɯya:

—Hąha, ga hăt'be.

23 —Majuąni maha, nε'aui gui nuui ran ɯnbi tengu gan nugă, pε hingui să ga 'da'a ran t'ęđi guí ähmi. Pε gue'a ma Ta di un răn t'ęđi to'o in ndepe 'da xtí hyutho 'bɯ dán ts'ut'abigă, bi 'yξn'a ra Jesús.

24 Nε nugăhe dí 'det'agăhe bɯya dán cue 'bɯ má øhmbe a 'bε'a bi man ɯ yoho. 25 Nε gă bi zongahe ra Jesús dí 'dε'mayohohe, nε bi 'yξnje:

—Nu'ɯ yɯ ts'ut'abi ua ja ra ximhäi i øt' yú 'yęhe to'o gătho di manda, nε tengu'bɯ maguesε yú ts'edi ɯ. 26 Pε nu'ahɯ hinga gue'a gui 'yøthɯ a. Pεgue gan 'yęhe thohohɯ nangue ɯ mi'da 'bɯ guí nde din ja ni ts'ediɯ. 27-28 Nε nu'ahɯ 'bɯ guín nde gam 'bet'ohɯ, gui 'yøthɯ ngue hin'yɯ ni ts'ediɯ nε gan 'yęhe thohohɯ, tengu thohogă ngue dán ja'igă ua ja ra ximhäi, him bá ξcă dam hmugă, pε bá ξcă dan 'yęhegă nε ga dă ma te gan yąnba yú te yɯ ja'i, bi 'yξnje ra Jesús.

Yoho yɯ xădă bi hoc'a ra Jesús

29 Nε nu'bɯ xø má nexhe bɯ ra hnini Jericó, xɯn ngu yɯ ja'i bi dɛntho na ra Jesús. 30 Nε mí hupɯ yoho yɯ xădă bɯ ja ra nden'yu. Nu'bɯ mí 'yøde mba bɯ ra Jesús, bi mbafi:

—Grá Hmu, rām bom'beto i ra David, dami huęgă'be, bi 'yξn'ɯ yɯ xădă.

³¹ Ne nu yu ja'i min 'yohu ra Jesús bi hεcpa u yu xädä. Pe man'da bi mba u, bi 'yεm mahøn'a:

—Grá Hmu, rám bom'βeto i ra David, dami huεgä'be, bi 'yεn'u.

³² Nu ra Jesús buya 'bu mí 'yø a man u yu xädä, bi 'yänni:

—'Be'a guín nde ga øt'au, bi 'yεmp'u.

³³ Nu'u bi ðati:

—Grá Hmu, xoga ma dä'be, bi 'yεn'u.

³⁴ εmme bi huεc'a ra Jesús u, bi därpa thoho yá dä, 'bex bi xoh yá dä ne bi ðen'na ra Jesús buya.

21

Yu ja'i bi 'yεspa a ra Jesús 'bu mí yurpu Jerusalén

¹ Ne bi zøm bu ja ra ndehnini Betfagé, nubu ja ra nyuni Olivos, ne him ma yabu ra hnini Jerusalén. Nu ra Jesús buya bi mben'ndu yoho ma mixädihe,

² ne bi 'yεmbi:

—Ní mbe nu ja ra t'ahnini, guehnu gua tımmi n'da ra buru in 'youi rá bási. Bá xocui, ne bá siui ua u.

³ Nu'bu da t'εn'au 'be'a gui jahui, “Nu'a ra hmu da hyon'i ts'u ne 'bexgue ba sin'a thoho'be,” gui 'yεm thohoui, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴ Ne guehna bi man ra pøngahya maya'bu ngue din ja 'bu mi 'yεna:

⁵ Gui 'yεmfu yu mεngu bu Jerusalén:

“Dami nuhu ya ba εcua ni hmuts'ut'abihu, ne hin din 'yεts'i, ba hyux'a n'da zi buru thoho bán 'youi rá bási,” gui 'yεmfu, bi 'yεn'a ra pøngahya maya'bu.

⁶ Nu ma mixädihe buya bi mba ne bi 'yøt'a bi xih ra Jesús. ⁷ Ne bá si ra buru ne'a rá bási, ne bi gαspa

yá coto ne bi hyux'a ra Jesús baya. ⁸ Ne nu yu ja'i emme xun ngu u bi denni ne bi mbøh yá coto bu ja ra 'yu ne yá pahni, ne yá paxi yu za bi mbøcpa bu ngue da thopu ra Jesús. Ne bi 'yεt'inde ra Jesús. ⁹ Ne nu'u i 'bet'o ne'u bim 'bejua bi mbuh na thuhu baya, bi 'yεna:

—Mixte tho ho rá ts'edi rá m bom'beto ra David. Ne xun ngu rán japi in 'youi, nguetho bá xhe nangué rá thuhu Oja, ra Hmu. Mixte tho ho Oja mahεts'i, bi 'yεn'u yu ja'i bu ní mba.

¹⁰ Ne nu'bu bi yurpu Jerusalén ra Jesús, gátho mi 'burpu ja ra hnini bi hyonya tho ho, ne bi 'yán'ndu mín 'yohu ra Jesús:

—To'o nín 'yohu na, bi 'yεn'u.

¹¹ —Guehna ra pøngahya, ra Jesús, ra mengu Nazaret bu ra häi Galilea, bi 'yεn'u bi t'änni.

Bi hyøn a thi u mim pä bu ja ra nijä ra Jesús

¹² Ne nu'bu mi zøm bu Jerusalén a ra Jesús bi yurpu ja rá dänija Oja, bi hyøn a thi gátho u mim pä bu ne'u mín täi bu. Ne bi ndønpa yá mexa u midí päh yu mbeti, ne bi bantpa yán thuts'i u mi pä yu ts'aha, ne bi 'yεmp'u:

¹³ “I thø a ma ngu ngue da mba nthandegä bu,” i εn Oja, i εm bu ja rá m hma. Pe nu'ahu gá 'yørpadahu tengu'bu ra hyädo gueru nín 'yän'u yu bε, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹⁴ Ne nu'bu mí 'burpu ja ra dänija, xø bi zøm bu mi'da yu xädä, ne'u mi dogua. Nu ra Jesús bi hoc'u baya. ¹⁵ Pe nu yu hmumbäjä ne yu xänbate nijä him bi numanho yán t'øt'e bi 'yøt'a ra Jesús bu. Ne bin cue 'bu mí 'yø a bi man'u yu t'uhni 'bu mí

'yɛna: “Majapi rám bom'bɛto ra David,” bi t'ɛmp'a ra Jesús:

16 —Ha hin guí ø'a 'bɛ'a man yu t'uhni ngue i ɛ'ts'i i, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

—Dí øcä a i man'ɸ, bi 'yɛn'a. Pɛ xi ahɸ ha hin guím bɛmhɸ a i mam bu ja rám hma Ojɔ ngue i ɛna:

Gá japi bi bømanho a i man

ɸ yu t'uhni 'bɸ i ɛ'ts'i i,

bi t'ɛmp'a Ojɔ 'bɸ mi t'ɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

17 Nɛ bi zotpu ɸ yu hmumbäjä nɛ yu xänbate, dá mbäcähe a ra Jesús, bán oxähe bu ja ra hnini Betania.

Ra Jesús bi japi da 'yot'a n'da ra za

18 Nɛ nu'bu mí hyax buya, xø dá pengähe a ra Jesús bu Jerusalén. Nɛ bin tumanthuhu bu 'yu.

19 Nɛ bi nu n'da ra za bu ja ra nden'yu, bi mba ɛna da dɸcpa n'da rán dät'ä. Pɛ hønt'ɸ yú paxi mi ja. Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nuya, njam'bu din zuh nin dät'ä ya.

Nɛ 'bɛngue bi 'yot'a ra za buya.

20 Nu'bu mán nuhe bi 'yot'a ra za, dá hyonya thohohe nɛ dá änhde ra Jesús:

—Hanja í 'yot'a n'dihi ra za, dá ɛmfɛ.

21 Bi dɔ'a ra Jesús:

—Majuɔni dí xi ahɸ, nu'bu gui 'yɛc'yɛigahɸ xun ho, nɛ n'dat'a guim bɛmhɸ a rá ts'edi Ojɔ, hinga hønt'a dá øt'ä sä gui 'yøthɸ, pɛ sä gui 'yøthɸ man'da xun ɸɛi. Sä gui xihmbɸ nɸ ra t'øhø: “Dami 'uegue guin hyøzɛhɛ bu ja ra dejä,” gui 'yɛmfɸ, nɛ da 'ueh puya. 22 Nɛ nu Ojɔ di 'da ahɸ 'bɛ'a gä gui äfɸ 'bu n'dat'a guím bɛmhɸ a rá ts'edi Ojɔ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Bi t'än'na ra Jesús to'o bi un rán t'ɛdi

²³ Nε nu'bɥ má sɔmhbe bɥ Jerusalén, xɔ bin xänbate bɥ ja ra dɔnija a ra Jesús. Nε xɔ bi mba bɥ yɥ hmumbäjä nε mi'da ma ngɥrpihe, nε bi 'yän mahø'n'a:

—Hanja gní 'yøt'a njabɥ. To'o bi 'da'a nin t'ɛdi, bi 'yɛn'ɥ.

²⁴⁻²⁵ Bi 'yɛn'a ra Jesús bɥya:

—Nεcä ga än'nahɥ to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua ngue bi 'yøt' ran xixyɔ. Hague Ojä uague yɥ jä'i. Nu'bɥ gui xijɥ, nεcä ga xi ahɥ to'o bi 'dacä man t'ɛdi bɥya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nε bin 'yɛmzɛhɛ ɥ yɥ hmumbäjä nε yɥ xänbate nija:

—“Bε'a gue ga xihmbɥ, nguetho nu'bɥ ga ɛmfɥ, “Ojä bi un rán t'ɛdi a ra Xuua,” nε da 'yɛna: “Hanja hin gá 'yɛc'yɛihɥ thɔ.” ²⁶ Nε nu'bɥ ga ɛmfɥ, “yɥ jä'i thoho bi un rán t'ɛdi ra Xuua,” pɛ da zɥjɥ yɥ jä'i 'bɥ, nguetho im bɛn ɥ ngue rá pøngahyɔ Ojä a ra Xuua, bin 'yɛmzɛhɛ ɥ.

²⁷ Janangue'a bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Hin dí pɔhmbe, bi 'yɛntho ɥ.

Nu ra Jesús bɥya bi 'yɛna:

—Xinga guecä ga xi ahɥ to'o bi 'dacä man t'ɛdi ga øt'ä a dí øt'ä, bi t'ɛmp'ɥ.

Ran t'uti a yoho yɥ ts'unt'ɥ bi sih ra 'bɛfi

²⁸ Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu n'da ran 'yohɥ mí 'bɥ i yoho yú ts'unt'ɥ. Nε bi 'yɛmp'a n'da rá ts'unt'ɥ: “Ní mba bɥ huɔhi, bám pɛfi,” bi 'yɛmbi. ²⁹ Nε bi dɔ'a rá ts'unt'ɥ: “Hin'na, hin ga mba,” bi 'yɛntho. Pɛ m'bejua bin 'yomfɛni ts'ɥ nε bi mba bim pɛfi. ³⁰ Nε'a man'da rá ts'unt'ɥ bi

xifi da mba mahø'n'a. “Haha, ga mba,” bi 'yɛna. Pɛ him bi mba, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³¹ Nɛ xø bi 'yän'ndu yu xänbate nija:

—Nuya, dami xiqui nangue ran t'uti dá xi ahɯ, nda'a ní ts'unt'ɯ ngue njuan̄tho bi 'yøt'a rá pähä rá ta, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu'ɯ bi dɔti:

—Masque nu'a ra ts'unt'ɯ him mi nde da mba 'bɯ ra mbɛdi, gue'a njuan̄tho bi 'yøt'a rá pähä rá ta, bi 'yɛn'ɯ.

Nɛ nubɯya bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Guehma majuan̄ni dí xi ahɯ, nu yu ziyate hyaçahäi nɛ yu xisu 'yomt'ɛni, man'da da yurpu di manda rá ts'edi Oja, pɛ nu ahɯ hin gui cutɯ bɯ. ³² Nguetho nu'bɯ mi xi'ahɯ a ra Xuua Nxixya, bi xän'nahɯ a ra 'yu xɯn ho, nɛ nu ahɯ hin gá 'yɛc'yɛihɯ. Pɛ nu yu hyaçahäi nɛ yu xisu i 'yomt'ɛni, man'da go bi 'yɛc'yɛi ɯ nɛ bi päh yú mbɛi. Nɛ nu'bɯ gmí nuhɯ ɯ, nɛ guexta'a hin gá nde gá päh ni mbɛihɯ, bi t'ɛmp'ɯ yu hmumbäjä nɛ yu xänbate nija.

Rán t'uti yu ts'om'bäi mbɛfi

³³ Nɛ bi 'yɛm mahø'n'a ra Jesús:

—'Yøhmbɯ ts'ɯ man'da ran t'uti ga xi ahɯ. Mí 'bɯ a n'da ran 'yohɯ mi ja rán uandät'ä, nɛ bi føt'e, nɛ bi hyø a n'da ra ngu guepu da thɛmp' yu guindät'ä. Nɛ bi mbä'ma n'da ra jado xɯn hɛts'i, da ndex'ɯ da nu rá häi.

Nɛ nubɯya bi hmit yú häi ɯ 'da yu mbɛfi, nɛ bi nde bi mba n'danni a ran 'yohɯ bɯya. ³⁴ Nɛ nu'bɯ mi ts'utho din ja yuñ dät'ä, bá pɛhn'i 'da yú 'yɛhɛ da duspa ɯ yün dät'ä, nguetho gue'a án yəhɯ a,

ngue di un'ni ts'ɥ 'bɛ'a da bɔm bɥ. ³⁵ Pɛ nu'ɥ yɥ mbɛfi bi bɛnt'ɥ yám 'bɛhni a ra hmu. Nu'a n'da bi mbɛmthoho. Nu'a man'da bi hyotho. Nɛ nu'a man'da, bi hyɔta dotho a. ³⁶ Nɛ xɔ mahɔn'a, bá pɛhn mi'da xɥn ngu yú 'yɛhɛ ngue xtan duspa yán dät'ä a rá mbɛti ran uandät'ä. Pɛ nu'ɥ yɥ mbɛfi xɔ bi bɛnt mahɔn'a 'bɥ mí zɔpɥ ɥ, nɛ 'da'angu bi t'ɔrpe tengu bi t'ɔrpa ɥ mbɛdi bi zɔpɥ.

³⁷ Nɛ nubɥya bá pɛn'na rá ts'ɥnt'ɥ zɛhɛ a rá mbɛti ra huahi. Bi bɛni: “Masque da numansu na ma ts'ɥnt'ɥ.” ³⁸ Pɛ nu'bɥ mí nu ba ɛpɥ rá ts'ɥnt'ɥ, nu yɥ mbɛfi xɔ bi bɛn'ɥ: “Nuna, rá ts'ɥnt'ɥ zɛhɛ, da gohmi ra häi na 'bɥ bi du rá ta. Pɛ mbähä ga hohɥ, janangue ga cosɛhɥ ra häi bɥya.” ³⁹ Nɛ bi bɛnt bɥya, bi zixpɥ ma'ueni nɛ bi hyo, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁰ Nu ra Jesús bi 'yän'ndɥ mí 'bäpɥ:

—Xi'bɥ da mbase na ra hmu, 'bɛ'a da jap'ɥ yú mbɛfi 'bɥ, bi 'yɛmp'ɥ.

⁴¹ Bi dɔ ɥ bɥya:

—Masque da hyo ɥ yú mbɛfi, nguetho ɛmmɛ yɥ ts'om'bäi ɥ, nɛ nu rá häi bɥya di hmit'ɥ í pɔdi da gu't'a ra renta 'bɥ bi zɔn ra pa da gu't'i, bi 'yɛn'ɥ.

⁴² Nɛ xɔ bi 'yɛm bɥya:

—Ha njam'bɥ gá nuhɥ bɥ ja rá m hma Ojɔ a ram hma i ɛna:

Nu'a ra do bi bɥnt'ɥ yɥ gɔdo 'bɥ mi hyøh ra ngu, gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yɥ guangu.

Gue'a bi zän Ojɔ a,

nɛ gui hyonya thohohɥ,

i ɛm bɥ rá m hma Ojɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nε gue'a i mam b_u nangue a rá Thahni Oj_a ngue ra Cristo. ⁴³ Janangue'a dí xi ah_u, Oj_a him bi numanho a gá 'yøth_u nε da th_un'nah_u a ra 'bεfi b_u di manda rá ts'edi Oj_a, din t'un'd_u mi'da ngue da 'yøt'manho a ra 'bεfi gmí øth_u. ⁴⁴ Nε nu'a ra do bi mba ma b_unt'i, tengu'b_u n'da ra x_indo i ti b_u ja ra 'yu. Nε hønt'a go to'o da d_ung b_u ja ra do, din t_uni, nε hønt'a go to'o da zε'ma ra do, 'bexgue da 'yεt'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu'b_u mi 'yø'a bi man a ra Jesús, bi b_u u y_u fariseo nε y_u hmumbäjä, gue guesε u bi 'yøt' u bi sifi. ⁴⁶ Nε mí nde 'bexgue xtám b_unt'a ra Jesús, pε him bi b_unt'i, nguetho mi su u y_u jä'i, ngue mi εn' u, rá pøngahy_a Oj_a a ra Jesús.

22

N'da ran t'uti ngue ran thqti

¹ Nε xø bi thoqui bi xänba y_u jä'i nangue y_un t'uti thoho bi man a ra Jesús, nε bi 'yεmp' u:

² —Nu'a ní manda rá ts'edi Oj_a, i t'øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi. Nu'a ra ts'ut'abi bi zän'na n'da ra ngo 'b_u min th_uta n'da rá ts'unt' u. ³ Nε bi mbεn'd_u yám 'bεhni ngue ba sinba y_u amigo, pε him bi nde bá εhε. ⁴ Nε xø bi mbεhn mi'da, bi 'yεmbi: “Dami xihmb_u ma amigo ba εhε, nguetho ya dá hoc ran ts'ihmε. Dá manda bi tho 'da man d_uni x_un zaqui nε ya gätho mahoqui, i εn'a ra hmu, gui 'yεmf_u.” Nε gue'a bi man u yám 'bεhni. ⁵ Pε him bi 'y_urpatho ra güenda u y_u amigo, nε bi mba da hu_uhi a n'da, nu man'da bi mba b_um p_utho, ⁶ nε nu' u mi'da bi b_unt thoho yám 'bεhni nε i thenthoho nε bi hyo u. ⁷ Nu'b_u mí 'yø a bin ja, εmme bin cue ra

ts'ut'abi baya, bi mbenh yá dofui bá ho ɯ yɯ hyote ne bi 'yump'a yá hnini. ⁸ Ne bi xih mahøn'a ɯ yám 'behni: “Nuya him bá ε'ɯ ma amigo nguetho hing yún sähɯ ba εhe. ⁹ Ni mbähä bɯ ja yɯ 'yu ne gbá sihɯ ua hønt'a go má ja'i gba tɯmhɯ bɯ, nguetho ya ma hoqui 'be'a da zi ua ja ran thəti.” ¹⁰ Nu yám 'behni baya bi mba bɯ ja yɯ 'yu ne bá pen bɯ ja ran thəti to'o gätho bin c'athɯ bɯ, pe hinga mfədi 'bɯ yɯ ts'om'bäi o gue yɯ hocja'i 'da. Ne bi yupɯ ja rá ngu ra ts'ut'abi yɯ ja'i.

¹¹ Ne nu ra ts'ut'abi baya bi yarpɯ mbo da nu ɯ yɯ ja'i bi zøm bɯ. Ne bi nu n'da ran 'yohɯ ngue him mi he ɯ yá he i the 'bɯ in ja n'da ran thəti. ¹² Ne bi 'yɛn'a ra ts'ut'abi baya: “Xi'i grán 'yohɯ, hanja gá cut'ua ne hin guí he yún säui da the ua ja ran thəti,” bi 'yɛmbi. Pe nu ran 'yohɯ him bi zä bi dəti. ¹³ Ne bi 'yɛmp'ɯ yá 'yεhe ra ts'ut'abi: “Dami turpahɯ yá gua na ran 'yohɯ ne yá 'yε, ne gui 'yenthɯ bɯ ja ra 'bexui. Din zom bɯ ne din guxpɯ yá ts'i ɯ,” bi 'yɛn'a ra ts'ut'abi, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹⁴ Nguetho xan ngu i ts'ohni pe hinga gä yún sähɯ ngue da yarpɯ, bi 'yɛna.

N'da ran t'änni nangue ra renta bi t'än'na ra Jesús

¹⁵ Ne nubaya bi mba ɯ yɯ fariseo. N'danni bá nyase ɯ, bi hyoni 'be'a dí ucpa ra Jesús ngue di yapi. ¹⁶ Janangue bi 'behn pɯ 'bäh ra Jesús ɯ mi'da yá mifariseohɯ, ne mi'da ma ngarpihe mi ten'na ra ts'ut'abi Herodes. Nu'bɯ mi zøm bɯ, bi 'yɛn'ɯ:

—Grá xänbate, dí pəhmbe gätho majuəni guím ma, bi 'yɛmp'a ra Jesús ɯ. Ne guí u a majuəni rá 'yu Oja, ne hin guí su 'bɯ da hnumanho i ogue hin'na, bi 'yɛn'ɯ. ¹⁷ Pe dín ndehe gui xije ts'ɯ 'be'a guím bəni.

Ha din theui yán t'ɛdi Oja ngue dí juthe ra renta a ra ts'ut'abi Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na.

¹⁸ Pɛ nu ra Jesús bi bɔdi 'be'a mim bɛn'ɯ ngue in nde da dɔni 'be'a dí yɔpi. Janangue'a bi 'yɛmbi:

—ɛmmɛ guidí yorpahɯ a guím bɛmhɯ. Hɔntho guí nde gui sɔgdahɯ. ¹⁹ Xi ni mbeti gní jut ni rentahɯ, ga nugã, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi un'na ra mbeti bɯya. ²⁰ Nɛ nu'bɯ mi nu a ra mbeti, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—To'o rá hmi na i cuat na ra mbeti, nɛ to'o rá thuhu mán t'o't'i ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ —Rá hmi ra ts'ut'abi Roma nɛ rá thuhu a, bi 'yɛn'ɯ.

Nu ra Jesús bɯya bi 'yɛmp'ɯ:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi gui unhdɯ a. Nu'a xin rá mbeti Oja, gui unhdɯ Oja a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²² Nɛ nu'bɯ mí 'yɔ a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho ɯ ngue mi nde xtí yɔpi. Nɛ xɔ bi mbatho ɯ.

N'da ran t'änni gue'bɯ bi dɔmbɛni ɯ xɔn du

²³ Nɛ m'bejua bɯya xɔ bi zɔm bɯ 'da ma ngɛrpihe ngue yɯ saduceo. Nu'ɯ him mi ɛc'yɛi ngue da dɔmbɛni ɯ xɔn du, nguetho mi ɛn'ɯ, nu rá mbɛi n'da, ma zã dim 'be 'bɯ bi du. Nɛ nu'ɯ bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yɛmbi:

²⁴ —Xänbate i, dím bɛnthohe ran t'ɛdi bi man ra Moisés, ngue nu'bɯ da du n'da ran 'yohɯ, 'bɯ 'bɯh rá xisu, nɛ hin ním 'bɯ a n'da rá t'ɯhni 'bɯ mi du, nu'a rán 'yohɯ din thɔtui a rá xisu a ra du, nɛ nu'bɯ dim 'bɯh rá mbɛdi t'ɯhni, da t'ɛmbi rá t'ɯhni a xí du. ²⁵ Pɛ mí 'bɯcua yoto yɯn 'yohɯ midín 'yohɯzɛhɛ ɯ. Nu'a ra mbɛdi n'yohɯ bin thɔtui n'da ra xisu, pɛgue bi du n'dihi a ran 'yohɯ. Nɛ hin ním 'bɯh yá

t'uhni 'bɯ mi du, janangue'a bi zinba rá xisu a rán 'yohɯzɛhɛ. ²⁶ Pɛ nɛ'a guexta'a bi du n'dihi, nɛ hin ní dɪntho rá t'uhni a ra xisu 'bɯ mi du. Janangue'a xø bim 'bɯhmi a man'da rá mbegue. Nɛ bin ja gue'bɯ go mi dät'i bim 'bɯhmi gätho ɯ yá mbegue a ra xisu. ²⁷ M'bejua bɯya nɛɛ ra xisu bi du, bi 'yɛn'ɯ. ²⁸ Nuya, dami xije 'be'a din ja 'bɯ majuɯni da dɔmbɛni ɯ xøn du, ngue guí mamhbɯ. Nda'a nín 'yohɯ da 'yɛmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gätho yoto bim 'bɯhmi, bi 'yɛmp'a ra Jesús 'bɯ mi denthoho ɯ.

²⁹ Bi dät'a ra Jesús:

—Nu ahɯ guídí 'bɛthohɯ, nguetho hin guím bɛmhɯ 'be'a mam bɯ ja rá t'ohni Ojɔ, nɛ xín guí pɔhmbɯ rá ts'edi Ojɔ. ³⁰ Nu'bɯ bi dɔmbɛni ɯ xøn du, ya him man ja ran thɔti, pɛgue dim 'bɯtho tengu yám 'bɛhni Ojɔ mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³¹⁻³² Nɛ nangue'a ram hma ngue da dɔmbɛni ɯ xøn du. Ha hin gá nuhɯ bɯ ja rá t'ohni Ojɔ 'be'a bi ma nangue ɯ ma ndu mbombɔtahɯ 'bɯ mi 'yɛna: “Nugä drá Ojɔgä, nu ra Abraham nɛ ra Isaac nɛ ra Jacob, i ɛc'yɛigui,” bi 'yɛn Ojɔ. Ngubɯ im ma nguetho guexta'a i 'bɯh yá mbɯi ɯ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³ Nɛ nu'ɯ yɯ jɔ'i 'bɯ mí 'yø a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho a bi xifi 'bɯ mi xänbi.

Ra Jesús bi ma nda'a nín t'ɛdi man'da mahyoni

³⁴ Nɛ nu mi'da ma ngɯrpihe ngue yɯ fariseo, 'bɯ mi nu hin'yɯ man'da sä da man'ɯ yɯ saduceo, bin 'yänzɛhɛ 'be'a mí sä ngue dí yɔp'a ra Jesús. ³⁵ Nu'a n'da ra xänbate nangue ɯ yɯ fariseo bɯya, bi 'yän'na ra Jesús:

³⁶ —Xänbate i, bi 'yɛna, nda'a rán t'ɛdi Ojɔ hnehithoho ga øt'ähe.

37 Bi dą a ra Jesús bąya:

—Nu'a ran t'ędi i ęna: “Gam bęmhbu Oją ngue gątho ma mbąihą, ne gątho ma ja'ihą, ne gątho man 'yomfęnihą.” 38 Guehna ran t'ędi i 'bet'o na, nangue ą gą mi'da yąn t'ędi. 39 Ne'a ęna: “Dami huęc ni miją'ihą tengu bu gní huęczehe ni ja'ihą.” Guehna ná yoho ran t'ędi guexta'a mahyoni na. 40 Ne nu'bu gą 'yothu ya yoho yąn t'ędi, tengu'bu gą jashu gątho yún t'ędi ra Moisés ne yám hman yú pongahyą Oją, bi 'yęn'a ra Jesús.

To'o rá 'yą a ra Cristo

41 Ne guexta'a mi 'bąpą yą fariseo, 42 ne bi t'ęmp'ą bąya:

—'Be'a guím bęmhbu, to'o rá 'yą a ra Cristo, rá Thahni Oją, bi 'yęmp'ą, bi 'yęn'a ra Jesús.

Bi dą ą yą fariseo bąya:

—Nu rá Thahni Oją, rá m bom'beto ra David a, bi 'yęn'ą.

43 Ne xø bi 'yęn'a ra Jesús:

—Pe ne guese ra David bi 'yęmbi rá hmu a ra Cristo 'bu hin ním 'bąi, nguetho bi 'yęna:

44 Nu Oją bi 'yęmp'a ma Hmu:

“Hyucua ja man 'yei ga conhui ma ts'edi gue'bu go dá tapą gątho ą man sųihą ngue gui manda ą bąya,” bi t'ęmp'a ma Hmu, bi 'yęn'a ra David, 'bu mi bęnba rá Hogandąhi Oją 'be'a bi ma.

45 Hanja i ęmbi rá hmu ne xin rá m bom'beto a rá Thahni Oją, ngue ra Cristo, bi 'yęn'a ra Jesús, bi 'yęmp'ą.

46 Ne hin'yą 'be'a bi zą dí dąti, janangue'a him man'dandį bi zą da 'yán'ndą yą fariseo bąya.

23

Bi man ra Jesús 'bε'a nam bøn'a øt'ɥ yɥ fariseo nε yɥ xänbate nijq

¹ Nε nu ra Jesús bi xi ɥ yɥ ja'i, nεcähe bɥya:

² —I ja yün t'ɛdi da xän'nahɥ ɥ yün t'ɛdi ra Moisés ɥ yɥ xänbate nijq nε yɥ fariseo. ³ Dami 'yøhmbɥ 'bɥ i xän'nahɥ ɥ, pε hin gui 'yøthɥ tengu yün t'øt'e i sänzεhε, nguetho 'dan'yo thoho gä mi'da i øt'e. ⁴ Nε xɥn hɛi i xi ahɥ gui 'yøthɥ, tengu'bɥ n'da ra 'beni xɥn hɥɥ i xi ahɥ gui tuxhɥ, pε nuse'ɥ xingui ts'ɥ in nde da 'yøt'a i sän zεhε. ⁵ Nε hønt'a i honi da hnumanho yün t'øt'e i ørpɥ 'buh yɥ ja'i. Janangue'a di cuat yá dε yün t'ɛdi Oja ngue xɥn ndoho nε i pät' yá 'yε, nε εmmε di ho di hoc yün zɥdi yá nyampahni. ⁶ Nε εmmε di ho rá mbɥdi din sihmε bɥ i t'øt' yɥn ts'ihmε; nε di ho da mipɥ ja ran thuts'i mahoqui bɥ ja ra nijq. ⁷ Nε εmmε di ho da t'εspa 'bɥ din zεnguate. Nε i honi da t'εmbi yá xänbate ɥ. Høntho in nde da hnumansu.

⁸ Pε nu ahɥ o gui ndehɥ da t'ɛn ahɥ gyɥ xänbatehɥ, nguetho høngdä ni Xänbatejɥ ngue drá Thahnigä, nε nu'ahɥ guidín cuhɥ, bi 'yεngähe ra Jesús. ⁹ Nε hin gui 'yεmfɥ ni tahɥ 'da ɥ i 'bɥcua ja ra häi, nguetho nu'a ni Tahɥ bí 'bɥpɥ mahɛts'i a. ¹⁰ Nε xín gui ndehɥ ngue da t'ɛn ahɥ gyɥ hmuhɥ, nguetho guecä drá Thahni Oja ngue ra Cristo, ni Hmujɥ. ¹¹ Nu'a to'o din 'yεhε thoho nangue yá mijq'ihɥ, pε gue'a man'da xtán hɛts'i bɥ dá nu Oja a. ¹² Nguetho nu'a i øt'e ngue xɥn hɛts'i, man'da zi cue bɥ dá nu Oja a, pε nu'a i øt'e ngue hingui hɛts'i, pε man'da xtán hɛts'i bɥ dá nu Oja a, bi 'yεn'a ra Jesús.

13 Ne nubuya bi 'yεmp'u yu xānbate niḡa ne yu fariseo:

—Huḡhi maha ah, gyu xānbateh b ja ra niḡa, ne gyu fariseoh, εmme guidí yorpah a guím bεmh b, nguetho gá xihmb u mín nde xtán yurpu dí manda rá ts'edi Oḡa, ngue xquí 'yuth ra 'yu, pε ne tengu'b gá corpa zεhεh ra goxthi, nguetho 'dan'yo thofo gá xānbah. Neεε ah hin da zā gui cuth b, bi 'yεn'a ra Jesús.

14 Huḡhi maha ah, gyu xānbateh ne gyu fariseoh, εmme guidí yorpah a guí øth. Sä nya'a guí yḡh Oḡa b ja yá ngun yu xisu xøn du yá ndø, ngue guí εmh b guí äf rām fäts'i Oḡa u, pε ne guí ḡspah 'bε'a bi zopa yá ndø. Janangue'a man'da xøn utho ran unbi gui nuh.

15 Huḡhi maha ah, gyu xānbateh ne gyu fariseoh, εmme guidí yorpah a guí øth. Säti thofo gán 'yoh høn b go hap ne yatho gá mbähä, ngue gá sømh b b 'b u i thānde yá oḡa zεhε, ngue gá xihmb da dεn'na nin xädih. Pε nu'a to'o bi dεn'nah man'da gá jaf bīm 'bēdi, ne 'da gdí mbähä b ja ran unbi mazḡi, bi 'yεmp'u.

16 Huḡhi maha ah, gyu ngurpih, pεgue tengu'b gyu xädäh ne guí xihmb u guí xānbah: “Nu'b ja 'bε'a bi ma n'da ra ḡa'i, ne bi ndønba rá thuhu ra niḡa, hingui jatho di ḡa'ts'a,” guí εmf. “Pε nu'b bi ndønba a rá oro i ja b ja ra niḡa, i jatho di ḡa'ts'a bi ma,” guí εmh b. 17 Gyu 'yḡmbäh ne gyu xädäh. Guí εmh b man'da di muui ra oro xinda gue ra niḡa, pεgue hin'na maha nguetho gue'a ra niḡa ní t'εmbi xøn ho a ra oro i ja b, bi 'yεn'a ra Jesús. 18 Ne guí εmh b: “Nu'b ja 'bε'a bi man a

n'da ra ja'i, ne bi ndonba rá thuhu ran ts'äya bu ja ra nija, gui emhbu hingui jatho di ja'ts'i. Pe nu'bu bi ndonba rá thuhu ran t'unni i hoxpu ja ran ts'äya, ya ra ts'oqui a buya 'bu him bi ja'ts'i," gui emhbu. ¹⁹ Gyu 'yambuihu, tengubu gyu xädähu. Gui emhbu man'da di muui u yu 'bøts'e i ja bu xinda gue ran ts'äya. Pegue hin'na maha, gue'a ran ts'äya ní t'embi xun ho u yu 'bøts'e bí ja bu. ²⁰ Nguetho nu'a bi ndonba rá thuhu ran ts'äya bu ja ra nija, hinga hont'a ran ts'äya, pe gätho í ndonba rá thuhu 'be'a gätho hoxpu. ²¹ Ne nu'a to'o bi ndonba rá thuhu ra nija, hinga hont'a ra nija bi ndonba rá thuhu, pe ne a rá thuhu Oja bi ndonbi, nguetho rá ngu Oja a ra nija. ²² Ne'bu n'da bi ndonba rá thuhu mahets'i, pe hinga hon bu mahets'i bi ndoni, pe ne a rá thuhu Oja bi ndonbi, nguetho bí 'bupu Oja bu mahets'i.

²³ Huçi maha ahü gyu xänbatehu ne gyu fariseohü, emme guidí yorpahu a gui øthu. Hin njam'bu gá pumbenihü gá hyaxhu bu ja ra nija a ná 'det'a yá 'yethi yu tuhü bi bøxpu ja ni huçihü, tengu bi man ra Moisés, pe gá pumbenihü u yun t'edi man'da mahyoni, ngue i çna: "Da gdí numanhohü ni mija'ihü, ne din ja nin huçatehu, ne gui 'yçc'yehü Oja." Guehya nde'bu man'da gan çhya gui 'yøthu, madague'bu gui thoqui gui 'yøthu u mi'da. ²⁴ Pe gá 'yøthu tengubu gám fähmbu ngue xinga n'da ra 'uç i sä di uashu 'bu ja a gui sihu, pe nu'a go ra fani ne man'da go hin gá nuhu 'bu gmí tuthü a, nguetho hin gui pähmbu nda'a nín t'edi man'da xun ndoho.

²⁵ Huçi maha ahü gyu xänbatehu ne gyu fariseohü, emme guidí yorpahu a guím bëmhbü.

Gá 'yεmhbu xɛn hoθho ahɛ, pε gá 'yøthɛ tengu'bu n'da ra baso bi mba m'berpe bu maxøts'e, pε hinga nεpɛ mbo. Nε tengu'bu n'da ra mbohi høn bu ní ndi a hâi bi 'berpe, nε guín jahɛ bu nguetho εmme i yuh ni mbuɪhɛ nangue ram fε nε ran ts'iyate. ²⁶ Gyɛ xädähɛ, nde'bu gui 'yøthɛ tengu'bu nεpɛ mbo bin sɛt'i n'da ra mbohi, nε majuɛni xtán ho ahɛ buya, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁷ Huɛhi maha ahɛ gyɛ xänbatehɛ nε gyɛ fariseohɛ, εmme guidí yorpahɛ a guím bεmhbu. Nε guín jahɛ tengu'bu ra jado bu ja ran 'yägui ngue xɛn t'axi maxøts'e, nε mahotho, pε nubɛ mbo, yupɛ yɛ do'yodu nε gä mi'da xɛn xətho. ²⁸ Guín jahɛ bu. Nubɛ na nu ahɛ yɛ ja'i, εna xɛn ho ahɛ. εmme guidí yorpahɛ a guím bεmhbu nε εmme yuh ran ts'o ni mbuɪhɛ, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁹ Pε í huɛhi maha ahɛ gyɛ xänbatehɛ nε gyɛ fariseohɛ. Guidí yorpahɛ a guí øthɛ. Gá hocpahɛ yú jədon'yägui ɛ yú pøngahya Oja maya'bu bi hyo nim bombøtahɛ, nε'ɛ yú jədon'yägui ɛ guí εmfɛ yɛ hocja'i gá hocpahɛ. ³⁰ Nε sä guí εmhbu: "Nu'bu di 'buhmbɛ ɛ 'bu mi hyo yú pøngahya Oja ɛ mam bombøtahɛ, nε xcá uthɛ ngue hingui ho a bi 'yøt'e, nε xcá 'uethohɛ," guidín 'yεmfɛ. ³¹ Janangue'a gadín juənzehɛhɛ ya ngue yú 'yɛ ahɛ yɛ hyote. ³² Dami juahmbɛ a ra 'bεfi bi 'yut'ahɛ nim bombøtahɛ, bi 'yεn'a ra Jesús.

³³ Tengu'bu gyɛ pozɛhɛ. Hin da zä gui 'dahmbɛ bu ja ra sibi njəm'bu i huɛt'i. ³⁴ Nguetho, nu'bu ba pɛn'nahɛ ma pøngahya nε ma xänbate, hin gui simanhohɛ ɛ, guí hyohɛ ɛ 'da, nε gui cuathɛ bu ja ra za ɛ 'da, nε gui fɛhmbɛ ɛ 'da bu ja ni nijahɛ. Nε

εμμε gui ucpadah u 'da 'bu i 'yo bu ja ni hninih. ³⁵ Ne nangua gui 'yoth, tengu'bu ga hyoseh u ga yun hocja' i bi tho gue'bu go ra mbadi ra ximhai, 'bu mi tho ra Abel ngue man ra hocja' i ne asta gue'bu mi tho a ra Zacarias, ra ts'ant'u ra Berequias, ga hyoh bu ja ra goxthi ra nijä. ³⁶ Majuani di xi ah, tengu'bu ni ts'oqui zehch u ga yun thote i jatho ya, ne da ts'an'nah ran unbi nangua u, bi 'yen'a ra Jesus, bi t'emp'u yu xanbate nijä ne yu fariseo.

Bi huεc'u yu mengu Jerusalén ra Jesús

³⁷ Ne nubya bi xi a n'da ram hma u yu mengu bu Jerusalén, bi 'yεmbi:

—εμμε dí m bεn ah gy mengu Jerusalén. Nzai gui hoh yu pongahya, ne guidi bat'adoh u mi'da ba pen'nah Oja. Ne xun ngu yu nidi dí m bεngä xcá pet'ah xcá jamansu ah, tengu'bu n'da ra sumfö di pet yu t'uhni ne i comp' rá hua, pe nu'ah, hin ga ndeh xcá ja ah bu, bi 'yen'a ra Jesús. ³⁸ Dami nuh ya, nu ni hninih tengu'bu ya njongui 'bup ya, ³⁹ nguetho hin gui nuju mahon'a jaque'bu bi zön ra ora ba pengä ua ne gui 'yεscah. “Majari a ba εhe nangua rá thuhu ma Hmuh Oja,” gui 'yenju, bi 'yen'a ra Jesús.

24

Bi ma ra Jesús da guah ra danija

¹ Ne nubya, nu ra Jesús 'bu mi böm bu ja ra danija, dá utähe 'be'a ga mí ja bu ja ra ngu.

—Mahotho ua, dá εmfe.

² Pe nu ra Jesús bi 'yenje:

—Guí nuh_u ngue mahotho i ja ua, pɛ gätho da mba nso't'i, nɛ xínga n'da ra do din tɔcua ngue hin da mba ma juadi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

M'bet'o din ja y_u hmɛpya 'b_u ran zɛgui

³ Nɛ dá nɛxähe dá mbähmbe b_u ja ra nyuni Olivos. Nɛ ní mip_u ra Jesús dá ändähe 'b_u njom mí øde, yú xädigähe:

—Dín ndehe gui xije nda'a ní pa din ja a gám mam b_u ja ra nija. 'Bɛ'a ní hmɛpya din ja 'b_u guá pengui mahø'n'a nɛ'b_u ran zɛgui ra pa, dá ɛmfɛ b_uya.

⁴ Nɛ bi 'yɛngähe ra Jesús:

—Damim fähmb_u 'dahma njon da hyä ah_u.

⁵ Nguetho x_un ngu y_u hyäte ba ɛhɛ da 'yɛna: “Nugä, guecä, rá thahnigä Oja, drá Cristogä,” da 'yɛn ah_u. Nɛ x_un ngu da hyät'u nangue ra fɛhni da man u.

⁶ Nɛ nu'b_u gui 'yøhmb_u ngue din ja y_u sui, o gue'b_u gui 'yøhmb_u i ja b_u ja 'da y_u hnini ya, pɛ o guín suh_u, nguetho jatho din ja u. Nɛ nu'b_u bin ja u, xínga gue'b_u rán zɛgui'b_u. ⁷ Nguetho da ndants'u 'da y_u ts'ut'abi din s_uhmb_u u yú mi ts'ut'abih_u, nɛ da ndanc'u 'da y_u hnini din s_uhmb_u mi'da y_u hnini. Nɛ x_un ngu y_u nidj din ja ra thuhu, nɛ ra dægɛhɛ, nɛ din ja y_u 'yámhäi b_u ja y_u xɛqui ua ja ra ximhäi. ⁸ Pɛ nu'u, yú mb_udi thoho y_un unbi din ja u.

⁹ Nɛ da mba ma dä ah_u nɛ da ts'ix ah_u ngue din un'nah_u, nɛ da tho ah_u 'da ah_u. Nɛ gätho y_u ja'i da zan ah_u nguetho guí tengah_u. ¹⁰ Nɛ nu'u 'da mí ɛc'yɛigui, m'bejua da 'uesɛ. Nɛ guesɛ u di dä u ma 'yɛc'yɛi da mba ma unbi. ¹¹ Nɛ dim 'b_ui x_un ngu y_u hyäte pøngahy_u nɛ x_un ngu y_u ja'i da hyät'u. ¹² Nɛ nangue a ran ts'o xtá ngu, him ma din ja yán

huɛcate ɯ 'da. ¹³ Pɛ nu'a da hyät'i gue'bɯ go ran zɛgui, da dɔha dim pø a. ¹⁴ Nɛ gätho na ndoho ra ximhäi da hma 'bɛ'a da zä dí yɯpɯ di manda rá ts'ɛdi Oja n'da. Nɛ gätho yɯ ja'i 'dahma 'dan'yo bɯ na ya da sifi, nɛ nubɯya, gue'a ra pa ran zɛgui a bɯya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁵⁻¹⁶ Nu ra pøngahya Daniel maya'bɯ bi ma ngue din ja n'da ran ts'o di ts'oni gätho. Janangue'a nu'bɯ gá nuhɯ da mbɛdi din ja bɯ ja ra dɔnija a, dami 'dahmbɯ bɯ ra xɛqui Judea, ní mbähä bɯ ja yɯ dɔpo. Nguetho nts'utho ran ɯnbi din jabɯ. ¹⁷ Bex gui mbähä. Nu'bɯ gdi tømhbɯ bɯ maxøts'e ra tøcangu, hin gui cɯthɯ mbo ra ngu ngue gui hyaxhɯ 'bɛ'a di ja bɯ. Dami 'dathohɯ. ¹⁸ Nɛ nu'bɯ gdi 'bähmbɯ bɯ ja ni huahihɯ, hin 'bɛ gui mbähä bɯ ni ngumhbɯ ngue gba cɔ ni xi'yohɯ. Dami 'dathohɯ. ¹⁹ Huɛcate ɯ yɯ xisu in hət'ɯhni ɯ yɯ pa ɯ, nɛ'ɯ i 'bɯh yá 'uere, nguetho xɯn hɛi thofo da 'da ɯ. ²⁰ Yäfɯ rá mate Oja hinga gue'ɯ yɯ pa xtan sɛ din ja ahɯ ran 'dagui, nɛ xinga gue'bɯ ra pa ran ts'äya, nguetho i man ɯ yɯn t'ɛdi hinga yatho gan 'yohɯ a ra pa ran ts'äya. ²¹ Dami 'yäfɯ rá mate Oja, nguetho nu'a ran ɯnbi din ja, hin jam'bɯ n'dandɪ xøn ja gue'bɯ go rá mbɛdi ra ximhäi. Nɛ nu'bɯ ya bin ja, hin man'dandɪ din ja a ran ɯnbi tengu a. ²² Nɛ nu Oja da zänba thofo ɯ yɯn ɯnbi din ja nangue a di huɛc'ɯ xí huahni. Nu'bɯ hin'na, njon da bongui.

²³ Nu'ɯ yɯ pa ɯ, “Dami nuhɯ ua, i 'bäcua ra Cristo,” da 'yɛn ahɯ. Nɛ nu'ɯ mi'da da 'yɛn ahɯ: “Dami nuhɯ i 'bähnnɯ ra Cristo.” Pɛ o gui ɛc'yɛihɯ ɯ. ²⁴ Nguetho xɯn ngu yɯ hyäte dim 'bɯi, sä da 'yɛn'ɯ: “Guecä, rá thahni Oja, drá Cristogä,” sä da 'yɛn'ɯ. Nɛ xɯn

ngu da 'yɛna ngue dim pɔngahya nangue Oja, ne da 'yɔt' yɛ hyonya nt'ɔt'e ne yɛ hmɛpya ngue da nde da hyät yɛ ja'i. Ne da hyoni 'be'a da zä dí hyät'ɛ xí huahn Oja. ²⁵ Nuya gätho dá xi ahɛ guɛpɛ da zä gui pɔhmbɛ 'be'a din ja. ²⁶ Janangue nu'bɛ da 'yɛn ahɛ: “Ní mbähä, bí 'bäpɛ ma'ueni a ra Cristo,” da 'yɛn'ahɛ, pɛ o guí pähä. O gue da 'yɛn'ahɛ: “Bá cuthɛ ua, i 'bäcua ra Cristo,” da 'yɛn'ahɛ, pɛ o guí cuthɛ bɛ. ²⁷ Nguetho nu'bɛ bá pengä ua mahɔn'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dan jagä tengu rán nequi ra huei ngue dam 'bathogä gätho ra ximhäi. ²⁸ Ne tengu i ɔt' yɛ pada, ɛmmɛ di peti bɛ 'ben ɛ xɛn du, din jabɛ a ran ts'embɛi din ja bɛ 'bɛ ɛ yɛ ts'om'bäi.

'Bɛ bá peng ra Jesús

²⁹ Ne xɔ bi thoqui bi man ra Jesús ne bi 'yɛna:

—Nu'bɛ bin ja a ran ɛnbi bɛya, him man di nɛc ra hyadi ne ra zana, nu'ɛ yɛ sɔ 'bɛpɛ mahɛts'i da dägüi. Gätho bí ja bɛ mahɛts'i gä di 'bɛh yá ts'edi ɛ. ³⁰ Ne nubɛya di nequi bɛ mahɛts'i ra hmɛpya nanguecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne gätho yɛ hnini ua ja ra ximhäi din su. Ne da nugui ba ɛcä bɛ ja yɛ güi, dan 'yo'be ma ts'edi tate thoho, mixte thoho, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³¹ Ne nts'edi din ya ra thɛxi. Ne ba pɛnhdä yám 'bɛhni Oja di peti gätho ɛ bi huahn Oja, gä na ndoho ra ximhäi.

³² Guim bɛmhɛ 'be'a dí ɔthɛ ua ma häihɛ dyɛ israelhɛ, ngue nu'bɛ dí nuhɛ bi mbɛdi dim pɛh yá mbɛi 'da yɛ za, ya dí pɔhmbɛ mi ts'ɛtho ba ɛpɛ yá pa ra pa'ye. ³³ Ne ngutho 'bɛ guín nuhɛ bin ja gätho ya yɛn ɛnbi dí xi ahɛ, gui pɔhmbɛ bɛya ngue mbe rán zɛgui. ³⁴ Ne majuani dí xi ahɛ, di 'bɛtho ua 'da ahɛ 'bɛ bi mbɛdi din ja. ³⁵ Nu ra ximhäi ne mahɛts'i

da zøni da gua ɥ, pɛ nu'a mam hmangä njəm'bɥ da gua a.

³⁶ Pɛ njongui pɔdi nda'a ní pa din ja a dí m mangä ya, xínga gue'ɥ yám 'bɛhni Ojɔ mahɛts'i nɛ xínga guengä rá Ts'ɛnt'ugä Ojɔ dí pɔdi, pɛ hønt'a Ojɔ ma Ta i pɔ a ra ora din ja.

³⁷ Nɛ tengu thoho bin ja 'bɥ mí 'bɥh ra Noé, ngutho din ja 'bɥ bá pengä mahø'n'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ³⁸ Nu yɥ pa ɥ ngue'bɥ mi ts'ɛtho din ja ra dɔmbɛnt'i, nu yɥ ja'i mi 'bɥhmbɥ ra Noé hønt'a ran ts'ihmɛ mim bɛni nɛ hønt'a ran thɔti mí honi, gue'bɥ go mí yɛrpɥ ja ra mbosa ra Noé. ³⁹ Nɛ him bi 'yɛrpa ra güenda a bi sifi ngue din ja ra 'ye, jague'bɥ mi mbɥh ra 'ye, nɛ bi yuh ra dehe ua ja ra häi nɛ gätho bi gua ɥ. Nɛ din jabɥ 'bɥ bá pengä mahø'n'a, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁰ Nɛ dí m 'bɥ i yoho yɥn 'yohɥ bɥ ja a ra huɔhi, nu'a n'da da mba nts'its'i nɛ man'da da ts'opɥ. ⁴¹ Nɛ'bɥ dí cɥm bɥ ja n'da ra ngu yoho yɥ xisu, nu'a n'da da mba nts'its'i nɛ nu man'da da ts'opɥ.

⁴² Janangue'a dí xi ahɥ, o guí tonspahɥ ra t'ɔha, nguetho hin guí pɔhmbɥ 'bɛ'a ní ora ba ɛ a ni hmuhɥ. ⁴³ Nu'bɥ n'da ran 'yohɥ xtám bɔdi nda'a ní xui xtán yɛrpɥ yɥ bɛ bɥ ja rá ngu, xtín äthɔ, xtán dø'mi, nɛ hin xtá japi xtá nyɛrpɥ ja rá ngu ngue da bɛpi 'bɛ'a i ja bɥ. Pɛ hingui pɔdi 'bɛ'a ní pa, janangue'a i tø'mi gätho yɥ pa. ⁴⁴ Janangue'a dí xi ahɥ, damin sähɥ nguetho ts'ɛrpɥ thoho ga sɔcä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ngue ra ora njongui tɔcpä ga sɔcä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hogambɛfi nɛ ra ts'om'bäi mbɛfi

⁴⁵⁻⁴⁶ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Dami 'yøth_u tengu'b_u gy_u hogambɛfi_u. Nu'a ra ngɛrpambɛfi 'b_u x_un ho i øt'e, nɛ nu'b_u da mba n'danni rá hmu da zop_u ja rá ngu, da 'yøt'e tengu'b_u i 'b_usɛ b_u rá hmu. Nɛ nu'b_u bá penc'a rá hmu, bi nu bi jamansu rá 'bɛfi, nɛ x_un ngu ran japi da nu a b_uya. ⁴⁷ Majuɔni dí xi ah_u, nu'a ra ngɛrpambɛfi, man'da din t'un ra ts'ɛdi, nɛ 'be'a gátho i pɛ'ts'a rá hmu di jamansu a. ⁴⁸ Pɛ nu'b_u ra ts'om'bái a ra ngɛrpambɛfi, nɛ im bɛni ngue him 'be ba penc'a rá hmu, ⁴⁹ nɛ di ɛnba yú 'yɛhɛ nɛ i tɛnthoho y_u mihni, ⁵⁰ ts'ɛrp_u tho ho ba penc'a rá hmu n'da ra pa ngue hingui pɔ a ra ngɛrpambɛfi. ⁵¹ Nɛ nub_uya din t'un'na n'da ran ɛnbi x_un ɛtho, nɛ n'dat'a ran ɛnbi da nuh_u ɛ di yorpa a im bɛni. Nɛ din zom b_uya nɛ din guxt_u yú ts'i b_u ja ran ɛnbi mazai, bi 'yɛn'a ra Jesús.

25

N'da ran t'uti nangue y_u hmute xtí hy_un y_un thɔti

¹ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Nu'b_u bi 'yøt' ran ts'ɛt'abi Oja, din ja tengu bin ja 'b_u min ja n'da ran thɔti. Nu'a to'o gá bin sä, bi thop_u mbo, pɛ nu'ɛ him bin sä, bi gop_u thi ɛ. Nu'b_u min ja ran thɔti, 'dɛt'a y_u hmute bi mba, ɛna xtín hy_umhb_u ɛ din thɔti. Nɛ bá the yú bombilla mi tøm'ma ran 'yoh_u din thɔti. ² Pɛ nu'ɛ cɛt'a y_u hmute y_u 'yambɛi ɛ, nɛ nu'ɛ mi cɛt'a bin 'yomfɛni ɛ. ³ Nɛ nu'ɛ y_u 'yambɛi him bi dux man'da ra sibi ngue xta xirpa yú bombilla 'b_u bin the a po b_u. ⁴ Pɛ nu'ɛ bin 'yomfɛni, bi dux yú sibi ngue da xirba rá bombilla 'b_u bin the a po b_u. ⁵ Nɛ nu'a ran 'yoh_u him 'be bi zøm b_u. Nɛ nu y_u dø'mate bi zɛh ra t'ɔha

u. ⁶ Nu'b_u made ra xui bi 'yø a n'da ra nde bi 'yɛna: “Ya ba ɛcua ran 'yoh_u, ndansh_u, ba thəhmb_u,” bi 'yɛna. ⁷ Gätho bi ndang b_uya nɛ bi hoc yá sibi u. ⁸ Pɛ nu'u y_u 'yamb_ui, bi 'yɛmp'u bin 'yomfɛni: “Daje ts'u ni sibi_u nguetho i nde da huɛt ma bombillahe,” bi 'yɛn'u. ⁹ Pɛ bi dɔ u bi dux yá sibi: “Hin da zä, nguetho nu'b_u ga 'da ahe go da huɛt' ma sibi_u 'b_u. Pɛ x_un ho 'b_u gui mbähä gba tämh_u.” ¹⁰ Pɛ nu'b_u mi mba ba tän ra sibi, 'bexgue bi zøm b_u a ran 'yoh_u din thəti. Nɛ nu'u y_u hmute bi dux yá sibi bi yurp_u mbo ngue da nu ra ngo ran thəti, nɛ 'bex bi mba njut'i ra goxthi b_uya. ¹¹ Nɛ nu'b_u mi zøm b_u u xí mba bá tän ra sibi, bi nu ngue njut'i tho ra goxthi, nɛ bi mba u, bi 'yɛn'u: “Gra hmu, grá hmu, dami xoqui,” bi 'yɛn'u. ¹² Pɛ nu'a ra hmu bi dət'u: “Hin dí padi to'o ah_u,” bi 'yɛmbi, nɛ him bi xocpi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³ Nɛ bi 'yɛnje ra Jesús b_uya:

—Gue'a dí xi ah_u, nde'b_u gan äthəh_u nguetho hin guí pəhmb_u a ra pa ba pengä ua, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús 'b_u mí 'yɛngähe.

N'da rán t'uti y_u 'yɛhe bi ts'ocpa ra mbeti

¹⁴ Nɛ man'da ran t'uti bi man ra Jesús, nɛ bi 'yɛna:

—Nu'b_u bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, da 'yøt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yoh_u 'b_u mi zon'nd_u yá 'yɛhe, bi 'yän'na rá mbeti xí zocpi. Nguetho nu'b_u mí mba n'danni n'da ra häi, bi zon'nd_u yá 'yɛhe da zocpa rá mbeti.

¹⁵ Nu n'da rá 'yɛhe bi zocpa cət'a mahuəhi ngue di pɛpi; nɛ nu man'da, yo mahuəhi bi zocpa a; nɛ nu man'da bi zocpa n'da mahuəhi. Bi unni hangu xøt'a di pɛpi n'da ngu n'da. Nɛ bi mba b_uya.

16 Nε nu'a bi unni cət'a mahuąhi, bi pεpi nε bi dąh mi cət'a mahuąhi. 17 Nε'a bi unni yomahuąhi, yomahuąhi xø bi dąpi. 18 Pε nu'a bi un'na n'da mahuąhi, bi mba bá căt'a häi a rá mbeti xi un'na rá hmu.

19 Nε him 'be bá penc rá hmu. Pε nu'bε mi zøhø bi zon'ndε yá 'yęhe mahøn'a ngue da nu 'be'a xí 'yøt'ε. 20 M'bet'o bi zøn'a xín t'unni cət'a mahuąhi, nε bi dąp'a rá hmu cət'a mahuąhi ngue rá mbeti zεhe rá hmu. Nε xø bi un'na xí dąha ngue mi cət'a mahuąhi, nε bi 'yęmbi: “Grá hmu, i ja ua ni mbeti, nεhna cət'a mahuąhi dá tąha,” bi 'yęmbi. 21 “Xεn ho,” bi 'yęn'a rá hmu. “Nu'i grá hogambεfi,” bi t'εm bεya. “Xεn ho gá 'yørpa a ts'εtho dá 'da i, janangue'a ga 'da i man'da xεn ngu ya. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyauí,” bi 'yęn'a rá hmu. 22 Nε xø bi zøm bε man'da xí unni yo mahuąhi, nε bi 'yęna: “Grá hmu, i ja ua ra mbeti gá 'daqui, nεhna mí yomahuąhi dá tąha i ja ua,” bi 'yęmp'a rá hmu. 23 Nε nu'a rá hmu bεya bi 'yęmbi: “Xεn ho, grá hogambεfi, xεn ho gá 'yøt'e, madague'bε hingui ngu dá 'da i, nuya man'da xεn ngu ga 'da i. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyauí,” bi 'yęmbi. 24 Pε nu'bε mí zøm bε a xi hyąn'a n'da mahuąhi, bi 'yęmp'a rá hmu: “Grá hmu, mí pącá ngue hin'yε nin huęcate nε nząi guí honi 'bεpε gđi hyąnba rá mbeti yε ją'i nε gui hyąnba yá huąhi ε 'da. 25 Janangue'a dá pεs' thofo a gá 'daqui, dí su gui sųqui 'bε xcá 'bεtho, nε i ja ua ni mbeti gá 'dac ya,” bi 'yęna. 26 Nε nu'a rá hmu bεya bi 'yęmbi: “Gra ndødąnhyęi, hingui ho gá 'yøt'e ngue hin gá pεp'a ra mbeti. 27 Nu'bε guí pądi ngue dí numanhogä

ga taçä, sä xquí hmi a ra mbeti ne xtán dah rán zäbi, ne hin xtím 'beh pəya,” bi 'yɛn'a rá hmu. ²⁸ Ne bi 'yɛmp'ɥ mi'da yá 'yɛhe mí 'bäpɥ: “Hyənba na ra mbeti, dami un'na bin t'unni 'det'a mahuəhi. ²⁹ Nguetho nu'a bim pɛfi xən ho, man'da xən ngu din t'unni. Pɛ nu'a him bim pɛfi, pɛ da thaŋba a zi ts'ɥ mí pɛ'ts'i. ³⁰ Ne nuna ra ts'om'bäi mbɛfi na, bá høthɥ bɥ ja ra 'bɛxui guepɥ din zom bɥ ne din guxtpɥ yá ts'i,” bi 'yɛn'a ra hmu bəya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɥ mi man na ran t'uti. Ne njabɥ din ja 'bɥ bi 'yøt'a ran ts'ət'abi Oja.

Ran t'uti nangue ran ts'embi da t'ørpa yɥ ja'i

³¹ Ne bi 'yɛm mahøn'a ra Jesús:

—Nu'bɥ bá pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä, dan ts'ət'abigä; dan 'yohe yúm 'bɛhni Oja ne ga hupɥ ja ma mɛxa ngue din ja ma ts'edi xən ho. ³² Ne dim pɛti gätho yɥ ja'i gä na ndoho ra ximhäi bɥ ga hucä. Ne gätho ga huan'dɥ tengu øt'a n'da ra mbändɛ'yo, ngue n'danni ga fä'bɥ yɥ dɛ'yo ne n'danni ga fä'bɥ yɥ dɛnzɥ. ³³ Ne nu yɥ dɛ'yo ga fämp'ɥ ja man 'yɛi ne nu yɥ dɛnzɥ ga fämp'ɥ ja ma gəha. ³⁴ Ne ga ɛmp'ɥ dim 'bäpɥ man 'yɛi: “Ba ɛhmbɥ ua, bi jəp'ahɥ Oja. Ga 'da ahɥ ra ts'edi án ts'änni ngue gui hyəmhbɥ gue'bɥ go rá mbɥdi ra ximhäi,” ga ɛmp'ɥ. ³⁵ “Nguetho gá 'dajɥ ra hmɛ 'bɥ mán tumanthuhu; ne gá 'dajɥ ra dehe 'bɥ mán tuthe; ne gá säyagahɥ 'da ahɥ 'bɥ mán 'yo bɥ n'danni ni hninihɥ. ³⁶ Ne gá 'dajɥ ma he 'bɥ gmí nuhɥ hin'yɥ ma hegä; ne gá nuc 'bɥ mán hyɛnni, ne gá zenguagahɥ 'bɥ mán ofädi,” ga ɛmp'ɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁷ Ne da 'yɛnc'ɥ: “Grá Hmu, 'bɛ'a ní pa dá øt'ahe a guím ma. Hin dím bɛmhbe ngue gán

tumanthuhu n'dandj ne gamá 'uijn ahe. Ne hin dím bεmhbe ngue gán tuthe ne xcá 'da ahe ra dehe. ³⁸ Ne hin dím bεmhbe 'bε xcamá säya ahe, ne xcá 'da ahe ni he. ³⁹ Ne hin dím bεmhbe 'bε gamán hyɛnni o gue gamán ofädi ngue xcá nu ahe,” da 'yɛngui. ⁴⁰ Ne nugä drá hmuts'ut'abigä, ga εmbä ε bεya: “Majuani dí xi ahε, nu'a ran ho gá 'yørpahε n'da ma cuhε, madague'a nte di muui bε na hnu, pε guecä gá 'yørcä a,” ga εmp'ε bεya, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴¹ —Ne nubεya, nugä drá hmuts'ut'abigä, ga εmp'ε 'bäpε ja ma gāha: “Dami 'uehmbε ua ja ma hmi, ní mbähä bε ja ra sibi njam'bε da huɛ'ti, nguepε dá sänni din zø a ra zīthu ne ε yú mizīthuhε. ⁴² Nguetho dán tumanthuhu ne hin gá 'uijnε, ne dán tuthe, ne hin gá sithegahε, ⁴³ ne hin gá säyagahε 'bε mán 'yo bε n'danni, ne hin te má he gá 'dajε 'bε gmín nuhε hin'yε ma hegä; ne hin gá nugui 'bε mán hyɛnni, ne hin gbán nujε 'bε mán ofädi,” ga εmp'ε. ⁴⁴ Ne nu'ε da 'yɛngui: “Grá hmu, 'be'a ní pa dá nu ahe ngue gán tumanthuhu o gue gán tuthe o gue gán 'yo bε n'danni ra hnini. Ne 'be'a ní pa dá nuhe hin mí he ni he; o gue xquín hyɛnni o gue xcamín ofädi,” da 'yεn'ε. ⁴⁵ Pε nugä drá hmuts'ut'abigä, ga εmp'ε bεya: “Majuani dí xi ahε, n'da ma cu madague'a nte di muui bε na hnu, 'bε hin gá 'yørpahε ran ho, necä hin gá 'yørcahε ran ho,” ga εmp'ε. ⁴⁶ Ne nu ε bεya da nu ran unbi mazai. Pε nu'ε bi 'yøt' ran ho din ja ra te mazai ε, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nu yu ngurpi bi ma da bent' ra Jesús

¹ Ne nu'bu mi gua a bi man ra Jesús, bi 'yengähe:

² —Nuya man yopa thoho di 'bedi ngue din ja ra dampeti a ran dabaxjua, ne nubuya da mba ma dägä ngue da mba ma cuatigä bu ja ra za, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yengähe ra Jesús.

³ Pe nu'u ma ngurpihe ngue yu hmumbäjä, ne yu xänbate niä, ne yu dæc'yei, bim peti bu mbo rá mbä't'i rá ngu ra Caifás, nu'a mi hmumbäjä a ra jeya a. ⁴ Ne bi nyæse u, bi ma nda'a ní fehni da xi a ra Jesús ngue da bent'i da hyo. ⁵ Ne bi ma, 'be da gua a ra dampeti, ja da tho a. Nguetho bi zu din junthu yu jä'i mi 'yo bu ja ram peti.

N'da ra xisu bi hocpa rá ngøc'yei ra Jesús

⁶ Ne nu'bu mi mbeng bu ra hnini Betania a ra Jesús, bi zøm bu ja rá ngu a ra Simón mí hemb ra t'axca'ya mam'bet'o. ⁷ Ne bi hyupe mi ja a rá mexa a, æna din sihme. Bi zøm bu n'da ra xisu mí tu n'da ra xaro xum hmadi, án t'øt'e ra do ra alabastro. Ne mi po bu ra 'yæthi yuman'u, ne'a æmme di muui a. Ne nu'bu mi zøm bu a ra xisu bu i hudi, bi xo'ts'a rá 'yæthi bi xispa rá yä ra Jesús. ⁸ Ne dán cuche 'bu mán nuhe 'be'a bi t'ørpa ra Jesús, ne dá æmhbe:

—Ndetho bi xispa ra 'yæthi, ⁹ xun ho 'bu xta 'bä, xtá mba ma darpi yu hyoya a ra mbeti, dá æmhbe buya.

¹⁰ Ne bi ba'a ra Jesús 'be'a dá bæmhbe, ne bi 'yænje:

—Hanja gní unbahu rá mbai na ra xisu, ne xun ho 'be'a bi 'yørque. ¹¹ Nu yu hyoya nzäi gam'bahmbu ua u, ne hønt'a go má pa da zä gui fäxhu u. Pe nugä hin dan zängä ua, bi 'yengähe ra Jesús. ¹² Nuna ra xisu bi hoga ma ngøc'yei 'bu mi xiscä ra 'yæthi,

ngue da mba nt'äguigä b_u ja ran 'yägüi. ¹³ Ne majuañi dí xi ah_u, h_onb_u go hap_u da hman a rán ho ma'da'yo Oja, nehna da hman na bi 'y_orcä na ra xisu, n'dahma h_onb_u go hap_u da f_en'a, bi 'y_en'a ra Jesús.

Nu ra Judas bi ma di dä ra Jesús

¹⁴ Ne nub_uya, nu'a ma mixädihe ra Judas Iscariote, bi mba bi nyä_hu y_u hmumbäjä ¹⁵ ne bi 'y_embi:

—Hangu gui 'daj_u ngue ga dä ah_u ra Jesús, bi 'y_emp'ü.

Ne 'bexgue bi unni 'däte ma 'd_et'a y_u mbeti ngue ra t'axi b_uya. Ne x_o bi mbeng b_u 'b_u a ra Jesús b_uya.

¹⁶ Pe ϵ mm ϵ mí honi 'b ϵ 'a ní ora da zä dí dä a ra Jesús.

Rán ts'ihm ϵ ra Hmu

¹⁷ Ne nu'a rá mb_udi pa ra d_amp_eti nangu ran d_abaxjua 'b_u zäi dí sihe a ra hm ϵ hinguin 'youi ra íxi, ngue dy_u judíohe, dy_u israelhe, dá änhde ra Jesús y_u xädigähe:

—Hap_u guín nde ga hoje a rán ts'ihm ϵ ram baxjua ga sih_u ya, dá ϵ mfe.

¹⁸ Ne bi xi ϵ yoho ma mixädihe a ra Jesús, ne bi 'y_emp'ü:

—Ní mb ϵ b_u ja ra hnini Jerusalén ne gui xihmi a ran 'yoh_u, gui 'y_enui: “Nugä, ya mi ts'ütho da z_on ma ora, ne dí nde ga si rán sihm ϵ ram baxjua b_u ja ni ngu, ne ϵ ma xädigä, i ϵ n'a bá pengähe,” gui 'y_enui.

¹⁹ Ne bi 'y_ot'a bi xi ϵ b_uya, ne bi hoc'a rán zibde a ram baxjua ϵ b_uya. ²⁰⁻²¹ Nu'b_u mín de b_uya, dá s_omhbe b_u Jerusalén, 'darp_u dán sihm ϵ he b_u ja ra m ϵ xa ra Jesús, ne bi 'y_enje:

—Majuani dí xi ah_u, i 'b_u a n'da ah_u ngue gui dáj_u, bi 'y_ɛnje.

²² Ne ξ mm ϵ bi du ma mb_uihe, ne n'da ngu n'dagähe dá ξ mfe:

—Grá hmu, ha guengä ga dä i, dá ξ mfe n'da ngu n'daje.

²³ Ne bi d_a a ra Jesús:

—Gue'a dí com'be ma mbohi ua dí sihm ϵ h_u, gue'a di dägä a, bi 'y_ɛm b_uya. ²⁴ Guecä ngue dán j_a'igä ua ja ra ximhäi, da t'ørcä 'b ϵ 'a gätho i mam b_u ja räm hma Oj_a ya, p ϵ í hu ξ hi maha a ran 'yoh_u ngue nu'a di dägä. Man'da x_un ho 'b_u hin xtím 'b_u a, bi 'y_ɛn'a ra Jesús.

²⁵ Ne bi d_a'a ra Judas b_uya:

—Xänbate i, ha guecä.

—Häha, gue'e, bi 'y ξ mp'a ra Jesús.

²⁶ Ne nub_uya bi hy α c'a ra hm ϵ ra Jesús ne bi 'y_äp rán j_apí Oj_a, bi x ϵ m b_uya, bi darcähe a.

—Dami sih_u na, guehna nim b θ ni ma ngøc'y ϵ i na, bi 'y_ɛnje.

²⁷ Ne bi d ϵ c'a ra vaso mi po rán gui ra uva b_uya, bi un ra jamadi Oj_a mahøn'a, ne bi 'daje a ra vaso, bi 'y_ɛnje:

—Gätho dami sih_u, ²⁸ guehna nam b θ ni, ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo 'yu bi 'yøt'ah_u Oj_a na. Ne dim fäni dí punba y_u ts'oqui y_u j_a'i. ²⁹ Ne dí xi ah_u, him man'dand_i ga sigä ra guindät'ä jague'b_u bi z θ n ra pa ga sih_u ma'da'yo b_u di manda rá ts'edi ma Ta, bi 'y ϵ ngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi b_aqi din c θ n'a ra Pedro

³⁰ Nε dán tuhmbε a ra thuhu nε dá mbähmbε b_u ja ra nyuni Olivos b_uya. ³¹ Nε bi 'yεngähe ra Jesús mahø'n'a:

—Dí pãdi, nu'b_u ni xui, gätho gui soga thohoh_u, bi 'yεngähe ra Jesús. Nε gue'a nt'o't'i b_u ja rá m hman Ojã, i εna: “Ga ho ra mbändε'yo nε din 'uεxt'ε yá dε'yo b_uya,” i εn Ojã, bi 'yεn'a ra Jesús. ³² Pε nu'b_u dá thambεnigã, ga mbagã b_u Galilea ní tñn ah_u b_u, bi 'yεngähe ngue yá xädigähe.

³³ Nε bi 'yεn'a ra Pedro:

—Madague'b_u gätho da 'uegue pε nugã, hin'nagã, bi 'yεn'a.

³⁴ Bi dã a ra Jesús:

—Majuani dí xi i, guet'a ra xui i jab_uya ná hyundi xquí cønc 'b_u bi mbah ra øni.

³⁵ Nu ra Pedro bi dãti mahø'n'a:

—Madague'b_u 'darp_u ga tuui, pε njãm'b_u ga cø'n'i, bi 'yεna.

Nε n'dat'a gätho dá mamhbe ngue hin ga 'uehmbe ε ma mixädihe.

Ra Jesús bi du rá mb_ui b_u ja ra nuãndät'ä Getsemaní

³⁶ Nε nu'b_u má sømhbe b_u ra nyuni Olivos, dá cãthe a ra Jesús b_u ja ra nuãndät'ä mí εmbi Getsemaní.

—Dami huhmb_u ua ya, ga mbagã ua njongua ts'ε, da nyã'be Ojã ma Ta, bi 'yεnje.

³⁷ Nε hyu ε ma mixädihe bi zits'i, bi zix'a ra Pedro nε'ε yoho yá ts'ant'ε ra Zebedeo. Nε εmmε man'da bi du rá mb_ui a ra Jesús. ³⁸ Nε bi 'yεmp'ε ma mixädihe min 'yoh_u:

—εna da føh ma mb_ui a ra dumb_ui, εna ga tugã. Dami tøcpah_u, 'dat'a dan äthãh_u, bi 'yεmp'ε.

³⁹ Nε xø bi dām mi ts'ɥ ra Jesús bɥ mi huhmbɥ ɥ, nε bin danyahmu bɥ, bi nye'ma häi, bi nyaui Oja, bi 'yɛmbi:

—Ma Ta i, nu'bɥ da zä, dami japi hin gan nugä a ra mbohi xcä sänni; pε hin dín nde ma pähä zεε pε hønt'a go ni pähä zεε gui 'yøt'e, bi 'yɛmp'a Oja.

⁴⁰ Nε bá peng bɥ mí hu ɥ xí zopɥ bɥya, nε mí ɔ ɥ. Nε bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Ha xínga n'da zi ora xquí sethɥ a ra t'aha, ngue 'bε xcán hyambɥ ts'ɥ. ⁴¹ Damin äthahɥ nε gui nyaɥɥ Oja, guerpɥ da zä hin hapɥ gui tanjɥ 'bɥ bi ts'ä ahɥ ya, nguetho nu ní mbɥi n'da i ja ra pähä nanguε Oja, pε nu ní ngøc'yεi n'da xɥn güent'i thoho.

⁴² Nε ná yondj bɥya bi mba bi nyaui Oja mahøn'a:

—Ma Ta i, nu'bɥ ya hin da zä ga socä a xcä sänni, pε hønt'a ni pähä zεε gui 'yøt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴³ Nε xø bi mbeng bɥ mi 'bɥ ɥ ma mixädihe. Xø mí ɔtho 'bɥ xø mi zøm bɥ mahøn'a, nguetho ɛmme mí nde t'aha ɥ. ⁴⁴ Nε xø bi zopɥ ɥ mahøn'a, ya ná hyundj bɥya bi mbengui di nyaui Oja, nε guexta'a bi ma. ⁴⁵ Nε xø bi mbeng bɥ mí 'bɥh ma mixädihe mahøn'a, nε bi 'yɛmbi:

—Nuya, 'da'angutho 'bɥ gán ahmbɥ ya o hin'na, nguetho ya bi zøn ra ora da mba ma dägä bɥ 'bɥh yɥ ts'om'bäi, guécä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁶ Dami ndanshɥ, ga mbähä ba nuhɥ ya ba ɛcua ngue di dägä, bi 'yɛmp'ɥ.

Bi fɛnt'a ra Jesús

⁴⁷ Nε guexta'a mí yaɥɥ ɥ ma mixädihe 'bɥ mi zøm bɥ a ra Judas, n'da ma mixädihe dí 'de'mayoho gähe. Nε bán 'yohɥ xɥn ngu yɥ ja'i ba hya yá juai nε

yu ts'ąza. Ne gue'u yám 'behni yu hmumbäjä ne yu dąc'yei, ma ngurpa judíohe. ⁴⁸ Ne nu'a di dá ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti da 'yøt' 'bɛ bi zøm bɛ: “Nu'a ga sɛs 'bɛ dán zɛngua'be, gue'a guim bɛnthɛ a,” bi 'yɛn'a ra Judas. ⁴⁹ Janangue'a nu'bɛ mí zøm bɛ 'bä a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xude ya 'bɛ, grá xänbate, bi 'yɛmbi.

Ne bi zɛspa rá 'yogu bɛya. ⁵⁰ Ne bi dą'a ra Jesús bɛya:

—Xi'e n'yø, ha gue'a gní 'yɛ a.

Ne nu'u mi'da bɛya bi hyäm bɛ 'bä a ra Jesús ne bi bɛnt'i.

⁵¹ Ne nu'a n'da ma mixädihe min 'yohɛ ra Jesús, bi c'os' rá juai ne bi zɛcpa rá gu a rá 'yɛhe ra hmumbäjä. ⁵² Ne bi 'yɛn'a ra Jesús bɛya:

—Dami pɛ'ts'a ni juai bɛ ja rán t'o. Nu'u din tuhni nangue ra juai, ne'u dí du ra juai ɛ, bi 'yɛmp'a. ⁵³ Ha guí ɛna hin xtan zä ga äp'a rá m fáts'i Ojä ma Ta ne ba pɛnhua 'de'mayo munts'i yám 'behni da yąngui, bi 'yɛmp'a n'da ma mixädihe. ⁵⁴ Pɛ nu'bɛ da gue'a xcá mangä a, hague dán zä ga ją'ts'ä a bi man rá t'ohni Ojä, ngue 'bɛ'a i jatho din ja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵⁵ Ne bi 'yɛmp'u yu ją'i bɛya:

—'Bɛ'a guí homhbɛ ua ngue guí hą ni juaihɛ ne ni zahɛ. Ha guí ɛmhɛ drá bɛgä, ne nya'a thoho dá xän'nahɛ bɛ ja ra dąniją ne njam'bɛ gá bɛndgahɛ bɛ, bi 'yɛmp'u. ⁵⁶ Pɛ gue'a din ja a tengu bi man'u yú pøngahyą Ojä 'bɛ maya'bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne nugähe bɛya dyu xädigähe, 'bɛxgue dá 'dahmbe, dá sohmbe bɛ ra Hmu.

Bi juqnbə a ra Jesús ɛ yú ngurpi yu judío

57 Ne bi bent'a ra Jesús, bá si bu 'buh ra Caifás, ngue ra ngurpa mbäjä. Ne ya xím peti gätho ma xänbate nijähe ne yu dác'yei, ma ngurpihe dyu judíohe. 58 Ne bi den'na ra Pedro büya pegue a ná 'bejua thoho, bi zøm bu ja rá ngun'yu a ra hmumbäjä bu hapu xí zøn'a ra Jesús. Ne 'darbu bi hyuhmbu u yu asmayo, ngue in nde da nu a da t'ørpa a ra Jesús.

59 Ne nu'u yu hmumbäjä ne yu dác'yei ne gä mi'da ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, mi hon'a n'da ra fehni ngue da zä dí yap'a ne da hyo. 60 Pe guehma nte bi dñbi, madague'bu xun ngu u bin juanni, bi 'yëmbi majuani u yá fehni. Ne m'bejua büya, bi zøm bu yoho yan 'yohu din testigo, 61 ne bi 'yëñ'u:

—Nuna ran 'yohu na bi 'yëna: “Nugä da zä ga xo't'ra dñijä ne man hyupa thoho da zä ga hõe mahøn'a,” bi 'yëna, bi 'yëñ'u bin juan bu.

62 Ne bi ndanc'a ra hmumbäjä büya bim 'bäi, bi t'ëmp'a ra Jesús:

—Hanja hin guí thäti 'be'a i man ya yan 'yohu.

63 Pe nu ra Jesús bin hëtho. Ne bi 'yëñ'a ra hmumbäjä büya:

—Nangue rá thuhu Ojä mahëts'i, dami xije 'bu majuani gue'e grá Thahni, grá Cristo, rá Ts'unt'u i Ojä, bi t'ëmp'a ra Jesús.

64 Bi dā a ra Jesús büya:

—Gue'a gám ma. Ne dí xi ahü, guin nuju, guecä dán jä'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä ga com'be rá ts'edi Ojä täte thoho rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá cäcä mahëts'i mahøn'a, ba ëcä bu ja yu güi, bi t'ëmp'a ra hmumbäjä.

65 Nε nu ra hmumbäjä baya, bi danse rá pahni. Nam bōni εmbi hingui εspa Oja ra Jesús nangu'e'a bi ma. Nε bi 'yεna:

—Nuna ran 'yohu na, bi man ra ts'ore nangu'e Oja. Him man ga homhbhu yu testigo. Nε gätho gahu dá øhmbhu a bi ma. 66 'Bε'a guí ndehhu ga øthhu ya, bi t'εmp'hu yá minghupihhu.

Bi dā hu:

—Nuna i ja rá ts'oqui, i jatho da du, bi 'yεn'hu.

67 Nε nubaya, 'dahma 'dan'yo bi t'ørpa ra Jesús. Bi zox hu 'da, bi mbε'mi hu mi'da, bi mbεnpa rá hmi hu mi'da, 68 bi 'yεmbi:

—Nu'bh majuañi grá Thahni i Oja, ngue ra Cristo, dami xije to'o bi mbεp'i i.

Nε εmme bi denthoho.

Ra Pedro bi gōn'a ra Jesús

69 Nε nu ra Pedro mi huphu thi bh ja ra ngun'yu, nε nu n'da ra xisu rá 'yεhe ra hmumbäjä, bi mba bh hu a ra Pedro, bi 'yεmbi:

—εna ne'e gmín 'yohu na ra Jesús ra mengu Galilea, bi 'yεmp'a ra Pedro.

70 Nε bi dā'a ra Pedro, bin cōni:

—Hin dí pađi, bi 'yεn'a.

Nε gätho hu mi 'bhpu bi 'yø a bi man ra Pedro.

71 Nε nu'bh mi nde da bōn'a ra Pedro, bi nu man'da ra xisu bhaya nε bi 'yεmp'hu mí 'bhpu:

—Nuna ran 'yohu na min 'youi ra Jesús, ra mengu bh Nazaret, bi 'yεn'a ra xisu.

72 Nε xø bin cōn'a ra Pedro:

—Majuañi dí m mangä ngue hin dí pačä a ran 'yohu guím ma, bi 'yεmp'a ra xisu.

⁷³ M'bejua bɥaya nu ɥ 'da mi 'yo bɥ, bi mba bɥ 'bäh ra Pedro, ne bi 'yɛmbi:

—Majuɥni maha, ne'e gmín 'yohɥ a, mfɛdi thoho ni ndehɥ ne 'da'angu bɥ gna yaɦɥ a, bi 'yɛmp'a.

⁷⁴ Ne nts'edi bi mam bɥaya ne bin juɥni, bi 'yɛna:

—Oja i paɛdi majuɥni hin dí paçä a ran 'yohɥ guí mamhbɥ, bi 'yɛn'a ra Pedro.

Ne 'bexgue bi mbah ra tamfø bɥaya. ⁷⁵ Ne nu ra Pedro bɥaya, ja bi beɥn'a xí man a ra Jesús 'bɥ mi 'yɛmbi: “Dí paɛdi hin ní mbah ra tamfø 'bɥ na hyundj xqui çongui.” Ne bi nexpɥ bɥaya ne ɛmmɛ bin zoni, xɥn ɥ bi beɥni nangue a bi 'yøt'e.

27

Ra Jesús bi mba ma dä bɥ 'bɥh ra ts'ut'abi Pilato

¹ Ne nu'bɥ mi hyax bɥaya, gätho yɥ hmumbäjä ne yɥ daç'yɛi, ma ngɥrpihe dyɥ judíohe, dyɥ israelhe, 'da'angu bi beɥni ngue di dä ra Jesús bɥ 'bɥ a ra ts'ut'abi, ngue da hyo. ² Ne án thu't'i 'bɥ mi mba ma dä bɥ 'bɥ a ra Poncio Pilato, ra ts'ut'abi bɥ a.

Bi zɥt rá 'yɥga ra Judas

³ Ne nu'a ra Judas xí dä a ra Jesús, 'bɥ mi 'yøde 'be'a bi man ɥ ma ngɥrpihe ngue da hyo a ra Jesús, bi mba bɥaya bi cospa a 'däte ma 'det'a yɥ mbeti ngue ra t'axi xí un'ndɥ yɥ hmumbäjä, bi beɥni 'be'a bi 'yøt'e. ⁴ Ne bi 'yɛn'a ra Judas:

—Hingui ho hma a dá øt'e. Dá fänba rá ji n'da ran 'yohɥ hin'yɥ rá ts'oqui, bi 'yɛmp'ɥ yɥ hmumbäjä.

Pe nu'ɥ bi daɛti:

—Him ma güendagähe 'be'a gá 'yøt'e. Ya guí pa'a guím beɥnɛ bɥ, bi 'yɛn'ɥ yɥ hmumbäjä.

⁵ Bá ɛn bɛ ra mbɛti bɛ ja ra niɟa a ra Judas bɛya, nɛ bi mba bá sɛt rá 'yɛga bɛ ja ra ndehnini.

⁶ Nɛ nu'ɛ yɛ hmumbäɟa bi hyax'a ra mbɛti nɛ bi 'yɛna:

—Hingui sä ga pɛs'hɛ ua na ra mbɛti ngue dim pɛcua mahø'n'a, nguetho rán jut'iui ra ɟi na, bi 'yɛn'ɛ, nɛ gue'a i mam bɛ ja man t'ɛdihɛ.

⁷ Nɛ bin 'yänni 'bɛ'a di jap'a ra mbɛti. Nɛ bi bɛni da däm̄ba n'da xɛqui rá häi a ra 'yøt'ats'øe, guɛpɛ da t'äh yɛ 'damhnini 'bɛ da du bɛ. ⁸ Nɛ asta guetya ní huti “rá häi ra ɟi” a ra xɛqui bɛ. ⁹ Nɛ nu'a bin ja, maya'bɛ bi man'a ra pøngahyɟ Jeremías ngue din ja 'bɛ mí 'yɛna ngue: “Da thax i 'däte ma 'dɛt'a yɛ mbɛti ngue ra t'axi, rá muui a ra ɟa'i. Gue'a bi man ɛ yɛ mɛngu israel ngue di muui. ¹⁰ Nɛ bi dänba rá häi a ra 'yøt'ats'øe, ngubɛ bi xicä ra Hmu,” bi 'yɛn'a ra Jeremías 'bɛ maya'bɛ 'bɛ mí ma.

Ra Pilato bi juɟnba a ra Jesús

¹¹ Nu'bɛ mim 'bäpɛ ja rá hmi ra ts'ɛt'abi Pilato, bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ha gue'e grá hmuts'ɛt'abi yɛ judío, bi t'ɛmbi.

Bi dɟa a ra Jesús:

—Gue'a guím ma.

¹² Nɛ nu'bɛ mi yɟp'ɛ yɛ hmumbäɟa nɛ mi'da ma ngɛrpihe a ra Jesús, pɛ hin te i tɟtho a ra Jesús. ¹³ Nu ra Pilato bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ha hin guí ø'a i man'ɛ di yɟp'i i, nɛ hin guí thɟti.

¹⁴ Pɛ nu ra Jesús guexta'a hin te bi ma. Nɛ ɛmmɛ bi hyonya thoho ra ts'ɛt'abi, him mi pɟdi 'bɛ'a sä da bɛni.

Bi hma da mba ma cuati bɛ ja ra pont'i ra Jesús

15 Nε nu ra ts'ut'abi nzai midi thø a n'da ra ofädi 'bη ra pa ra dāmpeti ran dābaxjua. Midi thø'a to'o bi huan'ndη yη jā'i. 16 Nε mi o bη n'da ran 'yohη í Barrabás, gātho mi fāpη 'bε'a mí øt'a. 17 Nu ra Pilato bηya bi 'yän'ndη bim pēti bη:

—To'o guí ndehη ga xocpahη ya. Ha gue ra Barrabás uague ra Jesús ngue nu'a ξmbi ra Cristo, bi 'yεmp'η.

18 Ngubη bi ma nguetho mi pađi yη zεya η yη yađate.

19 Nε nu'bη mi hupη ja ran ts'embate ra Pilato, bi mbēnpa ra nde a rá xisu bi 'yεmbi: “Hin te gui 'yørpā a ra hogan'yohη, nguetho má xui dá 'uį n'da ra t'į nts'utho nangue a,” bi 'yεmp'a ra nde bi mbēnbi.

20 Pε nu yη hmumbäjä nε η yη dāc'yēi, bi 'bεp'η yη jā'i da 'yāpi go da mba ma thøgue a ra Barrabás, nε go da mba ntho a ra Jesús. 21 Nε bi 'yän mahøn'a a ra ts'ut'abi:

—Nda'a guín ndehη ga thøcä, bi 'yεmp'η yη jā'i.

Nε bi dā η bηya:

—Gue'a ra Barrabás gui thøgue, bi 'yεn'η.

22 Nε bi dā a ra Pilato bηya:

—Xi'a ra Jesús ξmbi ra Cristo, 'bε'a ga ørpā a thā.

Gātho bi 'yεn'η 'bηpη:

—Dami cuatpη ja ra pont'i a.

23 —Pε hin te mán ts'o dá tįnba na, bi 'yεn'a ra Pilato.

Pε nts'edi bi dā η:

—Dami cuatpη ja ra pont'i.

24 Min nu ra Pilato bηya ngue hingui sä dim päh yū mbēi yη jā'i, pε man'da bin junthη η. Janangue'a

bi manda bá thunba ra dehe baya, bin xat'yε bu yú hmi yu ja'i, ne bi 'yεm baya:

—Ne nugä hin ma ts'oquigä rán däte da nu na ran 'yohu hin te in dupate, pe go ni ts'oqui zehεhu, bi t'εmp'ε yu ja'i.

²⁵ Ne bi dā u yu ja'i baya:

—Haha, madague'a i 'yose ma güendahe a rán däte na ran 'yohu, necähe ne mam bom'bεtohe dim 'bu 'bu niya'bu, bi 'yεn'ε.

²⁶ Nu ra Pilato baya bi xocpa a ra Barrabás, ne bi manda dí fei a ra Jesús baya. Ne bi manda da mba ma cuati bu ja ra pont'i.

²⁷ Ne nu yu dofui baya bi zix'a ra Jesús bu mí ja yú ngun'ε yu dofui bu ja ra ngunts'ut'abi. Ne gätho yu dofui mí 'buru bim peti, midi fäts'a ra Jesús. ²⁸ Ne bi mbøcpa rá he baya ne bi het'a n'da ra he xun jupoi tengu mi he yu ts'ut'abi. ²⁹ Ne nts'εdi bi huspa n'da ra corona tengu mí hu'ts' yu ts'ut'abi, pegue ran thenni thohe bi 'yørpe, janangue'a ám 'be ra 'yu'uini a ra corona. Ne bi un'na n'da ra tōhø rán 'yεi tengu mí hā yu ts'ut'abi. Ne bin danyahmu bu ja rá hmi ne bi 'yεmbi: “Grá hmuts'ut'abi yu judío.” Ne bi 'yεns' yu biba, pegue ran thenni thohe bi 'yørpe.

³⁰ Ne bi ts'ots'i, ne bi hyanba a rá tōhø ne bi mbärpa rá yā. ³¹ Ne nu'bu mi gua'a bi 'yεspi bi mbøcpa a ra he xí het paya, bi het'ε yú hesε mahøn'a. Ne bi zix baya gue di cuatpu ja ra pont'i bu ndehini.

Bi cuatpu ja ra pont'i ra Jesús

³² Ne nu'bu mi ts'utho da bøm bu ja ra hnini, bin c'athu bu n'da ran 'yohu ra mengu bu Cirene,

í Simón a. Ne bi t'ørpa ra ts'edi da duspa rá pont'i ra Jesús.

³³ Ne bi zøm bꞰ ja ra nyuni ɛmbi Gólgota bꞰya. Nu'a ra Gólgota in nde da ma “ra t'øhø nyaxmu” a.

³⁴ Ne nubꞰya bi un'na n'da ra vino mauꞰspi ra 'yɛthi xꞰn ju. Nu'bꞰ ya mí zä a ra Jesús, him bi nde bi zi.

³⁵ Ne nu'bꞰ mi jua a bi cuatpꞰ ja ra pont'i bꞰya, nu'Ʞ yꞰ dofꞰi bi 'yøt'a n'da ran tꞰha nangue rá he ra Jesús. Gue'a bi man'a ra pøngahya maya'bꞰ ngue din ja 'bꞰ mi 'yɛna: “Da mba ma dat'i a ma he nangue n'da ran tꞰha da 'yøt'e.”

³⁶ Ne mi hupꞰ yꞰ dofꞰi mi fädi. ³⁷ Ne nubꞰ rá ya a ra pont'i bi mba nt'o't'i bꞰ ram hma bi ma 'be'a í ts'emba a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra t'ohni: “Nuna ra Jesús na, rá hmuts'ut'abi yꞰ judío na.”

³⁸ Ne bi mba ma cuatihꞰ ra Jesús yoho yꞰ bɛ, 'da a n'da yú pont'i. Ne bi 'bämp'Ʞ ja rán 'yɛi a n'da ne bi 'bämp'Ʞ ja rá gꞰha a man'da. ³⁹ Ne nu yꞰ ja'i mi thopꞰ, bi zani, ⁴⁰ ne bi 'yɛmbi:

—Nu'i guí ɛna guí xo't' ra dꞰnija ne xø man hyupa thoho guí hyøh mahøn'a, 'be'a guí øt' ya tꞰ. Nu'bꞰ majuꞰni gue'e rá Ts'unt'Ʞ i Oja, dami çapꞰ ja ra pont'i, gan yaꞰse, bi 'yɛn'Ʞ.

⁴¹ Ne'Ʞ yꞰ hmumbäja bi 'yꞰspi ne yꞰ xänbate nija, ne yꞰ fariseo, ne yꞰ dꞰc'yɛi, gätho ma ngærpihe, din 'yɛmp'Ʞ:

⁴² —Bi yaꞰba yú te Ʞ da, pɛ hingui sä din yaꞰse ya. Pɛ nu'bꞰ majuꞰni da guehna ma hmuts'ut'abihꞰ, dyꞰ israelhꞰ, sä xtán gꞰse bꞰ ja ra pont'i ne xcá ɛc'yɛihꞰ bꞰya. ⁴³ Bi ma, i ɛna i tøp'ma rá m fäts'i Oja, da zä da yaꞰ a Oja ya 'bꞰ, nguetho ya bi ma, gueɛ rá ts'unt'Ʞ Oja na, bi 'yɛn'Ʞ 'bꞰ mi 'yꞰspi.

44 Ne'u yu be 'darbu bi guat'u bi zan a ra Jesús.

Bi du ra Jesús

45 Ne nu'bu mi hyuxadi buya bim 'bexui ra häi, ne jague'bu hyunde bi nequi mahøn'a. 46 Nu'bu mi ts'utho da zøn a hyunde, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'yena:

—Elí, Elí, lama sabactani, bi 'yena ngue ra nde ra arameo.

Nu'a nam bøni: “Ma Ojå i, ma Ojå i, hanja gá hyega thoho,” bi 'yena.

47 Nu'bu mi 'yø'a bi man ra Jesús 'da yu jå'i mi 'bäpu, bi 'yena:

—Nuna ran 'yohu na, i mba't'a ra pøngahyå Elías, mí 'bu 'bu maya'bu.

48 Ne nu'a n'da mí 'bäpu 'bex bi mba bá hå n'da ena ra funjo, bi dæru ja ra vino ne bi ndøcta n'da ra xithi, ne bi 'uåspa a ra Jesús, embi da zi. 49 Ne bi 'yæn'u mi'da mí 'bäpu:

—Dami hyehmbu. O te guidí unhdu. 'Be gan nuhu 'bu ba eh ra Elías da yåni, bi 'yæn'u.

50 Ne xø bi mbafi nts'edi mahøn'a ra Jesús, ne 'bex bi du buya. 51 Ne nu'a ra ora a buya, nu'a ra 'bø't'e mi ndam bu man'da mbo ra dæniyå bá færu magæt'si bi xet'i ne 'bexgue bi zøt'a häi. Ne bi 'yæn ra häi buya, ne bi fø'i 'da yu do hønbu go hapu. 52 Ne ru ja yæn 'yågui bi føh yu jådo. Ne nu'bu mi dæmbæni ra Jesús, bi bøx u 'da yu 'yæc'yæi xi du, bi dæmbæni bu ja yæn 'yågui u, 53 bi mba bu ra hnini Jerusalén u ne bi nu u 'da yu jå'i u xi du. Pe hinga gætho yu pa.

54 Ne nu'bu mi du ra Jesús, ne nu'a ra hmudofui mí fä a ra Jesús, ne'u mi'da min 'yohu, 'bu mi nu di

'yaŋ ra häi, ne'ɥ gü mi'da bin ja, ɛmmɛ bin su ɥ, ne bi 'yɛn'ɥ:

—Majuɯni maha, rá Ts'unt'ɥ Oja na ran 'yohɥ.

⁵⁵ Ne mi 'bäpɥ njombɥ ts'ɥ 'da yɥ xisu ngue man yúm fäts'ihɥ a ra Jesús 'bɥ mán 'yohe bɥ ja ra 'yu, 'bɥ mambá nexhe bɥ Galilea. Mi 'bäpɥ ɥ, nguetho mi nde da nu 'bɛ'a da t'ørpa ra Jesús. Ne nu'ɥ bi nu 'bɛ'a gü bin ja. ⁵⁶ Ne nu'a n'da mi 'bäpɥ, ra María Magdalena a; ne'a man'da ra María mi 'bäpɥ, ngue rá mbe ra Jacobo ne ra José; ne nu man'da ra xisu mi 'bäpɥ, gue'a rá mbe ra Jacobo ne ra Xuua, yú ts'unt'ɥ ra Zebedeo ɥ; ne'ɥ mi'da yɥ xisu mi 'bäpɥ.

Bi mba nt'ägui a ra Jesús

⁵⁷⁻⁵⁸ Ne nu'a ra José, n'da ra mɛmbɛti bɥ ra hnini Arimatea, bi mba bɥ 'bɥh ra Pilato 'bɥ mi ts'utho da yɥh ra hyadi. Bi 'yädi da 'yäcpa rá ngøc'yɛi ra Jesús, nguetho mi ɛc'yɛi a. Ne bi manda ra Pilato bɥya din t'unni. ⁵⁹ Nu ra José bɥya bi duspa rá ngøc'yɛi a ra Jesús ne bi mbärpa n'da ra 'bø't'e xɥn ho. ⁶⁰ Ne bi gärpɥ ja rán 'yägüi zɛhɛ a ra José. N'da ra hyädo xí manda xí mba nthɛqui. Nu'bɥ mi gua'a bi gärpɥ, bi juaspɥ n'da ra xɛndo xɥn hyɥ bɥ ja rá goxthi ra hyädo, ne bi mba bɥya. ⁶¹ Ne mi hupɥ ra María Magdalena, ne man'da ra María mi hupɥ ja rá goxthi ra hyädo.

Yɥ dofɥi bi mbäh ran 'yägüi

⁶² Ne nu'bɥ mi hyax a ra pa ran ts'äya bɥya, xudi thoho bi mba ɥ yɥ hmumbäjä ne yɥ fariseo, bá nu ra Pilato, ⁶³ ne sä bi 'yɛmbi:

—Ma ts'ut'abi ahe, dá bɛmhbe man'da bi man'a ra hyäte 'bɥ him maní du, bi 'yɛna: “Nu'bɥ ná hyupa ga thəmbɛni bɥ 'bɥ ɥ xøn du,” bi 'yɛna.

64 Janangue'a xɛn ho 'bɛ gui pɛhni to'o da mbäh ran 'yägüi an hyupa, xøhma ba ε ɛ yá xädi 'bɛ bin xui da gɛcpa a rá ngøc'yɛi, nɛ da 'yɛna bi dɔmbɛni bɛya. Man'da xɛn ts'o ra fɛhni tengu a, xinda gue a bi mansɛ 'bɛ mi 'bɛi, sä bi 'yɛn'ɛ yɛ hmumbäjä nɛ yɛ fariseo.

65 Bi dɔ a ra Pilato bɛya, bi 'yɛmbi:

—Sixhɛ ɛ n'daɛ nɛ'ts'i ni dofɛi dá 'da'ahɛ. Dami cothɛ xɛn ho bɛ ja rá goxthi a ra hyɔdo, nɛ njon da zä da xo't'i.

66 Nɛ bi mbähä ɛ yɛ mbäjä nɛ yɛ fariseo, bi got'i xɛn ho a ra hyɔdo nɛ bi mɛpya, nɛ bá peng bɛya, bá copɛ yɛ dofɛi ngue da mbädi.

28

Bi dɔmbɛni ra Jesús

1 Nɛ nu'bɛ ya mi thoh ra pa ran ts'äya, xø rá mbädi ra semana, bi mba mxudi thoho ɛ yoho yɛ xisu. Nu'a n'da ra María Magdalena nɛ'a man'da ra María. Nu'bɛ mí nets'i ní mba bɛ bí ja a ra hyɔdo.

2 Nɛ nu'bɛ mí mba ɛ, 'bɛxgue nts'ɛdi bi 'yɔn ra häi mahøn'a. Nguetho bi 'yøt'a rá m 'bɛhni Ojä xí zøpɛ 'bɛ mí 'uec'a ra do mi juaxpɛ ja rá goxthi ra hyɔdo.

3-5 Nɛ nu'a rá m 'bɛhni Ojä di fɛxni tengu n'da ra huɛi. Nɛ nu rá he bɛya, xɛn t'axi tengu n'da ran nɛqui. Nɛ nu'ɛ yɛ dofɛi 'bɛ mín nu a rá m 'bɛhni Ojä ɛmmɛ bin su, bi fɛt'i, nɛ nte sä da 'yøt'e, tengu'bɛ xi du. Nu'a rá m 'bɛhni Ojä, mi hupɛ ja a ra do xí 'ueque, nɛ bi 'yɛmp'ɛ yɛ xisu 'bɛ mí zøm bɛ:

—O guín suui. Dí pɔdi ngue guí hommi a ra Jesús xí cuatpɛ ja ra pont'i ɛ. 6 Pɛ njo'o ua, bi mba nsots'i tengu mi ma. Ba thohmi gui nuui ua mí 'bɛni, bi 'yɛn'a rá m 'bɛhni Ojä 'bɛ mí 'yɛmp'ɛ yɛ xisu. 7 Nuya,

ní mbe 'dahmantho, gui xihmi yá xádi: “Bi dambɛni bɛ 'bɛ ɛ xɔn du ya,” gui 'yɛnui. Nɛ nde'bɛ gátho ahɛ gui mbähä bɛ Galilea nɛ guepɛ guin c'athɛ bɛ. Nɛ gue'a bá ɛcä ua ngue ga xi aui, bi 'yɛmp'a rá m 'bɛhni Oja mahɛts'i.

⁸Nɛ bi bɔm bɛ ja ra hyado ɛ yɛ xisu, bin su nɛ xim midi johya. Bin tihi, bi mba bá xi ɛ yá xádi ra Jesús 'bɛ'a bi sifi. ⁹Nɛ bi zɛpɛ 'yu a ra Jesús ɛ yɛ xisu.

—Xíhats'i, bi 'yɛmp'ɛ.

Nu yɛ xisu bɛya bin danyahmu nɛ bi hyɛp'ɛ yá gua, bi dande bɛya. ¹⁰Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guín suui, ni mbe ba xihmi ɛ ma cuhɛ, ní mbähä bɛ Galilea, ja nín tímhbɛ bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra fɛhni bi man yɛ dofɛi

¹¹Nɛ nu'bɛ mí mbenc'ɛ yɛ xisu, nɛ'ɛ yɛ dofɛi mí fäh ran 'yägúi bi mba bá xi ɛ yɛ hmumbäjä 'bɛ'a gátho bin ja. ¹²Bim peti yɛ hmumbäjä bɛya, nɛ yɛ dác'yɛi. Bi ma 'bɛ'a da zä da 'yɔt'e. Nɛ nubɛya xɛn ngu ra mbeti bi un'ndɛ yɛ dofɛi ¹³nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Gui 'yɛmhɛ: “Bá ɛ ɛ yá xádi 'bɛ min xui 'bɛ mán aɛmbe, bi bɛp'a rá ngɔc'yɛi,” gui 'yɛmhɛ, bi 'yɛmp'ɛ. ¹⁴Nɛ nu'bɛ da 'yɔ'a ra ts'ɛt'abi ngue gán aɛmhɛ, nɛ da 'yɛna da zɛ ahɛ, nugähe dan yähe ga fäx ahe, bi 'yɛn yɛ hmumbäjä 'bɛ mi 'yɛmp'ɛ yɛ dofɛi.

¹⁵Nɛ bi hyän a ra mbeti ɛ yɛ dofɛi bɛya. Bi mba da 'yɔt'a bi sifi. Nɛ nu'a ra fɛhni bi man ɛ, xɛn ngu bi 'yɛc'yɛi ɛ ma mijudíohe dyɛ israelhe. Nɛ guexta'a ra fɛhni i man ɛ.

Yá xádi ra Jesús bi un yán t'ɛdi da mamp'a rá m hma

16 Nε dá mbähmbe b_u ra häi Galilea b_uya, dí 'de'ma'da gähe, y_u xädigähe ra Jesús. Nε dá sømhb_e b_u ja ra nyuni xí xije ra Jesús dan c'athe b_u. 17 Nε nu'b_u má nuhe, dá εspahe a, pε nu'ε 'da him mi εc'yεi gue gue'a. 18 Nε bi hyäm b_u dí 'bähmbe a ra Jesús nε bi 'yεnje:

—Gätho ra ts'edi bin 'dacä ga manda gätho ra ximhäi nε mahεts'i, bi 'yεnje. 19 Janangue'a ní mbähä ya høn_{b_u} go hap_u 'b_uh y_u ja'i gä na ndoho ra ximhäi, gui xihmb_u da 'yεc'yεigui. Nε nu'ε to'o di dácä y_u mb_ui, gui xixyābah_u nangue rá thuhu ma Ta, nε nangue rá thuhu rá Ts'unt'ε, nε rá thuhu rá Hogandāhi Oja. 20 Nε gui xānbah_u da 'yøt'e 'be'a gätho dá xi ah_u. Nε guim bεmh_{b_u} dín 'yoh_u gätho y_u pa asta gue'b_u da guah ra ximhäi, bi 'yεngähe ra Jesús b_uya.

**Ra 'da'yohogui nangué ma Hmuh[†] ra
Jesucristo
New Testament in Otomi, Eastern Highland
(MX:otm:Otomi, Eastern Highland)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366